

Politisk klimakvarter

En analyse av journalisters programledelse og politikeres virkelighetsforståelse av klimaspørsmål under valgkampen 2021

Malene Emilie Rustad

Masteroppgave ved Institutt for journalistikk

OSLO MET Mai 2022

Sammendrag

Denne masteroppgaven undersøker hvordan klimaspørsmål ble debattert i radioprogrammet Politisk kvarter på NRK i ukene før stortingsvalget 2021. En rapport fra FNs klimapanel og et forslag om å endre skattesystemet for oljeleting påvirket klimadebattene på ulike måter.

Denne masteroppgaven bruker innholdsanalyse og diskursanalyse for å se hva som kjennetegner programlederens rolle og politikeres virkelighetsforståelse av klimaspørsmål. En bedre forståelse av språket politikere bruker for å fremme oljeutvikling eller letestopp, og hvordan denne definisjonsmakten fungerer, er sentralt for å forstå hvordan vi konstruerer virkelighetsoppfatningen av Norge som grønt foregangsland eller klimaversting, og rundt problemstillingene Norge står overfor innen klima- og oljedebatten.

Studien finner at klimadebatter og klimaspørsmål ble prioritert i ukene før valget, selv om programlederne først og fremst er opptatt av det politiske spillet fremfor det konkrete innholdet i politikken. Det er identifisert fem diskurser som klima og til dels oljepolitikk kan settes inn i: Tenke globalt (andre land må gjøre mer), handle lokalt (Norge må gjøre mer), endre for å bevare (tidsånden krever endring, men de må være små), Klimatiltak er en straff (omstilling må gå sakte og distriktene må skjermes) og det politiske spillet (klima- og eller oljepolitikk vekker oppmerksomhet).

Forord

Gjennom arbeidet med masteroppgaven har jeg fått mulighet til å fordype meg i det som interesserer meg aller mest: Klimakrisen og hvordan vi skal komme oss ut av den.

Å spesialisere seg innen klimajournalistikk kan til tider føles ut som en enorm oppgave med fallgruver rundt hver sving. Men det er også svært givende, spesielt for en som brenner for å få klimajournalistikk opp og frem på agendaen i norsk presse.

Denne oppgaven hadde ikke blitt til uten gode støttespillere. En stor takk går til min veileder Harald Hornmoen, som har bidratt med viktige innspill, lesset på meg bøker og støttet meg gjennom prosessen. En takk går også til Andreas Ytterstad som inspirerer meg gjennom sin iver etter å bedre norsk klimajournalistikk.

En stor takk går til min samboer Simen som jobber med klimakommunikasjon, som er helt rå på tekstredigering og som alltid støtter meg - uansett hva jeg finner på.

Takk også til venner og bekjente for gode innspill og korrekturlesing. Og tusen takk til mine kjære medelever på Oslo Met som jeg har vært så heldig å møte gjennom studietiden. Dere inspirerer meg og motiverer meg til å bli en bedre journalist.

Malene Emilie Rustad

Sandaker, 13. mai, 2022

Innholdsfortegnelse

1. Introduksjon	7
1.1 Studiens struktur	7
1.2 Bakgrunn og begrunnelse for prosjektet.....	8
1.3 Politisk kvarter	10
1.4 Klima- og oljedebatt.....	11
1.5 Problemstilling og forskningsspørsmål.....	14
2. Teori og tidligere forskning.....	16
2.1 Diskursanalyse.....	17
2.1.1 Diskursens opprinnelse	17
2.1.2 Faircloughs modell.....	17
2.1.3. Språkssystemet SFL.....	18
2.1.4. Nøkkelbegreper: Makt, ideologi og hegemoni.....	21
2.2 Kulturkontekst og situasjonskontekst.....	23
2.2.1 Kontekst i Politisk kvarter	23
2.2.2 Politisk debatt som sjanger.....	24
2.2.3 Radio som plattform.....	25
2.3 Retorisk teori	27
2.3.1 Etos, patos og logos	27
2.4 Klimadebatt i norsk presse	29
2.3.1 Når vi snakker om klima	30
2.3.2 Konfliktlinjer og identitet.....	31
2.3.3 Norsk olje som klimatiltak og andre diskurser	32
2.5 Oppsummering av teorikapittel.....	36
3 Prosess og metode	36
3.1 Innholdsanalyse.....	36
3.1.1 Utvalg av data	37
3.1.2 Kategorisering	38

3.1.3 Intersubjektivitetstest	39
3.2 Diskursanalyse	40
3.2.1 Avgrensninger	40
3.2.2 Utvalg.....	42
3.2.3 Transkribering.....	45
3.2.4 Analyseguide.....	46
3.2.5 Bruk av Faircloughs modell	47
3.2.6 Metodens kvalitet.....	49
3.2.7 Metoderefleksjon.....	50
3.3 Oppsummering av metodekapittelet.....	51
4 Innholdsanalysen: Resultater.....	51
4.1 Klimadebatt i Politisk kvarter	51
4.2 Gjester og taletid: Hvem fikk mest plass?.....	52
4.3 Politisk parti.....	54
4.4 Programledere, kommentatorer og andre gjester.....	56
4.5 Global, nasjonal eller lokal vinkling?.....	57
4.6 Ramme.....	59
4.7 Oppsummering av innholdsanalysen.....	60
5 Diskursanalysen: Funn, analyse og refleksjon.....	61
5.1 Tenke globalt.....	62
5.1.1 Effektiv klimapolitikk.....	63
5.1.2 Norge er et lite land.....	64
5.2 Handle lokalt	65
5.2.1 Den norske selvfølelsen	67
5.2.2 Personifisering av klimarapporten.....	68
5.2.3 Kriseperspektivet.....	69
5.2.4 Tenke globalt vs handle lokalt	70
5.3 Endre for å bevare	71

5.3.1 Utvikle, ikke avvikle.....	73
5.4 Klimatiltak er en straff.....	75
5.4.1 Bydga må skjermes	76
5.4.2 Omstilling skaper splittelse.....	77
5.4.3 Positive sider fremmes ikke.....	78
5.5 Det politiske spillet	79
5.5.1 Manglende oppfølgingsspørsmål.....	81
5.6 Journalistens rolle.....	82
5.6.1 Er debatt som format optimalt for klimadebatt?.....	83
5.7 Oppsummering av diskursanalysen.....	84
6 Konklusjon.....	85
6.1 Avslutning.....	88
6.2 Videre forskning.....	89
Litteraturliste	90
Vedlegg av transkripsjonene.....	98
Vedlegg 1: MDG-Lan Marie Berg møter Sps Ola Borten Moe i klimadebatt.....	99
Vedlegg 2: Politisk valgkvarter – Bensin og bom	105
Vedlegg 3: Politisk valgkvarter – Olje i solnedgang?.....	109
Vedlegg 4: Politisk valgkvarter – MDG beskylder Venstre for klimabløff.....	117
Vedlegg 5: Politisk valgkvarter – “Dropp Oslo-modellen!”.....	125

1 Introduksjon

Etter et utvekslingsopphold på Hawaii våren 2017, oppdaget jeg klimaendringenes brutale konsekvenser. På grunn av stigende havnivå er flere av øygruppas strender i ferd med å forsvinne. Jeg satte meg et tidlig et mål om å fordype meg i den ulmende krisen som verdens fremste naturforskere har ropt varsko om siden 1980-tallet. Tilbake i Norge, som journalist på nyhetsdesken i VG, ble jeg imidlertid ikke hørt. Klima-og miljø saker var ikke aktuelt, sensasjonelt eller klikk-verdig nok. Det var viktigere å dekke TV-programmet *Farmen* eller trafikkuhell på Vestlandet.

Kampen om å få kritisk og informerende klimajournalistikk opp på pressens agenda har vært lang og seig for engasjerte journalister, men i løpet av de to siste årene har det skjedd flere gjennombrudd. NRK har etablert en egen avdeling med rundt åtte aktive klimajournalister (Fauconnier, 2021), Aftenposten har en klimagruppe bestående av fjorten personer som leverer saker til seksjonssiden *klimakrisen* (Aftenposten, 2022), og Bergens Tidende har fire journalister som jobber med klima på fulltid (Stjern, 2022). I dag er jeg en av to journalister som aktivt dekker *det grønne skiftet* i næringslivsavisen E24. Det er en posisjon jeg har mast meg frem til. Jeg har i flere år kjempet for at journalistikk som tar klimaspørsmål på alvor skal bli en del av den daglige dekningen. Det skal derfor understrekes at mitt personlige engasjement kan prege vinklingene og utformingen av denne studien. Jeg vil tydeliggjøre mitt ståsted: Jeg er farget av å lese klimareporterte, og av å prøve å forstå alvoret i denne krisen. Jeg vil ikke legge skjul på at jeg brenner for å bidra til mer engasjerende, opplysende og kritisk klimajournalistikk. En viktig del av mediernes samfunnsoppdrag fremover blir å sette klimaendringene inn i en større sammenheng. Klimareporterte fra FN har kommet på løpende bånd siden 1990, og har gjennom årene blitt tydeligere i sine konklusjoner. Forskere har vist at alvoret er for stort til å ikke opplyse oss om farene: Menneskeskapte klimaendringer varmer opp planeten og forstyrrer økosystemene som fungerer som livsgrunnlaget vårt. Hovedgrunnen: Klimagassutslipp fra olje, gass og kull. Så hvorfor debatteres ikke dette daglig?

1.1 Studiens struktur

Denne studien er delt inn i seks kapitler. I det første kapitlet er bakgrunnen for studien og tematikk gjort rede for. Her blir også problemstillingen og forskningsspørsmålene introdusert.

I det andre kapittelet kommer det teoretiske grunnlaget for studien. Sammen med tidligere forskning, fungerer kapittel to som et rammeverk for videre analyse. Det tredje kapittelet handler om metode, og her gjør jeg rede for hvorfor jeg har valgt to ulike fremgangsmåter. I kapittel fire presenterer jeg hva jeg har funnet i innholdsanalysen mitt, og i kapittel fem introduserer jeg diskursene og analyserer funnene. I det sjette og siste kapittelet oppsummeres studien, funnene diskuteres i sin helhet og det blir trukket noen konklusjoner basert på funn og tidligere forskning.

1.2 Bakgrunn og begrunnelse for prosjektet

I mai 2021 kom det Det internasjonale energibyrådet (IEA) med det som ble omtalt som en oppsiktsvekkende rapport: Det er ikke rom for nye olje- og gassfelt hvis vi skal nå 1,5 gradersmålet (Norum, Lorch-Falch, Heiervang, Knezevic, & Kalajdzic, 2021). Byrådet, som tidligere har blitt kritisert for å være for oljevennlig (Hovland, 2021a), uttrykte nå det motsatte av det norske oljeargumentet. I *Perspektivmeldingen* (Regjeringen.no, 2021) tidligere samme år, hevdet regjeringen at Norge kunne fortsette leting etter olje og gass og samtidig holde seg innenfor klimamålene i Paris-avtalen. Avtalen går ut på å holde den globale temperaturstigningen til under 2 grader, og helst til 1,5 grader (Regjeringen.no, 2021). Bare noen uker etter at rapporten kom ut, tok hetebølger og flom over mediebildet. Sommeren 2021 var preget av ekstremvær i store deler av verden: blant annet døde 595 mennesker som følge av hetebølger med temperaturer opp mot 50 grader i Canada (Schmunk, 2021). I Tyskland døde 134 mennesker som følge av flom og ekstremvær (Nord, 2021), og i USA mistet 59 mennesker livet av dødelig regnskyll og påfølgende flom (Gullikstad, 2021). Klimaendringene fører til global oppvarming som gjør at ekstremvær som flom, styrtregn og hetebølger kommer hyppigere og blir kraftigere (IPCC, 2021). Klimaendringer er ikke lenger noe fjernt, noe langt der borte. Nå har de også kommet til vestlige deler av verden.

I august 2021 kom første del av FNs klimapanel (IPCC, 2021a) sjette hovedrapport. Rapportene fra FNs klimapanel kommer hvert sjette eller syvende år (IPCC, 2021b), og inneholder en sammenstilling av oppdatert klimaforskning fra verdens fremste forskere på feltet. Den første delrapporten inneholder det naturvitenskapelige grunnlaget for fysiske klimaendringer, og kan gi oss en forståelse om hvor raskt klimaendringene går, hvordan vi kom hit og hvor vi er nå (Miljødirektoratet, 2021a). FNs generalsekretær António Guterres kalte rapporten ganske enkelt for «kode rød for menneskeheten», og var tydeligere enn

noensinne før: Alle land må slutte å lete etter fossil energi (Skjetne m. flere, 2021). Han understreket at subsidiene til fossil energi måtte flyttes over til fornybare alternativer. Dette gikk direkte på det norske oljeargumentet, og før stortingsvalget 2021 preget disse rapportene og ekstremværhendelsene valgkampen på ulike måter.

Under innspurten av valgkampen så vi en rekke debatter rundt klimaspørsmål og oljeleting spille seg ut i norsk presse. *Vil klimagassutslippene i verden gå ned hvis Norge kutter ned på egen utvinning av olje og gass?*, ble et av de heteste spørsmålene. Leder av Miljøpartiet det Grønne, Une Aina Bastholm, setter ord på dette i en kronikk i NRK: «Plutselig var olje og klima øverst på agendaen i valgkampen, og med det også kampen om virkelighetsbeskrivelsen» (2021). Flere klima- og miljøorganisasjoner har lenge kritisert politikere for å fremstille Norge som et grønt foregangsland mens vi samtidig eksporterer store mengder olje og gass. Norge var verdens niende største eksportør av fossil energi i 2018, og dermed også blant verdens største CO₂-eksportører (Akerbæk og Dahlback, 2021). Selv om utslippene her hjemme er minimale, på rundt 50 millioner tonn CO₂ årlig (Miljødirektoratet, 2021b), eksporterer vi store mengder klimagasser som regnes inn i andres lands utslipp-pott. Forbrenningen av norskprodusert olje og gass i utlandet står for om lag 500 millioner tonn CO₂ (Fæhn, Hagem & Rosendahl, 2013). Regner man med dette, bidrar lille Norge med rundt 1,5 prosent av verdens samlede utslipp av klimagasser (Jensen, Jensen & Skedsmo, 2018, s. 14). Redusert oljeproduksjon i Norge vil mest sannsynlig kunne gi lavere globale klimagassutslipp, konkluderte en SSB-rapport i 2013 (Fæhn, Hagem & Rosendahl). Likevel argumenter flere av Norges største partier mot dette, og mener at norsk olje og gass er nødvendig i det grønne skiftet. Under valgkampen ble en omstridt rapport fra analysebyrået Rystad Energy publisert med følgende konklusjon: kutt i olje- og gassproduksjon vil sannsynligvis gi høyere klimagassutslipp (2021). Rapporten ble bestilt av interesseorganisasjonen Norsk olje og gass, og ble blant annet kritisert for å være et bestillingsverk fra oljebransjen av MDG (Holter & Melgård, 2021). Fremad under valgkampen stormet Arbeiderpartiet, FrP, Høyre og Senterpartiet med budskapet: *Vi skal utvikle oljeindustrien, ikke avvike*.

En av klimadebattene på NRK sitt radioprogram Politisk kvarter under valgkampen ble kalt *Olje i solnedgang, eller business as usual?* (Myklebust, 2021a). Debatten kom etter at Solberg-regjeringen hadde foreslått å endre oljeskatten. Kort forklart gikk det ut på å nøytralisere skattesystemet for oljeindustrien: en oljeinvestering som var ulønnsom før skatt, skulle også bli ulønnsom etter skatt. På spørsmål om hva endringene i oljeskatten ville få av

konsekvenser for leting etter olje og gass, svarte finansminister Jan Tore Sanner (H) at «*vi kommer fortsatt til å ha mye leting på norsk sokkel, og det trenger vi*» (NRK.no, 2021). Hva Sanner mente med «*det trenger vi*», ble ikke fulgt opp av programlederen i Politisk kvarter. For hva var det egentlig vi hørte? Det spørsmålet glemmer vi ofte å stille oss, ifølge språkprofessor Yngve Benestad Hågvar (2007, s. 11). Politikere som uttrykker ulike meninger på radio og i avisartikler om alt fra nye motorveier til pandemi-håndtering, er hverdagskost. Disse meningene konsumeres gjerne av folk for å bli oppdatert, underholdt eller opplyst. Det er ikke alltid vi tar oss tid til å analysere innholdet vi blir presentert. Hvorfor ble ikke utsagnet om at vi trenger mer leting på norsk sokkel fulgt opp? For hvem er det egentlig som trenger mer leting etter norsk olje og gass? Ikke verdens land om vi skal ha en sjanse til å nå klimamålene om maks 1,5 grader global oppvarming, ifølge FN og IEA. En av de viktigste arenaene for det politiske spillet mellom saksområder som klima og olje, er i mediebildet (Aas, 2019). Ambisjonen med denne masteroppgaven er derfor å fange opp rådende tenkemåter i klimapolitikken for å få en større forståelse for hvorfor klimapolitikk kan være utfordrende, samt identifisere eventuelle barrierer som må overkommes for å sikre en felles grunnforståelse som effektiv klimapolitikk forutsetter.

1.3 Politisk kvarter

Politisk kvarter er et radioprogram på NRK1 som går hver morgen fra klokken 07.45 til 08.00, mandag til fredag. Programmet inviterer politikere, toppledere og andre til å diskutere aktuelle problemstillinger. Som regel kommer to motparter sammen til studio for å uttrykke sine synspunkter om en sak med en programleder som ordstyrer.

Radioprogrammet er dagsordensettende. Det vil si at saken som debatteres i programmet gjerne påvirker pressens dekning samme dag. Som journalist i en redaksjon med daglige morgenmøter, er det ikke sjelden at en sak som har blitt debattert under Politisk kvarter blir fulgt opp i egen dekning gjennom dagen. Den som kommer til orde i programmet, hva slags argumenter som kommer frem, og hvordan disse blir fulgt opp, kan dermed ha mye å si for hva som preger mediens dekning og hva leserne konsumerer av nyheter i det daglige.

La oss se litt nærmere på hva som debatteres og hvem som gjester Politisk kvarter. Ifølge statistikk fra NRK delt med nettstedet Medier24, er det politikere fra partiet Høyre som topper listene for 2021 (Simonsen, 2022). Her er det viktig å presisere at Høyre var det

ledende partiet i regjering frem til valget i september 2021. Partileder Sylvi Listhaug i Fremskrittspartiet var den hyppigste gjesten med 15 besøk i løpet av ett år. Etter Listhaug følger Venstres partileder Guri Melby og SVs partileder Audun Lysbakken med 12 opptredener hver. Deretter følger vår nåværende statsminister Jonas Gahr Støre (Ap) med 11 besøk, Henrik Asheim (H) med 10, og Bent Høie (H), Sveinung Rotevatn (V) og Tina Bru (H) med 9. Et interessant funn fra undersøkelsen er at klima og miljø er blant sakene som ble hyppigst debattert i Politisk kvarter i 2021. Hele 29 episoder handler om saker relatert til klima og miljø (Simonsen, 2022). Temaer som helse og omsorg, økonomi og finans, korona, og arbeidsliv- og næringsliv, ble også mye debattert.

Statistikken fra 2020 viser mye av det samme: Høyre som parti og Sylvi Listhaug (Frp) som politiker fikk mest plass i programmet (Simonsen, 2021). Til sammen medvirket politikere fra Høyre til hele 110 programmer, noe som utgjorde en prosentandel på 26,4 prosent. Til sammenligning deltok politiker-kilder fra Arbeiderpartiet 78 ganger samme år. I 2020 medvirket Sylvi Listhaug (Frp) i 20 episoder, deretter fulgte Bent Høie (H) med 17 opptredener, og Jonas Gahr Støre (Ap) og Trygve Slagsvold Vedum (Sp) med 15 besøk hver.

Det blir interessant å se om de samme gjestene og partiene får like stor plass i episodene som jeg undersøker, spesielt når det gjelder episodene som handler om klima. Det vil jeg undersøke i den kvantitative delen av denne studien. Der vil jeg også undersøke hvor ofte klima debatteres i sammenheng med norsk oljepolitikk. Den kvantitative analysen vil videre legge et empirisk grunnlag for hvilke episoder jeg tar for meg i den kvalitative delen. I den kvalitative delen vil jeg se på hva slags argumenter og diskurser om klima som kommer til syne, og hvordan disse blir fulgt opp. En antakelse er at diskurser knyttet til ulike partier om særlig klimaendringer og oljeutvikling vil komme til syne.

1.4 Klima- og oljedebatt

Norge identifiserer seg gjerne som en klima- og miljønasjon, blant annet gjennom bidrag til bevaring av regnskogen i Amazonas. Samtidig som vi er et av verdens største oljeland. Dette omtales gjerne som *det norske klimaparakset* (Gloppen & Rakner, 2015). Vår dobbeltrolle som klimaforkjemper og olje- og gassprodusent går ikke umerket på et internasjonalt plan. Under klimatoppmøtet i Glasgow 2021 ble Norge blant annet kåret til *Dagens fossil*, en lite flatterende pris som går til det landet som «gjør mest for å bidra til

minst» under klimaforhandlingene. Kåringen kom etter at statsminister Jonas Gahr Støre (Ap) fremsnakket norsk gassindustri fra talerstolen, og sa til en reporter i Financial Times at å stoppe oljeboringen vil bety slutten for det grønne skiftet (Milne, 2021). De store norske partiene har sammen med oljeindustrien kjempet for å bevare oljenæringen langt fremover i tid (Sæther, 2017). Norsk oljepolitikk blir fremstilt som en suksesshistorie, hvor penger har rent inn i statskassen og kommet folket til gode (Bjartnes, 2015, s. 79). Pengene har vært med på å bygge opp velferdsstaten Norge slik vi kjenner den i dag, og har gjort norsk offshore-teknologi verdensledende. Det er derfor naturlig at mange ønsker å bevare og styrke oljenæringen. Problemet er, ifølge Anders Bjartnes, at oljepolitikken er basert på et «veddemål mot klimapolitikken» (2015, s. 80). Ser vi nøye på det, henger ikke Norges politikk på greip. Olje- og klimapolitikken drar i to ulike retninger. Oljepolitikken tilsier at vi kan fortsette med olje- og gassproduksjon fordi det gir oss gode inntekter og fordi vår produksjon ikke er like ille som andres land. Samtidig sier klimapolitikken at vi skal kutte 50 til 55 prosent av de nasjonale klimagassutslippene, hvorav olje og gassproduksjon utgjør den største andelen. Slik det ligger an i dag, er vi ikke i nærheten av å nå de målene (Sørenes, 2021).

Det er noe veldig behagelig ved å overbevise oss selv at vi kan fortsette som før. At ingenting må endre seg. At norsk produksjon av olje og gass, som gjennom så mange år har gjort oss nordmenn velstående, er noe vi bare kan fortsette med uten å tenke på konsekvensene. Det på grunn av argumenter om at Norge redder verden gjennom vår rene produksjon. Argumenter om at norsk olje og gass er renere og mer klimavennlig enn andres land fossile energi, har blitt etablerte sannheter hos det norske folk ifølge Jensen, Jensen & Skedsmo (2018, s. 15). En rådende oppfatning hos de styrende politiske partiene i Norge er at norsk olje- og gassvirksomhet er en del av klimaløsningen, og at den til og med skal hjelpe resten av verden gjennom det grønne skiftet (Jensen, Jensen & Skedsmo, 2018, s. 15). Dette er ikke en unik retorikk i internasjonal sammenheng. Australiske myndigheter har lenge skapt et narrativ om at deres kull er renere enn andres, og og flere land i Midtøsten hevder at deres olje er den minst miljøskadelige. Det som skiller Norge fra andre land, ifølge Bjartnes, er at vi har en sivilisert klimapolitikk samtidig som vi eksporterer fossil energi (2015, s. 17). Norge forsyner egen befolkning med fornybar energi fra vannkraft og vindkraft, står i bresjen for elektrifisering av transportsektoren og gir milliarder av kroner til regnskogbevaring og klimainitiativer i andre land. Det gjør Norge til et *annerledesland*, ifølge Bjartnes (2015, s. 17). Men rettferdiggjør det at vi er et av de største eksportlandene av klimagassutslipp, eller

at vårt statlige oljeselskap kun investerte fire prosent (Equinor, 2021) av de totale investeringene i fornybar energi i 2020?

Tidligere har klima og olje blitt sett på som to separate tema i norsk medieoffentlighet (Naper, 2014). Under stortingsvalget 2013 ble derimot klima satt i sammenheng med olje i større grad enn før (Eide & Naper, 2014, s. 55-56). Samtidig ble spørsmålet om klima og olje kokt ned til å handle om hvorvidt Norge burde fortsette som før eller dempe olje- og gassproduksjon. Siden 2014 har mye endret seg i norsk klimadebatt, og oljeutslipp og klimaendringer har blitt satt i sammenheng i større grad, men fortsatt er det den samme diskusjonen som rår: *Skal vi utvikle eller avvikle norsk olje- og gassindustri?*

En studie som undersøkte klima som valgkamptema og norske politikeres syn på klimautfordringene, oppsummerte klimadebatten under stortingsvalget 2013 som et paradoks: «Det viktigste lokale, nasjonale og internasjonale spørsmålet om en bærekraftig klimapolitikk ble nedprioritert fordi ingen politiske parti oppfatter klima som en sak å vinne valg på» (Gloppen, Rakner & Vibe, 2014, s. 40). Til tross for at klimaendringene blir sett på som en av de viktigste utfordringene Norge står overfor, reflekterte svarene fra politikerne at de i liten grad så for seg at sitt parti skulle få en sentral rolle i utformingen av Norges klimapolitikk. De gangene klima var tema under valgkampen, handlet det gjerne om hvem som hadde mest troverdighet og best mulighet til å bedre klimapolitikken (Gloppen, Rakner & Vibe, 2014, s. 29). Det har frem til nå vært de mindre partiene som som Miljøpartiet De Grønne, Venstre og SV som har gått i bresjen for klima- og miljøraker (Kvernenes, 2017). Samtidig argumenterer Bjartnes (2015) for at klimapolitikken ikke styres av miljøpartiene eller miljøbevegelsen, men av Arbeiderpartiet og Høyre, næringsliv og finans, embetsverk og forvaltningsorganer, og av store og tunge arbeidsorganisasjoner som LO og NHO. Enkeltpersoner har også tatt en stor rolle i debatten mellom olje og klima. Ola Borten Moe fra Senterpartiet har lenge argumentert for at Norge kan være et grønt foregangsland samtidig som vi øker norsk olje- og gassproduksjon. Dette kommer blant annet frem i en studie (Hornmoen, 2015) som undersøkte den tidligere olje- og energiministerens argumentasjon under en pressekonferanse om norsk oljefremtid. Ifølge Sæther (2017, s. 48) har Borten Moe lenge fremstått som den ivrigste misjonæren for norsk olje og gass. Som deleier i selskapet oljeselskapet Okea, som han selv var med på å starte i 2015 (Grønli & Hellesnes, 2022), tjener Borten Moe på at Norge fortsetter å utvinne mest mulig fra norsk sokkel.

Under stortingsvalget 2021 så vi at klima- og miljødebatten så ut til å flytte seg et par steg, godt mulig på grunn av de mindre partienes utålmodighet med oljebransjen. MDG gikk blant annet til valg på oljestopp om femten år, og SV, Rødt og Venstre gikk for stans i oljeleting. Kun to uker før valgdagen overrasket regjeringen, med partiet Høyre i spissen: De sa det var på tide å endre skattesystemet for oljeindustrien (Regjeringen, 2021). Denne endringen ble debattert i Politisk kvarter, og kan ses i sammenheng med den større debatten om klima- og oljepolitikken i ukene før stortingsvalget 2021.

Under stortingsvalget i 2013, dreide debatten seg om oljeboring i Lofoten, Vesterålen og Senja (Eide & Naper, 2014). En liten del av debatten gikk også ut på om Norge skulle fortsette med olje- og gassproduksjon som før eller dempe den. Sistnevnte ble en større debatt under stortingsvalget 2021. Også under dette valget florerte olje- og klimapåstander fra ulike politikere. Argumentene om at norsk olje er ren eller bedre enn andre lands olje, har vært et argument som oljeindustrien og norske politikere har brukt siden klimaendringene så medienes søkelys (Sæther, 2017). «Norge har den reneste oljen i verden. Vi kan derfor fortsette som før og åpne opp nye oljefelt i Barentshavet,» sa tidligere administrerende direktør i Norsk olje og gass, Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, til NRK i 2016 (Sunde, Eraker, Kumano-Ensby, 2016), noe som ble mantraet til norsk oljenæring etter Parisavtalen. I avtalen har Norge forpliktet seg til å kutte klimagassutslippene med minst 50 prosent innen 2030 sammenlignet med 1990-nivået (Lovdata, 2021). Ifølge språkforskere Kjersti Fløttum og Trine Dahl (2016), blir både ordene som brukes om olje og klimaproblematikk, og stemmene som formidler dem, viktige. Hvem sier hva, når, hvor og i hvilken sammenheng? Hvilke retoriske grep bruker politikerne for å fremme sine budskap? Blir påstander møtt med kritiske spørsmål? Hvem får det siste ordet i en debatt? Dette krever videre undersøkelse av et agendasettende program.

1.5 Problemstilling og forskningsspørsmål

Denne masteroppgaven undersøker hvilke diskurser som kommer til syne i klimarelaterte debatter i ukene før stortingsvalget 2021. Målet er å tilveiebringe kunnskap om kommunikasjonen og retorikken som tas i bruk, og virkelighetsforståelsen som ligger til grunn eller blir skapt. En viktig del av studien er å få bedre innsikt i hvordan politikerne

ordlegger seg og hvor mye journalistene lar de ulike partene komme til orde. For å svare på dette ønsker jeg å utforske hvilke politikere som får plass til å si hva på hvilke tidspunkt.

Studien er todelt, og inneholder en kvantitativ innholdsanalyse og en kvalitativ diskursanalyse. Jeg ønsker å bygge videre på tidligere undersøkelser om norsk olje- og klimadebatt. Det vil være interessant å se om man finner igjen noen av de samme diskursene i dagens debatt. Studiens overordnede mål er å avdekke kunnskap om kommunikasjon eller retorikk i et dagsordenssettende program.

Problemstillingen lyder som følger:

Hva kjennetegner journalisters programledelse, kommentatorenes plass, og politikernes diskurser i klimadebatter under valgkampen i 2021?

Problemstillingen inneholder tre deler ettersom jeg både ønsker å undersøke politikernes diskurser under klimadebatt, kommentatorenes plass, og samtidig se nærmere på hvordan programlederen utfordrer politikerne og leder debatten. Noen viktige spørsmål er: På hvilken måte følger programlederne opp påstander fra politikere? Blir det stilt kritiske oppfølgingsspørsmål når en politiker kommer med påstander om at norsk olje er renere enn andres land eller at stopp i oljeleting vil bidra til å redusere klimautslipp globalt? Blir politikerne generelt stilt til veggs om hvordan Norge skal få ned klimagassutslipp? Hvordan forholder programlederen seg til kildene, og hvem får oppfølgingsspørsmål, og om hva? Videre blir det nyttig å se på hvilke saker som blir debattert, og hvilke problemstillinger som tas opp. Hvilke innramminger kan identifiseres i debatter som handler om klimaspørsmål?

Forskningsspørsmålene lyder som følger:

1. På hvilken måte følger journalister opp argumenter og påstander fra politikerkilder?
2. Hvilken virkelighetsoppfatning ligger til grunn eller blir skapt når ulike politikere diskuterer klimaløsninger?

En antakelse er at journalister, som i denne studien inntar rollen som programledere, kan la seg forføre av det politiske spillet i saker relatert til klima og olje under valgkamp-perioden. Dette kan lede dem bort fra å sette en sak eller debatt inn i en større sammenheng med den beste tilgjengelige kunnskapen, slik all klima- og oljesaker bør presenteres. En annen antakelse er at journalister ofte ikke har kunnskap nok rundt saksfeltet klima til å kunne stille gode oppfølgingsspørsmål. Anja Marken, som har skrevet masteroppgave om

klimatekstikk, argumenterer for at de fleste journalister i Norge ikke har nok kunnskap om klimaendringer til å kunne skrive grundige artikler om emnet (Holsten & Kildahls, 2018). I hennes studie fra 2018 kom det frem at journalistene hun intervjuet definerte klimaendringer på ulike måter, og at tid og ressurser hindret dem fra å bedre rammene for klimadebatt i deres respektive aviser (Marken, s. 104). I et intervju med forskning.no uttalte Marken at journalister ikke har nok kunnskap om klima til å kunne prege debatten, og at «de kun presenterer kilders perspektiver» (Holsten & Kildahls, 2018). Markens studie er liten, men er med på å bygge under en antakelse om at journalister gjerne ikke har nok kunnskap om klima til å kunne dekke det på en måte som gjør at leserne blir satt inn i klimarelaterte problemstillinger på en informativ måte.

I min studie vil jeg derfor se på hvem Politisk kvarter slipper til orde, og hvordan de ulike programlederne leder debatten. Når det gjelder politikerne, vil jeg se nærmere på hva begreper som *utvikling* og *letestopp* i sammenheng med olje- og klimapolitikk fylles med innholdsmessig, noe som både er interessant og viktig politisk spørsmål. Støre-regjeringen, som nå styrer landet, har tydelig vist at de ønsker å utvikle, ikke avvike, norsk olje- og gassproduksjon. Samtidig er det uklart hva dette kommer til å bety. Stortinget har vedtatt som mål å kutte 50 til 55 prosent av klimagassutslippene sammenlignet med 1990-nivå innen 2030. De største nasjonale utslippene kommer fra blant annet norsk olje- og gassproduksjon (Miljødirektoratet, 2021b). For å nå målet om utslippskutt på 55 prosent, må regjeringen kutte hele syv prosent årlig i ni år. Til sammenligning har Norge klart å kutte 4,2 prosent de siste 31 årene (Miljødirektoratet, 2021b).

En bedre forståelse av retorikken politikere bruker for å fremme oljeutvikling eller letestopp, og hvordan denne definisjonsmakten fungerer, er sentralt for å forstå hvorfor noen oppfatter Norge som grønt foregangsland, mens andre oppfatter Norge som en klimaversting. Hvilken forståelse av olje- og klimaproblematikk som ligger til grunn for politikernes argumenter, vil kunne få konsekvenser for hvordan samfunnet som helhet forstår sakskomplekset rundt klimakrisen. Dette vil kunne ha en innvirkning på hvilke veivalg Norge tar videre.

2 Teori og tidligere forskning

I dette kapittelet introduserer jeg tidligere forskning om hvordan klimaspørsmål dekkes i norske medier, og hvilke etablerte klimadiskurser som finnes. Det blir gjort rede for hvorfor

diskursteori passer som ramme for denne studien, og hvorfor en kvantitativ og en kvalitativ analyse av klimadebatter i Politisk kvarter kan gi svar på problemstillingen som er valgt i denne studien. Jeg vil også trekke inn diverse retoriske begreper som kan være med på å forklare de ulike diskursene som politikere fremmer i radioprogrammet som undersøkes.

2.1 Diskursanalyse

Jeg har valgt å bruke kritisk diskursanalyse i denne studien ettersom metoden er godt egnet til å belyse underliggende betydninger i debatter. Språket som politikerne bruker i Politisk kvarter bidrar til å produsere og reprodusere sosiale forhold (Skrede, 2017). Språk kan påvirke holdninger og adferd, og kan være med på å skape nye virkeligheter (Dahl & Fløttum, 2015, s. 35-36). Ifølge professor i kommunikasjon Jan Svennevig er valg av ord aldri uskyldig (2005, s. 22 i Hågvar, 2007, s. 18). Derfor kan kritiske studier av diskurser og ikke minst evnen til å reflektere kritisk om det vi leser og hører, være ekstra viktig i en verden og tid preget av kriser og konflikt (Skrede, 2017, s. 11). Debattene som er analysert i denne oppgaven er sendt på NRKs radiokanaler like før et stortingsvalg. De utgjør dermed en ekstra viktig arena for politikere som ønsker å markere seg på saker som de mener at er viktig for velgerne.

Diskursanalyse er en av flere måter å tilnærme seg ulike samfunnsdebatter på, og særlig er den egnet til å vise hvordan argumentasjon skifter og tilpasses over tid (Jensen, Jensen & Skedsmo, 2018, s. 19). Analysen ser på forholdet mellom tekst og kontekst, og hva som ligger implisitt bak ulike tankerekker. En kritisk diskursanalyse kan dermed vise hvordan ulike virkelighetsoppfatninger kjemper om hegemoni. I klimadebatter er dette relevant, fordi klimaspørsmål blir behandlet svært forskjellig avhengig av ståsted og partitilhørighet. Det finnes flere ulike definisjoner av diskursanalyse, og derfor vil jeg først gå gjennom de tidligere definisjonene og hva som skiller kritisk diskursanalyse fra det mer vide begrepet.

2.1.1 Diskursens opprinnelse

På 70-tallet demonstrerte en rekke lingvister hvordan ideologiske tankerekker ofte var skjult i tekster, noe som ble forgjengeren til kritisk diskursanalyse (Skrede, 2017, s. 20). Dette kom etter at begrepet *diskurs* ble reintrodusert av den franske filosofen og historikeren Michel Foucault på 60-tallet. På denne tiden ble begreper beskrevet som en gruppe påstander, som sammen skapte et språk som var representativt for kunnskapen om et spesifikt tema i gitt kontekst (Hall, 1997, s. 44). Ifølge Foucault (1999) er en diskurs de historiske, sosiale og

kulturelle betingelsene som gjør det mulig at en ytring eller en handling blir oppfattet som naturlig eller akseptabel.

Språkprofessor Yngve Hågvar (2007, s. 18) har en enklere måte å si det på: En diskursanalyse er en analyse av hvordan en tekst er tilpasset en bestemt kontekst, og hvor man utforsker tenke-, tale-, handling- og væremåtene som kommer frem. Analysen undersøker hvordan ord, oppbyggingen av setninger og komposisjon henviser til forskjellige perspektiver eller ideologier, og ikke minst hvordan slike valg er normstyrt. Diskursanalysen gir dermed et rammeverk for å for eksempel se på i hvilken grad argumenter fra ulike politiske kilder fungerer i tråd med normative forestillinger om klimapolitikk, og særlig konflikten mellom klimaendringer og norsk olje og gass. I denne studien brukes diskursanalysen som et verktøy for å se på hvilken kontekst debatten på Politisk kvarter settes i, og hvilke diskurser som er fremtredende.

I Politisk kvarter i ukene før stortingsvalget 2021 ble utsagn som *oljeutvikling, ikke avvikling* og *letestopp* satt i sammenheng med utfordringer knyttet til global oppvarming, klimatiltak, og norsk økonomi og næringsliv. I diskursanalysen vil jeg derfor undersøke den diskursive kampen som foregår, og se på hvilke virkelighetsforståelser som ligger til grunn når de ulike politikerne argumenterer for det de mener er riktig. Hvilken definisjon av virkeligheten som vinner frem, kan få konsekvenser for hvordan et saksområde forstås og hvilke handlingsalternativer som deretter blir aktuelle (Jensen, Jensen & Skedsmo, 2018, s. 22). I denne studien tar jeg utgangspunktet i Jørgensens og Philips definisjon (2006), som lyder som følger: Diskurs er en bestemt måte å tale om og forstå verden på.

2.1.2 Faircloughs modell

Den kritiske diskursanalysen er ifølge Jørgensen og Philips (2006) den mest utviklede diskursmodellen, og den kan både fungere som en teori og en metode. Forskjellen mellom diskursanalysen og den kritiske diskursanalysen, er at den sistnevnte er mer problemorientert (Skrede, 2017, s. 27). I denne studien har jeg valgt å bruke en versjon av Norman Faircloughs tredimensjonale modell for kritisk diskursanalyse for å undersøke debattene i politisk kvarter. I den tredimensjonale modellen undersøker man hvordan innhold blir laget og hvordan det formidles til et publikum (Hågvar, 2007, s. 35). Først beskriver man gjerne innholdet gjennom en tekstanalyse, dermed tolker man innholdet gjennom en prosessanalyse, og til slutt forklarer man hva som ligger bak innholdet gjennom en sosial analyse. Rekkefølgen på metodene utføres gjerne dynamisk gjennom nærlesing av innholdet. Den tredimensjonale modellen er kritisk fordi den går språket i sømmene, og forsøker å avsløre hvilken rolle språk

spiller i å produsere og reprodusere ulike maktforhold. Diskurser er ideologiske i den forstand at de bidrar til å opprettholde eller utfordre maktrelasjoner (Skrede, 2017, s. 21). Ved å se nærmere på språk satt i kontekst, kan man finne ut om argumenter og påstander enten bidrar til å reprodusere eller endre bestemte tenkemåter og sosiale strukturer. Formålet med den kritiske diskursanalysen er dessuten å påvise sammenhengen mellom tekst og språk, og kultur og samfunn. Mer generelt mener Fairclough at en diskurs har tre funksjoner: Den konstruerer sosiale identiteter, relasjoner og kunnskap, og forestillinger om verden (1992). Tre karakteristikk må være til stede for at en analyse kan regnes som en kritisk diskursanalyse (Skrede, 2017, s. 23): 1) Analysen skal ikke bare se på diskurser, men også forholdet mellom diskurser og andre elementer av sosiale prosesser, 2) En abstrakt og generell omtale av diskurser holder ikke, man må også foreta en eller annen form for systematisk tekstanalyse, og 3) Analysen skal ikke bare identifisere og kritisere uheldige samfunnsforhold, men også skissere mulige løsninger på problemene man finner.

Jeg mener en kritisk diskursanalyse er en god metode for å svare på problemstillingen i denne studien, ettersom jeg ønsker å undersøke hvilke hegemoniske kamper og tendenser som råder i klimadebatten. Under finanskrisen i 2008 sa Fairclough at kritisk diskursanalyse i større grad burde kritisere politiske strategier enn sosiale strukturer (Skrede, 2017, s. 46). Ettersom politiske strategier gjerne inkluderer visjoner om fremtiden og har narrativer som rettferdiggjør visse valg, inneholder disse gjerne diskursive elementer. Akkurat dette så vi eksempler på i debattene før stortingsvalget 2021, da diverse politikere la frem sine tanker og ideer om hva de synes Norge burde gjøre med klimautfordringer og oljepolitikk. Det er viktig å se nærmere på politikeres diskurser rundt klimaspørsmål for å forstå hvordan ulike virkelighetsforståelser kan påvirke oss som lytter. Hva legges for eksempel i at norsk olje er klimavennlig, når oljeindustrien samtidig fremstilles som noe som bidrar til store mengder klimautslipp, og som følge av dette igjen skal elektrifiseres for å minske klimagassutslipp? Og hva menes med at norsk olje- og gassindustri skal avvikles innen en bestemt tidsperiode, når flere land fortsatt i dag er avhengig av olje og gass? Disse paradoksale fremstillingene vil kunne bli avdekket ved hjelp av nærlæsning av innholdet i episodene flettes sammen med teorier og tidligere forskning. Fairclough og Wodak argumenterte for at kritisk diskursanalyse handler om å belyse problematiske sider av samfunnet, med håp om en forandring (1997). Målet i denne oppgaven er å synliggjøre hvilke virkelighetsoppfatninger som råder ved hjelp av systematisering og klargjøring av begreper, holdninger og verdipreferanser som ved første øyekast kan fremstå som naturlige (Wodak et al., 2009, s. 8). Gjennom å utforske hvordan politikere tenker, mener og handler, ønsker jeg å se på hvilke ideologier som ligger til grunn

når de uttaler seg om en sak (Hågvar, 2017). Det blir og interessant å se på hvilken ramme journalister i rollen som programledere velger å presentere stoffet gjennom, og hva som kjennetegner NRKs programlederes egne diskurser. Dette kan ha mye å si for hvilken versjon av virkeligheten NRK presenterer til et publikum, og også hvilket publikum de retter seg mot.

2.1.3 Språkssystemet SFL

For å utføre analysen velger jeg her å introdusere Hallidays systemisk-funksjonelle lingvistikk, et språkssystem forkortet til SFL, som jeg vil bruke videre i studien. Fairclough bruker selv en versjon av dette systemet når han analyserer tekst i diskursanalyse. I dette systemet vektlegges det at tre funksjoner er til stede i språket til enhver tid: En ideasjonell funksjon, en interpersonlig eller mellompersonlig funksjon, og en tekstuell funksjon (Skrede, 2017, s. 47). Språket er med andre ord flerfunksjonelt. En jobbsøknad ser for eksempel annerledes ut enn et innlegg på Twitter. Det er dette som menes med ideasjonell funksjon: Hvilket publikum man skriver for gjør noe med teksten. I den ideasjonelle har språket en representativ funksjon og en reflekterende funksjon. Den mellompersonlige eller interpersonlige funksjonen ser på tekst eller tale som en samhandling mellom avsender og et publikum. Dette er spesielt tydelig i det muntlige språket: Når man snakker sammen, tar man hensyn til andre. Man observerer hvordan den andre reagerer, og handler gjerne deretter. I den personlige har språket en handlende og en interaktiv funksjon. I den tekstuelle funksjonen ser man på hvilket type medie eller plattform en tekst eller tale er formidlet på. En vil for eksempel konsumere et radioinnslag annerledes enn en artikkel i en avis. Radioinnslag kan en lytte til mens man er på farta eller driver med andre ting. En avisartikkel leser man gjerne sittende. Leser man saken på en nettavis, er det igjen andre ting å forholde seg til som reklame og kommentarfelt. Den tekstuelle funksjonen skaper en sammenheng mellom den personlige og den ideasjonelle funksjonen.

Fairclough foretrekker å snakke om tre typer mening, fremfor tre typer funksjoner: Representasjon, handling og identifikasjon (Skrede, 2017, s. 47). Han bruker representasjonen og identifikasjon i stedet for en ideasjonell funksjon, og handling i stedet for den personlige funksjonen, men med større vekt på en sosial interaksjon. Den tekstlige funksjonen er inkludert i den handlende funksjonen. I denne studien forholder jeg meg til SFL i sitt originale format, ettersom det fremstår enklere.

I SFL-systemet ser man blant annet etter normalisering, passivering og modalitet. For eksempel ser man etter grammatiske metaforer som fremstiller eller normaliserer ulike prosesser i samfunnet som ting eller enheter (Skrede, 2017, s. 48). Dette gjøres blant annet

ved å bruke substantiver i stedet for verb. Man ser etter passive konstruksjoner som kan bidra til å tone ned ansvar. Det kalles passivering. Man ser også etter modalitetsmarkører, som for eksempel kan være påstander, spørsmål eller beordringer fra en politiker eller en programleder. I analyser av politisk retorikk, kan modalitet gi en pekepinn på hvilken kunnskap som postuleres som sann eller gyldig, og hvilke verdenssyn som fremmes i et budskap (Skrede, 2017, s. 49). Dette vil jeg se nærmere på i analysedelen.

Noe annet jeg vil se etter, er intertekstualitet. Man kan skille mellom interne og eksterne tekstrelasjoner. Interne er forhold mellom hovedsetninger og leddsetninger, vokabular, rytme og grammatikk (Skrede, 2017, s. 51). Eksterne er forholdet mellom tekst og andre sosiale praksiser, begivenheter og strukturer. I en kritisk diskursanalyse ser man på intertekstuelle koblinger for å vurdere hvilken effekt de kan tenkes å ha, samt hvilke ideologi de kan sies å representere. På andre siden av intertekstuelle relasjoner, er antakelser. Mens intertekstuelle relasjoner synliggjøre forskjeller ved å invitere andre taler eller tekster inn i egen tekst, vil antakelser utjevne forskjeller. Som et individ i et fellesskap er vi avhengig av delte meninger og oppfatninger om verden. Interaksjon er vanskelig uten en eller annen form for felles forståelse (Skrede, 2017, s. 55). Samtidig kan antakelser være med på å påvirke eller forme virkelighetsforståelser.

2.1.4 Nøkkelbegreper: Makt, ideologi og hegemoni

Ifølge teoretiker Teun Van Dijk (1998) har journalister kontroll over diskursenes kontekst. En journalist eller en programleder styrer gjerne hvilke deltakere som er til stede i en debatt, hvilke roller de har, hva som er tema, og hva som henger sammen med hva i en gitt sak. På denne måte mener Van Dijk (1998) at man til slutt også har tilgang til publikumets sinn. I Politisk kvarter er det programlederen som styrer ordet, og på overflaten kan det virke som om det er programlederen som har makten. Men er det egentlig slik? Diskursanalysen handler om makt på flere ulike måter. Diskurser er ikke statiske og varige, men dynamiske og utvikler seg i takt med ulike tendenser i samfunnet og den offentlige samtalen. Det betyr at makt kan flyttes. En diskursiv kamp mellom ulike aktører foregår i en debatt, og det er argumentene som fremstår som mest troverdige og trygge, som gjerne vinner frem. Ta for eksempel ordet klimakrise. *Krise*-begrepet er rådende. Ved å bruke dette ordet, risikerer man å anerkjenne premissene som ordets forståelse er bygget på. I en klimadebatt, som i hvilken som helst debatt, ønsker man at sin ideologiske overbevisning skal vinne frem. Fairclough definerer ideologi som representasjoner av virkeligheten som bidrar til å etablere og opprettholde makt (2003, s. 218). Ideologier kan forstås som et tankesett satt sammen av politiske eller religiøse

idèer om hvordan samfunnet bør være. Ifølge den britiske statsviteren Steven Lukes (2005, s. 27 i Skrede, 2017, s. 29) er den mest effektive formen for makt å få andre til ville ha det samme som deg, noe han mener kan oppnås ved å kontrollere folks tanker og begjær. Den kritiske diskursanalysen ser på dette, og er opptatt av hvordan ideologier naturaliseres og fremstår som det beste - eller eneste - alternativet vi har. I en debatt ønsker politikerne seg hegemoni, de ønsker at deres egen sannhet skal vinne frem. Begrepet hegemoni betyr ledelse eller overherredømme, og fungerer som en slags prosess hvor man forhandler om hva som gir mening. Ifølge Fairclough er ikke hegemoni noe som kan fungere som stabilt, men noe som er skiftende, og hvor en annen type konsensus kan være rett rundt hjørnet (Fairclough, 1992a, s. 93 i Jørgensen & Phillips, 1999, s. 88). Dette er relevant i studien av politiske debatter, nettopp fordi det er snakk om mer enn bare å ha de beste argumentene. Det er snakk om en kamp mellom virkelighetsforståelser og hvordan ulike begreper skal forstås; Politikerne kjemper med andre ord for å oppnå hegemoni.

Den kritiske diskursanalysen ser også på hva som *ikke* er på den politiske dagsorden (Skrede, 2017, s. 29). Makt handler også om det vi ikke ser, hører eller legger merke til. Den norske statsviteren Iver B. Neumann sier det godt: Når noe tas for gitt, fordi verden fremstilles som normalt, blir ikke en virkelighetsoppfatningen vår utfordret (2001). Det kan dermed foreligge en tilstand av hegemoni. Sagt på en annen måte kan *én* forståelse av verden *bli* måten vi forstår verden på, fordi bildet vårt av hvordan verden fungerer og hvordan ting henger sammen ikke blir utfordret. Neumann kaller dette for en upolitisert eller politisk lukket diskurs (2001). Ved å studere diskurser i klimadebatter, kan vi lete etter hegemonier og usynlige maktstrukturer, og muligens utfordre dem. Kanskje kan vi også forstå hvorfor ting er som de er i det klimapolitiske landskapet i Norge.

Samtidig er det viktig å understreke at ikke all makt er negativ: Et samfunn er avhengig av maktrelasjoner for å fungere (Skrede, 2017, s. 28). Vi anerkjenner et system hvor politiet beskytter oss, leger hjelper oss, og hvor folkevalgte har legitim makt til å ta store beslutninger. Politikere skal handle ut ifra det som er det beste for landet og etter det velgerne ønsker. På samme måte skal politiske tiltak bygges på kunnskap, om hva det er behov for i samfunnet og hva som vil fungere godt. Men innen klima- og energipolitikken er det ofte motstridende meninger om hva dette betyr i praksis (Sæther, 2017, s. 117). For eksempel har uenigheten om Norge bør øke eller redusere olje- og gassproduksjonen, og sammenhengen mellom norsk oljevirkosomhet og globale klimamål, blitt en kontroversiell debatt (Lahn,

2017). Debatten preges av ulike problemstillinger som behovet for arbeidsplasser, økonomisk risiko og klima- og miljøkonsekvenser. Dermed kreves det at analysen også ser nærmere på konteksten debattene kan sies å stå i.

2.2 Kulturkontekst og situasjonskontekst

Denne studien går ut på å tolke og forklare debattene i lys av sin kontekst. Enkelt sagt er kontekst den sammenhengen som en tekst eller en tale inngår i (Hågvar, 2007, s. 29). En mer presis definisjon vil være at kontekst er «den situasjonen, det samfunn og de verdener som omgir, har omgitt, eller kan tenkes å komme til å omgi» en tekst (Tønnesson, 2002, s. 223 i Hågvar, 2007, s. 30). I denne oppgaven vil jeg se nærmere på kulturkonteksten og situasjonskonteksten i de ulike debattene, ettersom det kan si noe om bakgrunnen for aktørenes diskurs. Med aktørene menes de ulike politikerne, programlederne og kommentatorene som er med i episodene som analyseres.

Å studere kulturkonteksten i en tekst eller tale handler om å se på hvilke sosiale og kulturelle mønstre som ligger i kommunikasjonen. Kulturkonteksten er debattens generelle, kulturelle bakteppe, mens situasjonskonteksten er debattens mer flyktige og umiddelbare omgivelser (Hågvar, 2007, s. 30-31). I denne studien ser jeg på hvordan ulike politikere og journalister uttaler seg om klima-, og til dels oljerelaterte spørsmål rett før et stortingsvalg. Da er det naturlig å se på både kultur- og situasjonskontekst, som kan si noe om rammen for debatten, og dens spilleregler. Maktspill og symbolproduksjon er blant annet en sentral del av virkeligheten som dekkes i politisk nyhetsjournalistikk (Allern, 2001, s. 52). Derfor er det også relevant å undersøke kulturkonteksten i sammenheng med pressens makt, ettersom den kan si noe om hvordan journalister i rollen som programledere og kommentatorer opprettholder og endrer diskurser som finnes fra før.

2.2.1 Kontekster i Politisk kvarter

La oss ta en nærmere kikk på Politisk kvarter. Radioprogrammet er skapt av NRK, som er Norges statseide kringkastingsselskap. NRK tilbyr nyheter og underholdning på radio, TV og internett, og er ikke avhengig av kommersiell inntekt eller abonnenter som andre aviser. Det gjør at de er i en særstilling i norsk presse. Samtidig konkurrerer NRK om det samme publikummet som for eksempel TV2 (Allern, 2001, s. 13). Ser vi nærmere på produksjonsforholdene i Politisk kvarter, vet vi at debattene sendes direkte fra NRKs studio,

og at journalistene ikke har mulighet til å redigere innholdet i etterkant. Redaksjonen er derfor avhengig av at journalistene som inntreer rollen som programledere, har erfaring med direktesendings-formatet, debattsjangeren, og er forberedt til de ulike sendingene. Til forskjell fra andre, er ikke NRK like avhengig av å selge inn det de presenterer til konsumentene. VG må for eksempel tenke på om vinklingen er god nok, eller om saken holder seg til avisa er i salg (Hågvar, 2007, s. 48). NRK må derimot sørge for å oppfylle samfunnsoppdraget i likhet med andre uavhengige mediehus, som en vaktbikkje som avdekker maktmisbruk, og bringer informasjon og debatt til offentligheten. Et kjært ønske innen journalistikken er for eksempel å kunne sette dagsordenen (Allern, 2001, s. 22). Det vil si å skrive om noe som skiller seg ut og vekker oppsikt, som skaper debatt, eller som andre nyhetsmedier følger opp i egen dekning. NRK har som formål å sørge for et opplyst demokrati, ivareta ytringsfrihet og være balansert over tid (Regjeringen, 2019). I lys av denne konteksten, er Politisk kvarter et debattprogram som særlig skal vise en sak fra flere sider, få klarhet i politiske beslutninger, avdekke politisk maktspill, og kanskje aller viktigst; sette lytterne i stand til å kunne ta gode beslutninger når de går til valgurnene hvert andre år.

2.2.3 Politisk debatt som sjanger

Hvilken sjanger en tekst eller tale hører hjemme i kan ha betydning for innholdet, hvordan aktørene oppfører seg og hvordan det blir konsumert av en mottaker. Debattsjangeren har distinkte kjennetegn og egenskaper: Som regel bygger den på en aktualisert konflikt og er mellom to eller flere personer med ulike meninger. Formelt kan man skille mellom tre former for debatt: Den juridiske, den politiske og den underholdende (Jørgensen & Kock & Rørbeck, 1994). I denne oppgaven fokuserer jeg på den politiske debatten, som gjerne henger sammen med nyhetssjangeren. I nyhetssjangeren er kriteriene for hva som oppleves som en god sak gjerne bygget på fem prinsipper: vesentlighet, identifikasjon, sensasjon, aktualitet og konflikt (Hågvar, 2007, s. 49). Det karakteristiske ved et debattprogram, er at en sak belyses fra forskjellige sider (Jørgensen & Kock & Rørbeck, 1994, s. 18). Hågvar skriver at sjangeren, som i dette tilfellet er en debatt, er en uunnværlig tvangstrøye (2007, s. 27). Programlederen i Politisk kvarter må la ulike stemmer, eller ytterpunkter om du vil, komme til ordet i en aktualisert sak. Samtidig som sjangeren begrenser oss, er det nødvendig for at kommunikasjon mellom mennesker skal fungere (Hågvar, 2007, s. 27). Balanse er for eksempel nødvendig i alle typer journalistiske sjangre, og journalisters objektivitet som en praksis har relevans for hele den journalistiske prosessen. I programmer som Politisk kvarter

kan dette for eksempel være utvelgelse av tema, innsamling av bakgrunn og materiale, prosesseringen av informasjon, utvelgelse av representanter med ulike syn, og ikke minst formidlingen av informasjonen. Når det gjelder objektivitet er nøytralitet, det å unngå partiskhet og underliggende motiver, viktige aspekter i debattsjangeren, så vel som nyhetssjangeren. Journalisten må balansere debatten mellom to eller flere motstridende syn. Motdebattantene deltar ikke for å overbevise hverandre, eller for å komme frem til en løsning, men for å legge frem sine argumenter på en best mulig måte (Jørgensen & Kock & Rørbeck, 1994, s. 19). Målet er å overtale publikum til å tro at deres oppfattelse av en sak er den riktige. Hvilken rolle journalister og medier spiller i den politiske opinionsdanningen er usikker, men en utbredt tankegang er at pressen gjenspeiler virkeligheten (Allern, 2001, s. 15-16). Medieviter og politiker Sigurd Allern argumenterer derimot at journalister og mediebedrifter må betraktes som politiske aktører eller «deltakere med ulike rollen i den politiske opinionsdanningen» (2001, s. 16). Med dette understreker han at temavalg, vinkling, relasjoner til kildene og prioriteringer bevisst eller ubevisst kan knyttes til verdier og ståsted. Dette går til kjernen på den kritiske diskursanalyse, hvor jeg vil se nærmere på journalistenes rolle i den politiske klimadebatten.

2.2.3 Radio som plattform

For å synliggjøre min argumentasjonsrekke rundt hvorfor jeg har valgt å analysere et radioprogram som Politisk kvarter fremfor for eksempel avisartikler, har jeg satt opp tre grunner til å analysere nettopp debatt i radio- og podkastformat: 1) Radio og podkast blir mye lyttet til. 2) Programmene kan ha påvirkningskraft. 3) Etablerte sannheter kan bli utfordret gjennom muntlig debatt. Under utbroderer jeg de tre grunnene.

1) Ifølge NRK (11.01.20) har bruken av podkast doblet seg mellom 2015 og 2020. Over halvparten av unge mellom 20 og 29 år lytter til podkast. Tall fra SSB (2021) viser at 49 prosent av nordmenn mellom 9 og 79 år lytter til radio daglig. For lydmedier er tallet på 57 prosent. Ser vi nærmere på Politisk kvarter, ser vi at radioprogrammet ligger høyt oppe på Podtoppen, Norges offisielle toppliste for radioprogrammer og podkaster (2022). I ukene før stortingsvalget lå Politisk kvarter på 18. til 23. plass (2022). Ser vi på de seks ukene før stortingsvalget 2021, lyttet i gjennomsnitt 33.745 unike brukere til radioprogrammet ukentlig. Ser vi på totale nedlastinger ligger gjennomsnittet på 97.761 per uke. Unike lyttertall viser til unike enheter som har strømmet eller lastet ned minst en episode i den aktuelle uken, mens

totale nedlastinger viser det totale antallet for hvor mange ganger en episode er lytte til totalt.

Se tabellen under:

Uke (dato)	Unike lyttertall	Totale nedlastinger
31 (2-8 august 2021)	25.600	79.740
32 (9-15 august 2021)	32.143	101.913
33 (16-22 august 2021)	33.611	105.902
34 (23-29 august 2021)	37.412	101.215
35 (30-5 september 2021)	37.388	101.653
36 (6-12 september 2021)	36.316	96.144

Figur 2.1: Tabellen viser hvor mange unike lyttertall og totale nedlastinger radioprogrammet Politisk kvarter har hver uke. Tallene er hentet fra Podtoppen (2022).

2) Som nevnt innledningsvis, er Politisk kvarter et dagsordenssettende program. Debatten som utspiller seg på Politisk kvarter, blir gjerne fulgt opp videre i NRKs nyhetsdekning eller i andre nyhetsmedier. Spørsmålet om hvor påvirket vi som lyttere blir av argumentene vi hører, er enormt komplisert og vanskelig å gi gode svar på. Men ved å analysere hvilke temaer som tas opp, hvem som uttaler seg og hva som blir sagt, kan vi ifølge Hågvar (2007, s. 17) komme nærmere svar på hvordan bestemte tale- eller skrivemåter er med på å reprodusere eller forandre vante tankemønstre.

3) Sist, men ikke minst, kan etablerte sannheter bli utfordret gjennom muntlige debattprogrammer som Politisk kvarter. Her har ikke politikerne mulighet til å svare unngående på spørsmål, som ofte gjøres over e-post eller gjennom sine respektive kommunikasjonsrådgivere. Radio- og podkastformatet er på mange måter utleverende. Med en journalist som programleder og ordstyrer, kan politikere bli stilt til veggs om sine standpunkter og virkelighetsforståelser. Etersom diskurser er sosialt konstruerte, eksisterer flere konkurrerende diskurser samtidig (Jørgensen & Phillips, 2008) om en sak i en debatt. Disse diskursive kampene om hvordan en bestemt sak skal forstås, kan synliggjøres,

konfronteres og muligens oppklares på muntlige radioprogrammer som Politisk kvarter. Det kan igjen utfordre politikerens, journalistenes og ikke minst lytternes forståelse av en sak.

2.3 Retoriske begreper

For å kunne se nærmere på språket til programlederne og politikerkildene som uttaler seg i Politisk kvarter, og for å kunne analysere diskursene på en god måte, vil jeg ta i bruk enkelte begrep innen retorikk-teori. Retorisk analyse og diskursanalyse er nært beslektet, og derfor velger jeg å klargjøre forskjellene først. Enkelt sagt kan en si at en retorisk analyse ser på hvilke grep som blir tatt for å kommunisere enkelt med publikum (Kjeldsen, 2006). Retoriske virkemidler kan både være bevisste og ubevisste, men diskurser er i større grad ubevisste (Hågvær, 2017). En diskursanalyse kan i større grad avdekke tankemønstre som et resonnement eller en tekst bygger på. Her er det underliggende virkelighetsforståelser og tankerekker som ligger bak som undersøkes. Premisset for diskursanalyse er at vår tilgang til virkeligheten går gjennom språket. Den retoriske relevansen i studien er derfor å se på hvordan meninger og argumentasjon er med på å underbygge ulike diskurser i politisk klimadebatt. I dette underkapittelet går jeg gjennom noen utvalgte retoriske begreper som oppleves relevante.

2.3.1 Etos, patos og logos

Den greske filosofen Aristoteles definerte retorikk som evnen til å overtale eller overbevise (Kjeldsen, 2006, s. 21). Ifølge ham er enhver tale et samspill mellom tre faktorer: en avsender som sender et budskap til en mottaker. Gjennom appellformene etos, patos og logos, argumenter Aristoteles for at overbevisning kan skje gjennom talerens karakter og troverdighet (etos), når talen setter mottaker i en viss sinnsstemning (patos) eller gjennom logisk tenkning som for eksempel statistikk og undersøkelser (logos) (Kjeldsen, 2006, s. 33). I politisk kommunikasjon bygger man gjerne troverdighet ved å få til gjennomslag for sin politikk. Personlighet, karakter og rollen man har i samfunnet kan også påvirke graden av troverdighet (Karlberg & Mral, 1998, s. 31). Hvem som oppfatter hvilke politikere som troverdige, avhenger av en rekke faktorer. Enkelte vil for eksempel tillegge klima- og miljøminister Espen Barth Eide troverdighet, mens andre på den politiske enden av skalaen vil kanskje mene at han drar resten av regjeringen i feil retning. Det samme gjelder journalister og kommentatorer, som kan øke sin egen troverdighet ved å bruke argumentasjon

fra troverdige kilder. Etos kan analyseres ved å se på hvem journalistene er og hvilke kilder de bruker.

Ser vi på logos, står bruk av statistikk, rapporter og saklig argumentasjon sentralt. Både journalister og politikere referer jevnlig til rapporter, statistikker og meningsmåler. Mens politikerne bruker fakta til å underbygge sin argumentasjon, bruker journalister det til å fremme en problemstilling, eller stille noen til ansvar. Ukene før stortingsvalget var for eksempel preget av klimarapporten fra FNs klimapanel. Denne brukte både journalister og ulike politikere som noe å slå i bordet med under ulike debatter. Hvordan fakta blir lagt frem kan også være med på å bestemme hvorvidt publikum finner bruken troverdig. På den måten henger logos sammen med etos. Mens journalister gjerne bruker et høyt antall statistikk, rapporter eller andre former for fakta i en artikkel, bruker politikere gjerne en sammenstilling av disse. Hva ulike mottakere opplever som fornuftig og troverdig, eller sant, varierer. Mottakernes *doxa*, altså oppfatninger av hva som virker sant eller usant (Tønnesson, 2012, s. 129), er sammensatt av verdier og normer, samt deres tanke-, tolke-, og atferdsmønstre som igjen er satt sammen av kulturell, økonomisk og sosial kapital (Tjora, 2020). Det kan igjen påvirke den alminnelige virkelighetsoppfatningen av en sak i et samfunn.

Den tredje faktoren for å overbevise noen om noe, er *patos*, som handler om å spille på følelser. Journalister finner gjerne et *case*, en person eller gruppe, som en kan bruke til å fortelle en aktuell sak gjennom. Dette gjerne for å skape engasjement, glede eller sinne. Politikere bruker gjerne identifikasjon for å få kontakt med velgere. Det kan for eksempel være å prøve å skape en følelse av fellesskap, eller en felles kamp. For eksempel kan bilder av norske fjorder eller fiskevær i Lofoten være noe nordmenn identifiserer seg med. Identitet er satt sammen av ulike faktorer, men sammen skapes en felles forståelse av hvem vi er, med andre ord en selvfølelse. Konsumenter lytter ikke nødvendigvis kun til nyheter på for å bli informert, men også for å oppleve tilhørighet og identitetsskapning (Hågvar, 2007, s. 53). Bruk av adjektiver, metaforer eller sterke ord, kan blant annet brukes som et effektivt virkemiddel for å fremkalle følelser hos mottakeren. I denne oppgaven er det interessant å se nærmere på hvordan de ulike politikerne bruker den norske identiteten for å underbygge argumenter om klimapolitikk og for eksempel oljepolitikk. Ettersom nasjonal identitet er dynamisk og endrer seg med tiden, kan en nærmere titt også si noe om hvilken virkelighetsforståelse politikerne er opptatt av å fremme, bevare eller endre. Dette skal jeg se nærmere på i analysekapittelet.

2.4 Klimadebatt i norsk presse

Gjennom mediene får offentligheten informasjon om saksområder knyttet til klima. Som regel er vi avhengig av at pressen formidler klimaforskning og politiske beslutninger som eventuelt følger, for at det skal gi mening (Ryghaug, 2006). Det offentlige ordskiftet styres i stor grad av hvilke saker pressen skriver om (Allern, 2001, s 47). Hvordan ulike temaer og debatter blir presentert i media, er derfor med på å bestemme hvordan vi som medieforbrukere oppfatter dem. Ettersom klimaproblemet i stor grad er et energiproblem (Stryken, 2012, s. 246), og det kanskje mest avgjørende i klimapolitikken er tempoet i olje- og gassutvinning (Lindseth, 2006, s. 35), velger jeg å se nærmere på hvordan klima- og til dels oljebatt fremstilles i norske medier.

Olje og gass blir som regel omtalt som noe positivt, ettersom det bringer arbeidsplasser og store inntekter til samfunnet (Jensen et al., 2018). Store olje- og gassfunn blir gjerne feiret, og pengene som strømmer inn blir knyttet til velferdstatens goder som gratis helsetjeneste og skolegang. At nye olje- og gassfelt diskuteres uten at det nevnes at de bidrar til en kraftig økning av vårt nasjonale klimagassutslipp, er karakteristisk for den generelle samfunnsdebatten om åpning av nye felt på norsk sokkel (Jensen, Jensen & Skedsmo, 2018, s. 44). Dette til tross for at statens egne miljøeksperter flere ganger har anbefalt politikere om å stramme inn på olje- og gassvirksomhet (Sæther, 2017, s. 126). Få land har bygget så mye velstand basert på olje og gass som Norge: Fossilindustrien står for mer enn halvparten av norsk vareeksport, og vårt velstandsnivå er i stor grad i avhengig av disse inntektene (Marsdal, 2021, s. 9). Klimaendringer er på den andre siden sett på som noe negativt, og noe som kommer til å koste oss mye penger, altså det motsatte av det olje og gass gjør for oss. Spesielt blir tiltak mot klimaendringer sett på som en stor byrde, og diskusjonene rundt tiltak er preget av et narrativ hvor det gjelder å slippe billig unna (Bjartnes, 2015, s. 16). Oljepolitikk og klimapolitikk blir derfor rammet inn på ulike måter, og blir i stor grad knyttet opp mot Norges rikdom og velstand.

En undersøkelse fra 2020 om norsk klimajournalistikk, viste at over en tredjedel av klimaoppslag bygget på konflikt, og at store deler av disse oppslagene kunne fremstå som negative i kampen mot klimamålene (Retriever). En studie tyder på at det ofte er journalisten selv som går inn og skaper debatt ved å ta rollen som iscenesetter (Ryghaug, 2006). Måten en debatt blir rammet inn eller blir presentert på, kan kalles *framing* eller innramming, og er et

kjent uttrykk innen medieteorier. I medievitenskap brukes innramming til å undersøke hvordan en sak er vinklet, og i hvilken kontekst saken er satt i. På 70-tallet introduserte sosiologen Stuart Hall en teori for koding og dekoding av presseartikler, og inkluderte publikum ut fra deres situasjoner og oppfatninger av hva som ble presentert i media (McQuail, 2010, s. 117). Dette var noe nytt og revolusjonerende innen medieteorier. Publikum gikk fra å være det noen beskriver som en «blind masse» (Ytreberg, 2015), til å oppfattes som individer med egne tolkninger av medieinnholdet de ble presentert. Teoriene om et delaktig publikum kan ses i sammenheng med diskursteori. Ifølge Hågvar (2007, s. 18) er diskursteori basert på et hovedprinsipp: Det finnes føringer skapt av kulturelle og sosiale ståsted som påvirker hvordan vi tenker og handler i ulike sammenhenger. I dagliglivet tenker vi kanskje ikke over dem, selv om det virker som vi taler, tenker og handler med fri vilje. Men det gjør vi altså ikke, ifølge diskursteorien.

2.3.1 Når vi snakker om klima

I første del av den sjette hovedrapporten fra FNs klimapanel (IPPC), kom det frem at forskerne ikke lenger er i tvil om at klimaendringene er menneskeskapte. Den industrielle revolusjonen førte med seg en enorm etterspørsel etter energi, og olje, kull og gass. Den enorme veksten i utvinningen av naturgasser, sammen med industri, avfallshåndtering, landbruk og endring av landarealer, får skylden for at atmosfæren vi alle deler varmes opp (IPCC, 2021). Men det har ikke alltid vært like sikkert. De første rapportene fra FNs klimapanel sparte på kruttet i form av å vise usikkerhet knyttet til forskningen. I den fjerde hovedrapporten fra 2007 (IPCC, 2007), står det for eksempel at globale temperaturendringer siden midten av det tyvende århundre *mest sannsynlig* er på grunn en observert økning i menneskeskapte klimagassutslipp. Ifølge NTNU-professor Marianne Ryghaug (2006) har journalister problemer med å formidle det komplekse i forskernes forståelse av klimaendringene. Medieviter Mark Hulme (2009) peker på at vi uenige om klimaendringene fordi vi mottar mye og motstridende informasjon, som vi forstår og sorterer på ulikt vis.

I 2020 utgjorde klimasaker tre prosent av de totale oppslagene i riks- og regionavisene i Norge, sammenlignet med halvannen prosent i 2010 (Retriever, 2020). Andelen klimasaker har med andre ord fordoblet seg det siste tiåret. Ser vi på begreper, har *klimaendringer*, *klimakrise*, *issmelting*, *økosystem*, *ekstremvær* og *klimaflyktninger* blitt brukt jevnlig de siste ti årene (Retriever, 2020). I 2019 og 2020 toppet *klimakrise* statistikken over hvilket ord som var brukt flest ganger i sammenheng med klimaendringer (Retriever, 2020). Aftenpostens

(2022) samleside om klimarelaterte saker på nett heter i dag likeså godt *Klimakrisen*. Men å bruke ordet *krise* kan ifølge Mike Hulme (2009) også virke mot avsenders hensikt, som ofte vil være å mane til handling. Krisebegrep og dystopiske fremstillinger av klimaendringene kan nemlig virke handlingslammende.

Klimasaker får mer oppmerksomhet i norsk presse enn før, men dekningen går gjerne i bølger, med topper rundt klimatoppmøter, naturkatastrofer og utspill fra Greta Thunberg (Boykoff m.fl, 2022). Selv om klimarapportene fra FN gir oss et viktig kunnskapsgrunnlag som verdens land kan handle ut fra, er det ikke gitt at det er dette klimajournalistikken baserer seg på (Bjartnes, 2015, s. 50). Hva vi skriver og debatterer om det i det daglige er gjerne styrt av lokale hendelser. I Norge har klimapolitikk i sammensurium med olje- og energipolitikk, arbeidsliv, forvaltning og næringsliv blitt vante temaer i det offentlige ordskiftet (Haarstad & Rusten, 2018, s. 11). *Klima er ikke en sak, men en dimensjon*, sa professor Andreas Ytterstad i en forelesning i emnet *Klimajournalistikk i teori og praksis* 16.09.2020 ved Oslo Met. Klima er en dimensjon som flyter inn i store deler av samfunnet vårt på ulike måter. I økonomi- og næringslivsavisen E24, hvor jeg er ansatt, skrives det gjerne om klima fra et energi- eller næringslivsperspektiv. I denne studien velger jeg å fokusere på debatter hvor klimaspørsmål tas opp i stor grad, og gjerne i sammenheng med olje- og energipolitikk, ettersom jeg ser på det som mest nyttig for mitt videre arbeid som journalist i E24.

2.3.2 Konfliktlinjer og identitet

Konfliktlinjene som preger klimadebatten går gjerne mellom behovet for å bygge landet, hvor arbeidsplasser, industri og eksportinntekter vektlegges, og behovet for å sikre neste generasjoner en levelig fremtid og oppfylle norske og internasjonale klimaforpliktelser. I den norske debatten mellom hensyn til klima og velferdsstat, er det mye nedlatenhet: Oljefolket omtales gjerne som grådige og amoralske, mens klimaaktivister som uvitende og fanatiske (Marsdal, 2021, s. 38). «Identitetspolitikken har inntatt klimadebatten», sa professor Espen Moe ved NTNU til nettstedet Energi og klima i 2019 (Ursin), etter å ha forsket på vindkraftpolitikk flere land. Moe mener blant annet at debatten om klimatiltak blir redusert til spørsmål om moral, noe han opplever som svært problematisk (Ursin, 2019). I klimadebatter i norsk presse er identitet viktig. Vi er preget av å være det Bjartnes (2015, s. 17) kaller et *annerledesland*: Det eneste landet i verden som eksporterer fossil energi og samtidig har en sivilisert klimapolitikk. Den norske selvfølelsen er dermed preget av å både være et olje-land

og et klima-land. En masterstudie som så på hvordan norske journalister forholder seg til spenningen mellom olje-Norge og klima-Norge, fant at de to motstridende aspektene av den norske identiteten opprettholdes på hver sin side (Aas, 2019). Men den mest utbredte måten å henvende seg til spenningsforholdet på, var å fremme ideen om at Norges olje er renere og mer klimavennlig enn oljen som blir produsert i andre land (Aas, 2019). Dette er vesentlig, ettersom hva pressen skriver om kan påvirke utviklingen av en nasjons identitet (Wodak mfl., 2009). Hva man identifiserer seg med, kan ha et utslag på hva man tenker og mener om klima. Og er det noe man ikke liker, kan man filtrere ut som ikke passer egen identitet og livsstil.

Meningspåvirkning skjer gjennom innspill, utspill og reaksjoner på andres utspill, vanligvis med journalister i rollen som tilretteleggere og ordstyrere (Allern, 2001, s. 47). Under valgkamper er det for eksempel vanlig for politikere å komme med uttalelser eller ta politiske initiativer som de mener har nyhetsverdi (Allern, 2001, s. 47). Politikerne har blant annet blitt mer avhengig av pressen. Ser vi nærmere på hvem som får uttale seg mest i klimarelaterte saker, er det politikere som topper statistikken (Retriever, 2020), gjerne relatert til saker hvor en konflikt er tydelig. Språkforskere Fløttum og Dahl (2016) påpeker at klima er et tema som politikere er nødt til å forholde seg til, enten de vil eller ikke. Klimaendringene som tema har blitt så politisert at det ikke lenger handler om det faktiske grunnlaget og hva som skal til for å unngå katastrofale konsekvenser. Det handler heller i dag om klimatiltak og om hvilke land som skal gjøre mest eller betale mest. Her hjemme blir klimaendringene gjerne sett på som noe kostbart, og som vi må ofre noe for (Bjartnes, 2015). Dette ser vi gjerne også i konfliktlinjene mellom by og land: Mens klimapartiene er sterke i storbyene hvor folk vil ha billigere kollektivtransport og sykkelveier, er partier som vil bygge nye veier og fjerne bompenger og fergepriser populære i distriktene.

2.4.2 Norsk olje som klimatiltak og andre diskurser

Da Norge fant oljen på 1960- og 1970-tallet, var ikke global oppvarming allmenn kunnskap, og heller ikke sentralt i det norske mediebildet. Likevel var vissheten om miljødelegger til stede. På 70-tallet aksjonerte nordmenn mot vannkraftutbygging, og nær to av tre nordmenn at de var villige til støtte en stans i velstandsveksten hvis det ville føre til en mer rettferdig ressursfordeling globalt (Trædal, 2018, s. 29). I 1972 ble Miljøverndepartementet opprettet som et av verdens første, og i siste halvdel av 1980-tallet fikk Norge en egen klimapolitikk (Sæther, 2017, s. 15). Vi ble også det første landet i verden som lanserte et

klimamål (Trædal, 2018). I 1987 tok daværende statsminister Gro Harlem Brundtland til orde for «vår felles fremtid» fra FNs kontorer i New York, og lanserte begrepet som senere er blitt dagligtale hos både oljeaktører, politikere og miljøvernere: *bærekraftig utvikling*. I New York uttrykte den daværende statsministeren at miljøvern og økonomisk utvikling måtte gå hånd i hånd. Brundtlands engasjement bidro til å sette Norge på kartet som en internasjonal klimaforkjemper (Eide & Ytterstad, 2011). Verdenskommisjonen for miljø og utvikling (1987, s. 52), mest omtalt som Brundtland-kommisjonen, slo fast at forbruket av fossil energi måtte gå ned, og at en overgang til «ikke-forurensende energier og teknologier» var nødvendig. Likevel finner vi at Equinor, vårt statlige oljeselskap, kun satte av fire prosent av sine totale investeringer til fornybar energi og det de kaller lavkarbon-løsninger i 2020 (Equinor, 2021). Det altså 34 år etter at Brundtland slo fast at overgangen fra fossilt til fornybart var nødvendig. Merk likevel ordet *forbruk* fremfor *produksjon*. I Brundtland-kommisjonen står det at *forbruket* skal ned, men det står ikke at norsk *produksjon* av fossil energi skal ned. På en annen side står det svart på hvitt at en overgang til ikke-forurensende teknologi er nødvendig. Ser vi på Norges produksjon av fossil energi, så har det ikke gått ned, men betraktelig opp siden 1987. På slutten av 1980-tallet tok Norge opp rundt 100 millioner standard kubikkmeter oljeekvivalenter, mens i 2020 tok vi opp rundt 230 (SSB, 2021). Vi har med andre ord over doblet utvinningen av olje og gass siden Brundtland-kommisjonen tok til orde for *bærekraftig utvikling*. Og vi er ikke ferdige. Oljedirektoratet forventer høy produksjon av olje og gass i årene fremover, og en særlig økning frem mot 2024 ettersom flere nye oljefelt skal bygges ut (Oljedirektoratet, 2022). I årene fremover ventes nye rekorder på norsk sokkel, og investeringene vil føre til høy produksjon frem mot 2030, det samme året hvor vi skal nå våre klimamål om minst 50 til 55 prosent reduksjon i klimagassutslipp.

I studien og boken *Norge og klimakrisen, debatten om olje og gass i det grønne skiftet*, identifiserer Jensen, Jensen og Skedsmo *boring for miljø*-diskursen hos norske politikere. Kort sagt går den ut på at boring etter norsk olje og gass bidrar til utslippsreduksjoner i et globalt perspektiv, og dermed fungerer som et slags klimatiltak, eller god miljøpolitikk, om du vil (Jensen, Jensen & Skedsmo, 2018, s. 41). I denne diskursen blir klimaendringer og miljøproblemer fremstilt som noe som er bra for Norge, og norsk olje og gass som noe som er bra for både oss og resten av verden, fordi: 1) vår produksjon er ren, 2) vi er bedre enn russerne, 3) ellers står den norske velferdsstaten i fare (Jensen, Jensen, Skedsmo, 2018, s. 89). Dette minner svært om argumentasjonen fra diverse oljeaktører. Ifølge

tidligere NRK-journalist Anne Karin Sæther (2017) har oljefolket hatt to kjerneargumenter som over lang tid har vist seg å holde god stand: Norsk petroleumsproduksjon er den reneste og mest klimavennlige i verden, og norsk gass er klimavennlig fordi den erstatter kull, som er mye mer skittent. Jensen, Jensen og Skedsmo mener *boring for miljøet*-diskursen lever i beste velgående hos norske politikere i dag: Norge liker fortsatt å fremstå som et internasjonalt miljøfyrtårn, som bidrar med fossil energi som en del av løsningen på klimautfordringene (Jensen, Jensen & Skedsmo, 2018, s. 48). I en studie fra 2019 fant masterstudent Yngvild Aas (s. 92) at norske medier gir mye plass til politikere og oljesektorens argumentasjon om at norsk olje er klimavennlig. Aas fant også at når denne vinklingen fremstår som et faktum i teksten, får kritikere av denne virkelighetsforståelsen lite eller ingen plass. Hun argumenterer derfor at lesere får servert et nokså ensidig bilde av spenningsforholdet i det norske paradokset, og at saker som omhandler olje og klima ofte går i oljediskursens favør. Samtidig undersøkte Aas kun et utvalg på 29 artikler fra 2018, fra åtte norsk aviser. Funnene kan med andre ord ikke generaliseres, ettersom det er et lite utvalg, men de kan likevel gi en pekepinn.

En annen diskurs som har fått mye plass, er diskursen som argumenterer for at klimaproblemet hører hjemme på et globalt nivå, og hvor det spiller lite rolle hva et land som Norge gjør (Hovden & Lindseth, 2004). Denne diskursen var spesielt populær under tiden hvor norske politikere jobbet for å få på plass en internasjonal klimaavtale kalt Kyotoprotokollen i 1997. I denne avtalen skulle 37 industriland redusere utslippene av klimagasser med minst fem prosent for perioden 2008 til 2012 sammenlignet med 1990-nivå. Norge fikk derimot lov til å øke sine utslipp med 1 prosent i samme periode grunnet lite utslipp på hjemmebane i forhold til andre land. Diskursen, som heter *thinking globally*, oversatt her til *tenke globalt*, vektlegger at klimapolitikk først og fremst må ses på som noe som må skje på et globalt nivå, og hvor målet er å sikre så kostnadseffektive utslippsreduksjoner som mulig. Målet er altså å sørge for at klimautslippene blir så lave som mulig, til en lavest mulig pris. En slik diskurs begrenser behovet for klimatiltak hjemme. I Norge har denne diskursen blant annet dreid seg om to ting: 1) At andre store land slipper ut mer klimagassutslipp enn Norge og derfor må de store utslippskuttene tas der, og 2) Norge kan bidra til å redusere utslipp ved å eksportere olje og gass til andre land slik at kull eller annen olje og gass produsert med større utslipp kan bli erstattet (Lindseth, 2006, s. 10). På denne måten henger *tenke globalt*-diskursen sammen med *boring for miljøet*-diskursen. Aktørene bak *tenke globalt*-diskursen er gjerne norsk næringsliv med olje- og gassindustrien i spissen, samt sentrale politikere i Arbeiderpartiet og Høyre (Hovden & Lindseth, 2004). De

vil at utslippene skal tas i andre land, og at Norge skal bidra med klimatiltak i andre land, som for eksempel regnskogsatsingen. En sentral motdiskurs til *tenke globalt, er handle lokalt* (Hovden & Lindseth, 2004). I denne diskursen, identifisert på samme tid, ligger det at klimapolitikken skal være lokal, og at en nasjonal plan og strategi må til for å redusere klimagassutslipp. Dette for å ta et internasjonalt ansvar sammen med andre rike land. I denne diskursen ligger ideen om Norge som et grønt foregangsland, og at norsk klimapolitikk skal styres etter hva som anses som moralsk riktig, nemlig å handle for å minske klimautslipp hjemme og globalt. Ifølge Lindseth (2006) fikk vi denne diskursen da Stortinget vedtok målet om at norske utslipp skulle stabiliseres på 1989-nivå innen 2000. Aktørene bak denne diskursen er særlig miljøorganisasjoner og partier som Miljøpartiet De Grønne og Venstre (Hovden & Lindseth, 2004).

En mindre diskurs observert i en masteroppgave, er kalt *bevaringsdiskursen* (Naper, 2014), og kjennetegnes av klimatiltak eller oljeboring må stoppes til hensyn for kulturlandskap, estetikk eller for primærnærings del. Denne diskursen handler om at økonomiske og kulturelle verdier må bevares, og at klima og olje oppleves som en trussel mot norsk kultur og natur (Naper, 2014, s. 90).

Sammen utgjør de nevnte diskursene et knippe virkelighetsoppfatninger som har vært fremtredende i den norske klima- og oljedebatten. Jensen, Jensen og Skedsmo (2018, s. 48-53) mener den største utfordringen i debatten om norsk olje og klima, er å unngå å bli distraheret av bakgrunnsstøy som overdøver realiteten. De mener denne støyen kommer i form av argumenter som at Norge har miljøvennlig olje og at vi kan fortsette med god samvittighet. Argumentene om at Norge har miljøvennlig olje tilslører det som egentlig er problemet: «At fossil energi fremstilles som en løsning i det hele tatt» (Jensen, Jensen & Skedsmo, 2018, s. 53). Samtidig som vi har fått mer kunnskap om klimaendringene og at en potensiell katastrofe kan inntreffe dersom global oppvarming fortsetter, har Norge eksportert mer olje og gass (Marsdal, 2021, s. 24). Det som egentlig er viktig, argumenterer Jensen, Jensen og Skedsmo, er det vanskelige valget vi er nødt til å ta, nemlig store radikale grep for å bidra til å løse klimakrisen. Det blir interessant å se om *boring for miljø*-diskursen, *bevaringsdiskursen*, *tenke globalt* eller *handle lokalt* finnes i mitt materiale, og om politikere med argumenter om at norsk olje og gass er klimavennlig får mye plass i Politisk kvarter i ukene før stortingsvalget 2021.

2.4 Oppsummering av teorikapittelet

Gjennom kapittel to har jeg introdusert teori og tidligere forskning om diskursanalyse og retorikk. Jeg har også introdusert tidligere forskning og teori om klimajournalistikk, samt hvilke diskurser som tidligere har blitt identifisert i norsk klima- og oljedebatt. Jeg har med andre ord lagt grunnlaget for den videre studien.

3 Prosess og metode

I problemstillingen spør jeg hva som kjennetegner programlederens rolle og politikernes diskurser i klimadebatt på radioprogrammet Politisk kvarter på NRK i ukene før stortingsvalget 2021. For å svare på den problemstillingen, har jeg valgt å gå frem med en innholdsanalyse og en diskursanalyse. Ifølge Tjora (2020, s. 24) kan en kombinasjon av kvalitative og kvantitative metoder være gunstig. I denne studien så jeg det som hensiktsmessig å gjennomføre en kvantitativ datainnsamling av hva slags debatter som var på Politisk kvarter i ukene før valget, før jeg gikk videre med en diskursanalyse av utvalgte episoder. Det kan være hensiktsmessig å ta for seg det kvantitative først, og deretter gå løs på det kvalitative, ettersom det gir større rom for å kunne justere teori og perspektiver underveis som studien utformes (Tjora, 2020, s. 15). Prosessen har vært dynamisk, ettersom forholdet mellom data og teori har vært flytende. Det vil si at jeg har lest teori, notert meg ting, og jobbet med de ulike metodene om hverandre. Jeg har brukt det noen kaller en abduktiv tilnærming (Thagaard, 1998), som ligger mellom en deduktiv og en induktiv tilnærming. Det vil si at jeg har dannet nye hypoteser etter hvert som jeg har lest og fortolket teori, og på denne måten endret oppgaven underveis. Jeg har beveget meg fra empiri til teori, og fra teori til empiri, om hverandre. For å undersøke problemstillingen og for å avdekke hegemoniske tendenser, er kritisk diskursanalyse er en god fremgangsmåte, og derfor er det også metoden som det er viet mest tid til i dette prosjektet. I metodekapittelet vil jeg redegjøre for valg jeg har tatt underveis og forklare hvordan jeg velger å anvende teori og tidligere forskning i analysen. Jeg vil gi en detaljert gjennomgang for mest mulig innsyn i prosessen, og dermed også sikre åpenhet for leseren og styrke oppgavens reliabilitet.

3.1 Innholdsanalysen

En kvantitativ innholdsanalyse kan defineres som en innsamling av data hvor man bruker teknikker for å gi en systematisk, kvantitativ og objektiv beskrivelse av innholdet i for eksempel en tekst (Østbye et al. 2007, s. 210). I en kvantitativ analyse jobber man systematisk ved å for eksempel lage regler for hvordan en innsamling skal behandles på

forhånd. Hver opplysning som er relevant for studien, skal kodes eller klassifiseres som en enhet for hver variabel. Så langt det er mulig, skal det være mulig å etterprøve analysen og få de samme resultatene. Slik kan en strebe etter at ens egen analyse blir objektiv. Samtidig er det ingen garanti for at systematikk leder til sikker viten innenfor samfunnsvitenskap, ifølge Tjora (2020, s. 22).

Kodingen av et medieprodukt handler som regel om å redusere store mengder datamateriale til kategorier eller temaer som uttrykker essensen i materialet du undersøker (Østbye et al. 2007). For å utføre en innholdsanalyse bruker man gjerne variabler: Hver opplysning er en variabel, som går under en gitt kategori i et kodeskjema. Kategoriene i kodeskjemaet i denne oppgaven var for eksempel *dato*, *programleder*, *gjest(er)*, *politisk parti*, *tema*, *ramme* og *relevans*. Variablene i denne analysen var dato for da episoden ble direktesendt, navnet til programleder, navnene til gjestene, det politiske partiene de tilhørte og hovedtema for debatten.

I denne studien ble innholdsanalysen blant annet brukt til å identifisere hvilke debatter som handlet om klimaspørsmål, hva slags innramming disse debattene hadde og hvilke politikere og politiske partier som fikk mest taltid. Dette var også relevant for å skape seg et bilde av radioprogrammets dekning av klimaspørsmål i forkant av stortingsvalget.

3.1.1 Utvalg av data

NRK har arkivet åpent for alle. Episodene fra Politisk kvarter var derfor tilgjengelig å lytte til når som helst, både gjennom NRK.no sin nettside og gjennom radioappen NRK Radio. Det var fra disse to stedene at jeg hentet materialet til analysen. Jeg måtte gå inn på hver enkelt episode for å få oversikt over tittel, programleder, beskrivelsestekst og gjester. I enkelte episoder var det ikke opplyst om hvilken programleder som ledet debatten, og heller ikke hvem gjestene var eller hva den handlet om. Derfor måtte jeg i enkelte tilfeller lytte gjennom episodene for å finne ut av hvem disse var og hva det handlet om. Titlene på episodene var derimot alltid tilgjengelig i NRK radio-appen, og derfor brukte jeg nettsiden og appen om hverandre.

Jeg hørte på alle episodene fra 2. august 2021 til 10. september 2021, som var den siste episoden før valgdagen 13. september. Grunnen til at jeg valgte å analysere episodene fra 2. august, var at episodene før, gjennom hele juli, er portrettintervjuer med ulike politikere, og dermed ikke debatter hvor forskjellige meninger blir lagt frem. Hver sommer sender Politisk kvarter journalister fra distriktskontorene rundt for å intervju lokale

politikere. Politisk kvarter har med andre ord sommerferie hele juli. Derfor ble det naturlig å se på episodene fra 2. august og frem til selve stortingsvalget.

Jeg hørte altså på alle Politisk kvarter-episodene gjennom seks uker og noterte meg opplysninger underveis. Deretter kodet jeg opplysningene i et Excel-dokument. Jeg brukte lang tid på å finne ut av hvilke kategorier og variabler jeg ville inkludere i analysen. Etter å ha observert at episodene ble lengre de siste fire ukene før valget, tok jeg for eksempel med kategorien *lengde på episodene*. Senere kom også *vinkling*, *ramme* og *undertema* inn, ettersom jeg merket meg et behov for mer detaljer da jeg startet med diskursanalysen. Jeg så på ramme, som i rammehendelse, for å finne ut hva som utløste debatten og hvilken kontekst den ble satt i. Jeg noterte om debattene ble satt i en global, nasjonal, eller lokal setting, for å igjen se om det kunne si noe om hvordan klimadebatter vinkles. Målet for innholdsanalysen var å få oversikt over hvilke av episodene som inneholdt klimadebatt, hvilke temaer som ellers ble prioritert, hvilke rammehendelser som preget debattene, og ikke minst hvilke partier og enkeltpolitikere som fikk mest taletid i klimadebatter under stortingsvalget 2021. Alt dette gjorde jeg for å danne et grunnlag for den kvalitative analysen. Det var en tidkrevende prosess å høre gjennom alle episodene, men den var nyttig for den videre analysen.

3.1.2. Kategorisering

I et Excel-dokument kodet jeg ID-nummer for hver episode, samt dato, tittel, programleder, gjester, politisk parti på de partipolitiske gjestene, tema, undertema, klimaspørsmål, lengde, ramme, relevans og fritekst. Jeg kodet kategorien *klimaspørsmål* med tre variabler: 1) Klimaspørsmål er sentrale i episoden, 2) Klimaspørsmål er ikke sentrale i episoden, men klima-relevante spørsmål ble stilt eller argumenter ble trukket frem i løpet av sendingen, og 3) Episoden omhandlet ikke klimaspørsmål. Deretter sorterte jeg kategorien *relevans* etter verdiene lav, middels og høy. Kriteriene for høy relevans var at debatten var mellom to politikere fra to ulike partier, og at klimaspørsmål var sentrale i programmet. Kriteriene for middels relevans var at episoden inneholdt klimaspørsmål, men at debatten ikke nødvendigvis var mellom to ulike politikere. Kriteriene for lav relevans var at programmet ikke omhandlet sentrale klimaspørsmål. Kategorien *tema* ble brukt for å undersøke hva Politisk kvarter prioriterte i ukene før valget. Det var ikke rett frem å kode tema i hver episode. Flere episoder inkluderte to eller flere tema, og var dermed vanskelig å plassere. Jeg endte opp med de mest fremtredende variablene: Økonomi, klima, valgkamp, helse, ideologi, eiendom, formuesskatt, kriminalitet, utenriks, by mot land og partiledertuspeerring. Den sistnevnte variabelen inneholdt så mange temaer at jeg fant det enklest å bruke formatet som

navnet, altså partilederutspørring. Videre ble kategorien *lengde* brukt for å se om enkelte av episodene var lenger enn andre. Kategorien *vinkling* ble brukt til å se om episodene hadde en global, nasjonal eller lokal kontekst. Kategorien *ramme* ble brukt til å kartlegge hvilken hendelse eller kontekst debattens tema ble satt inn i. Det var ikke mange ulike rammer som preget klimadebattene, men det var tre rammer som utmerket seg, overlappet hverandre og ga interessante funn. Jeg valgte derfor å ta dem med. Kategorien *fritekst* ble brukt til å notere ned hva eventuelle klimaspørsmål handlet om. Dette dannet til sammen et grunnlag for å kunne si noe om hvilke episoder jeg burde gå videre inn i for en kvalitativ analyse.

Når det gjelder menneskelig svikt, kan jeg ikke garantere for at jeg klarte å lytte konsentrert til hvert eneste ord som ble sagt. Det kan hende at enkelte ord, setninger eller ordlyder gikk meg hus forbi, og at vesentlige tegn ble oversett. Jeg utførte denne analysen på forskjellige tidspunkt på døgnet, og det kan ha vært tider hvor jeg ikke var like oppmerksom på hva som ble sagt. På en annen side har jeg vært grundig med å høre gjennom alle episodene. Jeg har notert flittig underveis hvor jeg har merket at noe kan oppfattes som relevant for studien.

Det hadde vært interessant med en mer omfattende studie som hadde gått enda flere uker tilbake og muligens analysert Politisk kvarters klimadebatter gjennom ett år. Av tidsmessige grunner og fordi sideomfanget er begrenset til maksimum hundre sider, så jeg dette som en for stor oppgave til denne studien. Dessuten kan det argumenteres for at de siste seks ukene før et stortingsvalg er de viktigste for å finne ut hva som dominerte valgkampen, og for å se på hvilke diskurser som kan ha påvirket valget.

3.1.3 Intersubjektivitetstest

For å sikre reliabiliteten i undersøkelsen, fikk jeg en kollega til å gå gjennom innholdsanalysen. Dette for å undersøke om datainnsamlingen ga henne de samme svarene som jeg kodet selv. Å utføre en slik intersubjektivitetstest kan være lurt for å sjekke om kategoriseringen kan misforstås. To forskere vil aldri komme til eksakt det samme resultatet, men ifølge Østbye et al. (2017) er det godt nok så lenge tallene stemmer 90 prosent overens. Min kollega hørte gjennom halvparten av de utvalgte episodene i Politisk kvarter. Det vil si 15 av 30 episoder som er med i innholdsanalysen. Hun fungerte dermed som en annenkoder. Vi kategoriserte ikke alle funnene likt, men 13 av 15 episoder ble kodet likt. Jeg anså kodingen derfor som god nok til å kunne danne et grunnlag for diskursanalysen.

3.2 Diskursanalyse

Etter å ha gjennomført den kvantitative innholdsanalysen og studert funnene, satt jeg igjen med fem episoder jeg ønsket å se nærmere på. I denne studien bruker jeg som nevnt en diskursanalyse for å se nærmere på tekst og tale i kontekst. Ifølge Genitkow kan en kvalitativ metode egne seg til å beskrive nyanser og undersøke flertydige budskap (2005, s. 43). For å finne svar på problemstillingen, jobbet jeg med å få oversikt over ulike diskurser mens jeg samlet inn data. Som nevnt i kapittel 2 jobbet jeg dynamisk, blant annet ved å nærlese de transkriberte episodene samtidig som jeg tilegnet meg teori. Den kvantitative undersøkelsen ga meg grunnlaget til å finne debatter som handlet om klimaspørsmål. Deretter ble den kvalitative analysen utført ved å gå inn i hver enkelt av de fem episodene, transkribere dem, nærlese dem, høre på dem, lese meg opp på kontekst og bakgrunn, flette det inn med tidligere forskning og teori, identifisere diskurser, og til slutt finne illustrerende eksempler og reflektere rundt dem. I dette delkapittelet viser jeg hvordan jeg gikk frem med diskursanalysen, og reflekterer rundt valg av metode og prosessen underveis.

3.2.1 Avgrensninger

Det var flere episoder som handlet om klima og miljø, og som kunne inngått som en del av diskursanalysen. Først kategoriserte jeg fire episoder som klimadebatter av høy relevans og fire som med middels relevans. Av de fire episodene med middels relevans, var det blant annet en episode som handlet om at MDG ville satse på tog fremfor motorvei. Dette var en episode jeg var veldig usikker på om jeg skulle ta med i analysen eller droppe. På en side er det en høyst relevant klima- og miljødebatt, men på en annen side måtte jeg snevre inn studien. Episoden om tog og motorvei handlet først og fremst om debatten rundt Ringeriksbanen, og hvor den skal gå. Jeg droppet den først, men langt ute i diskursanalysen hørte jeg på debatten på nytt, og bestemte meg for å ta den med likevel. Dette etter også å ha kommet frem til at kommentatorene også burde ha en plass i diskursanalysen.

Ettersom dette er en oppgave av begrenset omfang, valgte jeg først kun ut episodene som hadde tydeligst klima- og oljerelaterte spørsmål høyt på agendaen. Men dette var kun tre episoder, og derfor valgte jeg også å ta med debattene som jeg kunne definere som klimadebatter, på en eller annen måte. Samtidig tok jeg ikke med debatter hvor et annet tema overskygget klimadebatten. For mest mulig åpenhet om hvordan jeg har tenkt, og dermed styrke studiens reliabilitet, vil jeg derfor vie litt plass til å trekke frem ulike episoder jeg har overveid.

Det var blant annet en episode hvor SVs Kari Elisabeth Kaski møtte Høyres Heidi Nordby Lunde til debatt om pengebruk. Kaski dro blant annet linjer til hva Norge skal gjøre etter at oljeinntektene tar slutt, og argumenterte for en overgang til arbeidsplasser i grønne industrier. Denne episoden hadde vært relevant å undersøke, hadde det ikke vært for at denne diskusjonen var en veldig liten del av det overordnede temaet pengepolitikk. Det ble for lite klimadebatt til å kunne inkludere den i studien.

Det samme gjentok seg med en episode hvor Aps Hadia Tajik møtte Høyres Tina Bru til debatt om forskjellene mellom de to styringspartiene. Bru mente blant annet at Ap hadde stjålet Høyres grønne industriplan, og episoden peilet seg inn på grønne arbeidsplasser. Likevel ble dette viet for lite tid, og debatt om klimaspørsmål var ikke en sentral del av episoden. Jeg valgte derfor også denne episoden vekk.

En annen episode jeg måtte høre gjennom flere ganger for å overveie om skulle bli med eller ikke, var en episode hvor Sps Geir Pollestad møtte Venstres Guri Melby til debatt om by mot land. Melby dro blant annet frem at hun var redd for at kollektivsatsning i byene ville bli strupet til fordel for å bygge ut dyre motorveier, men ellers dreide debatten seg mer om økonomiske aspekter og helt andre ting enn klima. Generelt var utbygging og opprustning av veier et tema som de mer klimaengasjerte partiene gjerne argumenterte for var klimafiendtlige. Men disse argumentene fikk lite plass, sett opp mot pengebruk. At disse episodene ikke er med i diskursanalysen, kan ha påvirket studien. Dette er episoder med klimarelaterte debatter som hadde vært interessante å se nærmere på i en større oppgave. Studien kunne for eksempel ha funnet andre diskurser dersom jeg hadde gått inn i disse debattene. Det kunne blitt en analyse som hadde sett nærmere på miljø, og for eksempel funnet diskurser som handlet mer om identitet, arbeidsplasser, næringsliv, pengepolitikk, og distrikt- versus bypolitikk. Samtidig måtte oppgaven begrenses.

Det var også en episode som handlet om oljeskatt, hvor Frps Sylvi Listhaug lenger ut mot Høyres forslag om å endre skattesystemet for petroleum. Episoden hadde vært relevant å analysere, hadde det ikke vært at Listhaug står uten en motpart. Episoden er ikke lagt opp som en debatt, men som et intervju. Det samme gjelder en episode hvor Listhaug blir utfordret på om hun tror mesteparten av globale klimagassutslipp er menneskeskapt, noe hun ikke svarer på. Det er en svært interessant episode å se nærmere på, men det var ingen motdebattanter med, og dermed var den utelukket å inkludere i studien. Det samme gjelder episodene som er definert som *partiledertspøringer*. I disse episodene intervjuet journalist og programleder Astrid Randen partiledere om politikken deres i et tjue minutters langt intervju. Det er blant annet en episode hvor Aps Jonas Gahr Støre er intervjuet om CO₂- og

bensinavgifter, en episode hvor Høyres Erna Solberg er intervjuet om oljeskatt og klimarisiko, og en episode hvor SVs Audun Lysbakken er intervjuet om rapporten fra FNs klimapanel. Men de står uten motstandere. Episodene scoret dermed høyt på tema, men lavt på relevans for studien.

Jeg valgte også bort en del av en episode, ettersom episoden inneholdt to debatter, og jeg ikke fant den ene relevant for analysen. I den valgte episoden handler den første delen om CO₂-avgift, og neste del om bompengedebatten. Jeg valgte derfor kun å analysere den første delen av episoden, ettersom jeg ikke anså den andre debatten som klimarelevant. Det kunne det vært relevant å analysere en bompengedebatt i lys av inntekter til elbilpolitikk og annen klimapolitikk, men debatten handlet heller om hvilket parti av Frp eller Sp som minst ville ha bompenger, fremfor klimapolitikk.

I hver episode av politisk kvarter er det også som regel to politikere som debatterer først, og deretter trekkes kommentatorer eller andre inn i de siste minuttene av sendingen. I diskursanalysen valgte jeg først vekk delen hvor kommentatorene uttrykker sine meninger om saken, ettersom oppgaven har begrenset plass og fordi jeg så det som hensiktsmessig å kun analysere programlederrollen og politikerrollene.

Dette fordi en av NRKs egne kommentatorer har uttalt seg i nesten alle klimadebattene. Jeg vil derfor trekke frem dette i analysedelen, ettersom det kan si noe interessant om hvordan NRK legger opp programmet når debatten handler om klima. I episoden om tog og motorvei kommenterer politisk redaktør Skjalg Fjellheim fra avisa Nordlys miljø- og venstrepartienes klimapolitikk, og får nokså stor plass til dette. Derfor bestemte jeg meg til slutt å ta med også denne episoden.

3.2.2 Utvalg av episoder

De episodene jeg til slutt satt igjen med var fem debatter om klimapolitikk satt i sammenheng med blant annet oljepolitikk, pengepolitikk og samferdselspolitikk. Tre av disse episodene handlet stort sett om klimaproblematikk satt i sammenheng med norsk oljepolitikk. I denne delen gjør jeg et sammendrag av hver episode og deres situasjonskontekst, og forklarer hvorfor jeg velger å se nærmere på akkurat disse debattene.

Første episode ut heter *MDG-Lan møter Sps Ola Borten Moe i klimadebatt*. Episoden ble direktesendt 10. august 2021 på NRKs radiokanaler P1 og P2. Dette var dagen etter FNs klimarapport ved kallenavn *kode rød* ble publisert. Det var også én uke etter at Ola Borten Moe gikk ut i VG og sa han ville kutte i pengebruken til vei- og miljøpakker til byene og heller oppgradere slitte fylkesveier (Røsvik, 2021). Episoden er en femten minutters lang

debatt mellom stortingskandidat Lan Marie Berg i Miljøpartiet De Grønne og Senterpartiets nestleder og tidligere olje- og energiminister Ola Borten Moe. Journalist Gry Elisabeth Veiby er programleder. Episoden er todelt: Først diskuteres utspillet fra Moe om at penger fra byvekstpakkene bør gå til å ruste opp veier i distriktene, og deretter klimatiltak i kjølvannet av den nylige publiserte FN-rapporten. Veiby åpner debatten ved å si at «tiden renner ut for å redde kloden» og at «mens Lan Marie Berg er livredd og forbanna, advarer Senterpartiet Ola Borten Moe: Verdens klimaproblemer blir ikke løst med et nasjonalt mesterskap i sjøpining» (Veiby, 2021). Berg fremmet miljøbevegelsens budskap om at Norge må slutte å lete etter olje og gass umiddelbart, mens Moe fremmet *utvikle, ikke avvikle*-budskapet om behovet for norskprodusert olje og gass, og arbeidsplasser. Dette ble en naturlig episode å ha med i diskursanalysen, ettersom olje- og klimadiskusjonen stod sentralt. Det var dessuten en diskusjon om hva Norge burde gjøre som følge av FNs klimarapport, og hvor de to politikerne hadde svært ulike oppfatninger. Det var rett og slett en kamp om hegemoni, og en interessant debatt å se nærmere på.

Andre episode heter *Politisk valgkvarter - Bensin og bom*. Der møter Sverre Myrli, stortingsrepresentant og transportpolitisk talsperson for Arbeiderpartiet, daværende klima- og miljøminister Sveinung Rotevatn fra Venstre. Debatten ble direkteendt 19. august 2021 og kom i kjølvannet av en større debatt om økende bensinpriser og regjeringens nye meldte økning i CO₂-avgifter (Heldahl, 2021). Arbeiderpartiet gikk ut og sa at de ville skjerme folk som bor i distriktene for avgiftsøkningen på bensin og diesel. I episoden sier Myrli at klimautslippene må ned, men «skal vi klare det, så må hele landet være med i den dugnaden» Han mener det er «fullstendig urimelig» om folk som allerede betaler dyrt for bensin og diesel skal få høyere priser. Rotevatn mener på sin side at Arbeiderpartiets skjerming av enkelte bilister vil føre til høyere klimagassutslipp, og viser til FNs klimarapport som viser at det haster å kutte utslipp. Programlederen utfordrer Rotevatn på at bilister i usentrale strøk betaler høyere avgifter i dag, og spør hvorfor nordmenn i distriktene skal straffes hardere ved å sette opp CO₂-prisene. Til dette sier Rotevatn at de vil gi folk tilbake penger gjennom skatte- og avgiftslettelser. Denne episoden er relevant ettersom den diskuterer CO₂-avgiften, et mye omtalt klimapolitisk tiltak. Dessuten er det en debatt som inneholder identitetspolitikk og konflikten mellom storby- og distrikt, noe som er gjentakende i klimadebatten generelt.

Tredje episode heter *Politisk valgkvarter: Olje i solnedgang?*, og ble direkteendt 1. september 2021 på NRKs radiokanaler P1 og P2. Dette var dagen etter den daværende regjeringen bestående av Høyre, Venstre og KrF kalte inn til en uanmeldt pressekonferanse og sa de ville endre skatteregimet for oljeleting. Kort sagt foreslo de å endre hvordan

oljeselskaper betaler og får igjen på skatten. Dette som et steg i *det grønne skiftet*, ifølge partiet Venstre (Myklebust, 2021a). Episoden er femten minutter, og i første del spør journalist og programleder Bjørn Myklebust ut daværende finansminister Jan Tore Sanner om hva denne endringen egentlig betyr. Rundt åtte minutter ut i episoden introduseres nestleder i Rødt, Marie Sneve Martinussen, og de neste seks minuttene debatterer Sanner mot Martinussen. Deretter slippes kommentatorene Magnus Takvam og Kjetil Alstadheim inn for å kommentere endringene. Som tittelen viser til, går debatten til kjernen om Norges kompliserte klima- og oljedebatt, og er derfor svært relevant for det studien undersøker.

Fjerde episode heter *Politisk valgkvarter - MDG beskylder Venstre for klimabløff*, og ble direktesendt 3. september 2021 på NRKs radiokanaler P1 og P2. Dette var tre dager etter at den daværende regjeringen foreslo endringer i skatteregimet for oljeleting. MDGs Une Bastholm gikk ut og kalte partiet Venstres innsalg av endringen for en klimabløff, og mente at endringen ikke var en klimaseier, slik Venstre omtalte endringen som (Hovland, 2021b). I episoden møter Bastholm daværende klima- og miljøminister Sveinung Rotevatn fra Venstre til debatt om dette. Trond Lydersen er programleder. Rotevatn mener endringen er viktig for å dempe klimarisiko, og at det vil føre til et mer nøytralt skattesystem. Bastholm er enig i dette, men mener at det ikke er et klimatiltak ettersom «hovedprinsippet på norsk sokkel er «akkurat det samme» med «enormt gullkanta ordninger» (Lydersen, 2021). Programleder Lydersen spør om det blir mindre oljeleting med det nye skatteregimet, noe Rotevatn ikke svarer på. Episoden er interessant fordi den er mellom to partier som fronter seg selv som klima- og miljøpartier, og fordi politikerne diskuterer olje i sammenheng med klimapolitikk.

Den femte og siste episoden heter *Politisk valgkvarter - "Dropp Oslo-modellen"* og handler om den mye omdiskuterte Ringeriksbanen, og klimapolitikken til MDG og andre mindre partier. I episoden møtes MDGs nestleder Arild Hermstad og KrFs partileder og daværende samferdselsminister Knut Arild Hareide til debatt om Ringeriksbanen. Episoden varer i tyve minutter, og de siste tolv er stort sett viet til politisk kommentator Skjalg Fjellheim fra avisa Nordlys, som mener at politikere fra klima- og venstresiden kommer med uforsonlige politiske løsninger som er farlige for Norge. Journalist Bjørn Myklebust leder debatten. Denne episoden er interessant av flere grunner, blant annet fordi den vier større plass til en kommentator enn andre episoder, og ettersom klimapolitikken, i likhet med den fjerde episoden, blir satt i sammenheng med transport, samt distrikt- og storbypolitikk.

Til sammen utgjør de fem episodene et grunnlag for videre undersøkelse. Tre av dem setter klimaspørsmål i sammenheng med oljepolitikk eller omvendt, og de to andre handler om klimaspørsmål i sammenheng med transport, og distrikt- og storbypolitikk.

3.2.3 Transkribering

Jeg transkriberte de fem episodene for hånd i tekstprogrammet Word. Jeg lyttet til episodene i NRK radio-appen på mobiltelefonen eller gjennom nettsiden til NRK Radio på pcen. Ifølge Tjora (2020, s. 173) kan det være lurt å være mer detaljert enn man tror er nødvendig når man transkriberer. Derfor brukte jeg et system, inspirert av lingvistikkprofessor John W. Du Bois (1991), til å kode muntlige tegn. Systemet er enkelt å bruke og leservennlig. Jeg satte det opp slik:

Tegn	Forklaring
x	Utydelig/uhørbar stavelse/ord
@	Latter
<@ ord @ >	Lattermild tale
–	Avbrutt ord eller intonasjonsenhet
'ord	Trykksterkt ord
[ord]	Samtidig tale
..	Kort pause (under 0,5 sekund)
...	Mellomlang pause (0,5 til 1,0 sekund)
...(2,0)	Lengre pause
=	Forlenging av lyd/tone
?	Spørreintonasjon
<SIT ord SIT>	Sitering (tilgjort stemme)
(HOST)	Hosting eller kremting
(trekker pusten)	Trekker pusten
(ehm/eh)	Nølende lyd

(bryter inn)	Avbryter den som snakker
(fortsetter)	Avbryter den som avbrøt

Denne måten å transkribere på gjorde det enklere for meg i ettertid å se hvilke ord politikerne, programlederne og kommentatorer la trykk på. De ulike aktørene hadde dessuten en tendens til å avbryte hverandre, uttrykke «mhmm» samtidig som andre snakket eller siterte andre personer. Politikerne hadde også en tendens til å stoppe opp og lete etter ord, noe som kan synliggjøre en usikkerhet (Tjora, 2020, s. 174). Ettersom jeg ikke analyserer skriftlig tekst, men muntlig debatt, fant jeg det derfor nødvendig å kode disse opplysningene. En vurdering jeg tok, ettersom det ikke var relevant for problemstillingen min, var å transkribere alle debattene på bokmål, og dermed ignorere hver enkelt persons dialekt. Dette for å gjøre det enklere for meg selv i analysen, og for å ikke måtte bruke ekstra tid i etterkant for å tolke dialektiske ord. Ifølge Tjora (2020, s. 174) er dette noe man kan vurdere selv, men som hovedregel transkriberer man på bokmål eller nynorsk. Noe man må være oppmerksom på, er spesielle dialektord som kan ha en særegen betydning (Tjora, 2020, s. 174). Ettersom dette ikke var å finne i mitt materialet, var det ikke en problemstilling jeg tok hensyn til.

Selve transkriberingen tok mye tid. Jeg hørte gjennom episodene med både lav og normal hastighet, opp til flere ganger for å få med meg alt. Jeg måtte også pause og spole tilbake gjentatte ganger for å oppfatte ordlyder riktig. Jeg tok nye runder med kodesystemet inspirert av Du Bois (1991) sin modell for å få med meg trykksterke ord, pauser, hosting, latter, og så videre. Selv om transkriberingen var tidkrevende, fikk jeg mye ut av det som jeg brukte videre i diskursanalysen. Jeg noterte meg argumentasjonsrekker, påstander og spørsmål, og reflekterte over hva journalistene spurte om, og ikke spurte om, underveis. Nederst i denne studien ligger det fem vedlegg med transkripsjonene. Dette er for å sikre mest mulig åpenhet, for å gi leseren mulighet til å gå gjennom noe av materialet som danner grunnlaget for studien, og på den måten styrke studiens reliabilitet.

3.2.4 Analyseguide

Etter at transkripsjonene var på plass, fant jeg det lurt å lage en guide for å forenkle analyseprosessen. For å gå frem, laget jeg en liste over hvilke aspekter det var lurt å undersøke i hver episode, og i hvilken rekkefølge jeg skulle gjøre det. Jeg tok utgangspunktet i Yngve Hågvars (2007, s. 40) analyseguide, som ser omtrent sånn ut:

1. Foreløpig kontekst – bakgrunn

- Kartlegg mulige kontekster

For eksempel: Kulturkontekst, situasjonskontekst, tekstuell kontekst

2. Tekst – her og nå

- Del verbalteksten inn i segmenter
- Gi en foreløpig beskrivelse av sjangeren
- Beskriv og fortolk relevante verbalspråklige trekk

For eksempel: Valg av kilder, komposisjon, rolletildeling, appellformer, presupposisjoner, pronomenbruk, og anføringsverb og annen verbbruk.

3. Mening og funksjon – nå og fremover

- Forklar tekstutforming i lys av kulturkonteksten.

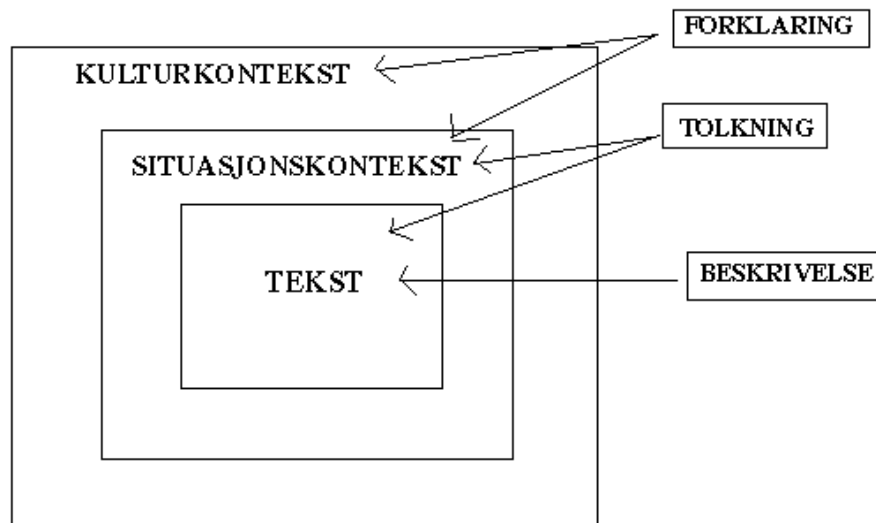
For eksempel: Se på hvilke sosiale prosesser teksten er en del av, hvordan det igjen kan forklare valg som er gjort, og hvilke sosiale konsekvenser teksten kan få.

Sistnevnte gjennom å se på hvordan teksten formidler og konstruerer: kunnskap og forestillinger om verden, sosiale relasjoner, og identitet og selvforståelse.

Guiden satte meg i stand til å gå frem med analysen på en oversiktlig måte, og hjalp meg senere med å holde en rød tråd i oppgaven. Jeg brukte også Joar Skredes (2017, s. 110-138) praktiske eksempel som veiledning. Den går blant annet ut på å skrive sammendrag av innholdet, gjennomføre en tekstanalyse ved å se på nominaliseringer, modalitet og kausalitet, og antagelser, samt se sjanger, relasjoner og diskutere konsekvenser.

3.2.5 Bruk av Faircloughs modell

Etter å ha transkribert og gjort klar analyseguiden, printet jeg ut alt av materiale for å kunne ha tekstene foran meg. Deretter gikk jeg løs på materialet ved bruk av Faircloughs tredimensjonale modell. Som nevnt i kapittel 2, består modellen av tre deler: tekst, diskursiv praksis og sosiokulturell praksis, som til slutt skal flettes sammen med teori. I denne studien har jeg brukt modellen som utgangspunkt og tilpasset den etter hva jeg vil se etter:

Figur 3.1: Faircloughs tredimensjonale modell for kritisk diskursanalyse, tilpasset oppgavens problemstilling.

Kjernen i modellen er teksten (Hågvar, 2007, s. 25), eller den muntlige debatten i dette tilfellet, som igjen er produktet av en gitt situasjonskontekst. Jeg startet med å beskrive innholdet i hver episode. Det vil si at jeg gikk inn struktur-, setnings- og ordnivå. Jeg skisserte tema og underkategorier, gjorde en kildebeskrivelse og en beskrivelse av journalistens rolle. Her så jeg på språklige virkemidler, metaforer, agens, identiteter og modalitetsmarkører. Agens handler om hvem som handler eller ikke handler i en situasjon (Svennevig, 2009), og modalitet handler om hvordan noen uttrykker seg, og på hvilken måte et budskap legges frem på (Skrede, 2017, s. 49). Det kan være påstander, spørsmål eller beordringer fra en politiker eller en programleder. I analyser av politisk retorikk kan modalitet gi en pekepinn på hvilken kunnskap som postuleres som sann (Skrede, 2017, s. 49). Jeg lette videre etter kontekster og beskrev sjanger, produksjonsforhold, doxa, programlederrollen og kommentatorens rolle. Deretter ble den sosiale identiteten til programlederne og politikerne undersøkt ved å se etter identitetsmarkører, tilhørighet og ståsted. Etter det så jeg nærmere på komposisjon av debatten, rolletildelingen, appellformer, og argumenter. Jeg lette etter relasjoner, kunnskap og kildenes forestillinger om verden. Dette var, som skrevet i kapittel 2, en dynamisk prosess, som jeg utførte parallelt med å lese teori, sakprosa og artikler som hang sammen med konteksten til de ulike debattene. Jeg hoppet også frem og tilbake mellom innholdsanalysen og diskursanalysen, og oppdaget flere funn som jeg hadde nytte av i analysen.

For å finne diskurser, stilte jeg en rekke spørsmål inspirert av fremgangsmåten til Hågvar (2007, s. 22) som: Kunne argumentene til politikerne eller spørsmålene til politikerne ha vært formulert annerledes? Ville det igjen ha gitt uttrykk for andre holdninger? Hvilke diskurser ville politikerne benyttet seg av da? Hvorfor fremmer man nettopp disse opplysningene? Hva er det som *ikke* er med? Hvilke diskurser baserer debatten seg på slik den står? Innebærer diskursene en virkelighetsoppfatning som er uproblematisk?

Dersom en diskurs skal regnes som gyldig, må representasjonene fremmes kontinuerlig (Neumann, 2001). Jeg lette etter gjentakelser i politikernes argumenter, telte ord jeg så på som relevante, og satte argumentene opp mot hverandre. Jeg begynte å notere meg om de samme politikerne brukte de samme argumentene om og om igjen, eller om de brukte forskjellige argumenter som kretset rundt den samme virkelighetsoppfatningen.

3.2.6 Metodens kvalitet

Tre aspekter står sentralt for å vurdere studiens kvalitet: *Generalisering, validitet og reliabilitet*. Reliabilitet og validitet er viktige forutsetninger for å kunne generalisere funnene i en studie. Generalisering handler om i hvilken grad funnene i en studie kan gjøres allmenngyldige. Ifølge Tjora (2020, s. 23), er spørsmålet om generalisering helt sentralt for forskning: «Kunnskap må kunne ha en gyldighet utover studerte caser eller utvalg for å kvalifisere som god forskning». Ettersom denne oppgaven har sett nærmere på alle klimadebattene innenfor en viss periode, burde det gå greit å kunne generalisere funnene. I tillegg er det brukt to metoder, en kvantitativ og en kvalitativ, hvor det ble foretatt en intersubjektivitetstest på den førstnevnte. Dette kan sikre studiens reliabilitet. Diskursanalyser kan være vanskeligere å etterprøve fordi de fortolker sosiale fenomener (Skrede, 2017, s. 158). Det er heller ikke alltid like relevant å diskutere reliabilitet i en kvalitativ studie (Skrede, 2017, s. 159). Studiens validitet er god dersom teori og tidligere forskning henger sammen med problemstillingen og spørsmålene som stilles i oppgaven. Den interne logikken med andre ord (Tjora, 2020, s. 231). For å sikre en god intern logikk, er det viktig at studiens design er relevant for spørsmålene som er stilt. Det er ingen fasit på hvordan man best kan sikre validitet (Silverman, 2010, s. 275; Skrede, 2017, s. 158), men bruk av anerkjente teorier eller metoder kan styrke oppgaven. I denne studien brukes en tilpasset versjon av Faircloughs modell, og på den måten kan man si at oppgavens validitet er styrket.

Den kvalitative studien sies å vike fra idealet om objektivitet, ettersom forskeren er aktivt involvert i forskningen. I motsetning til i kvantitative studier hvor man forsøker å distansere seg så mye som mulig, kan det være vanskelig å distansere seg i kvalitative studier

ettersom man selv fortolker funnene (Skrede, 2017, s. 158). Jørgensen og Phillips (2006) mener idealet i kvalitativ forskning bør være en *tilnærmet* objektivitet ettersom en viss påvirkning fra forskerens side vil være vanskelig å unngå. I denne studien streber jeg etter en tilnærmet objektivitet ved å inkludere så mye av datamaterialet som mulig. Jeg viser til sitater gjennomgående i analysedelen, legger ved transkripsjonene, og påpeker avvik og begrensninger underveis.

3.2.7 Metoderefleksjon

Metodene jeg har brukt i denne studien er for å belyse problemstillingen som er valgt i oppgaven. For å svare på spørsmålene som er stilt, var det opplagt å først forsøke å få oversikt over hvilke debatter på Politisk kvarter som kunne kategoriseres som en klimadebatter. En innholdsanalyse av Politisk kvarter, passet som metode for å finne ut av dette. I den ble opplysninger om tema, politikere og programledere kartlagt. Deretter var det å gå inn i hver enkelt klimadebatt for å videre kartlegge og fortolke hva som kjennetegnet programlederens rolle og politikernes diskurser. For å gjøre dette var en kritisk diskursanalyse passende, ettersom metoden egner seg for se nærmere på hvordan ulike diskurser påvirker sosial og politisk virkelighet (Wodak et al., 2009, s. 8). Som Hågvar (2007, s. 105) påpeker, finnes det ikke en fasit for hvordan man skal analysere en tekst. Jeg har derfor brukt mye tid på å forstå hvordan jeg skal gå frem, og jeg har hoppet mye frem og tilbake mellom innholdsanalyse, diskursanalyse og teori for å tolke funnene og sette studien sammen. Ettersom modellene innen kritisk diskursanalyse kan utvikles på mange ulike måter, brukte jeg god tid på å finne en passende modell som kunne svare på problemstillingen. Analyse er tolkningsarbeid (Hågvar, 2007, s. 105), noe som til tider oppleves som en litt rotete prosess, og som gjorde at jeg til tider tvilte på mine egne analytiske evner. Som Wodak & Meyer (2009, s. 7) påpeker, er også de som jobber med kritisk diskursanalyse like påvirket av sosiale, kulturelle, politiske og økonomiske motiver som alle andre. Som nevnt innledningsvis har jeg engasjert meg i klimajournalistikk i flere år, og jobber for at flere medier skal dekke klimaspørsmål på en kritisk, opplysende og engasjerende måte. Dette kan ha påvirket analysen i den grad at jeg selv er preget av et verdensbilde hvor klimakrisen er reell og ulike politiske tiltak haster. Jeg er enig med politikere som mener at Norge bør ta et større ansvar for å redusere klimagassutslipp, både nasjonalt og internasjonalt. Jeg kan derfor aldri hevde at min analyse av disse tekstene gir et fullendt bilde av klimadebatten som utspilte seg i Politisk kvarter i ukene før valget. Men ved å prøve å distansere meg fra

materialet i den grad det er mulig, være åpen, reflektere rundt min egen rolle, vise til mest mulig av datamaterialet som analysen er bygget på, skapes en bedre reliabilitet.

3.3 Oppsummering av metodekapittel

I dette kapittelet har jeg gjort rede for valgene jeg har tatt, både når det gjelder den kvantitative og den kvalitative analysen. Mens den kvantitative analysen søkte oversikt og forståelse, søker den kvalitative innsikt og forklaring (Tjora, 2020, s. 28). Datainnsamlingen brakte oversikt og la selve grunnlaget for diskursanalysen. Fem episoder ble videre valgt ut i fra følgende kriterier: Episoden måtte i hovedsak være en klimadebatt, gjerne i sammenheng med oljepolitikk. Det måtte være en debatt mellom to politikere, og hvor en journalist var programleder og ordstyrer. Etter å ha valgt ut fem episoder, transkriberte jeg dem, og gikk i gang med diskursanalysen mens jeg tilegnet meg teori.

4 Innholdsanalysen: Resultater

I dette kapittelet vil jeg presentere funnene fra datainnsamlingen. Ettersom funnene fra den kvantitative innholdsanalysen er med på å belyse hvem som får ytre seg generelt i Politisk kvarter, og spesielt i klimadebatter, er det nyttig å inkludere funnene fra innholdsanalysen før jeg går videre til funnene fra diskursanalysen. I innholdsanalysen gikk jeg gjennom 30 episoder av Politisk kvarter og systematiserte opplysninger i et kodeskjema. Jeg vil her presentere funnene i følgende rekkefølge: klimadebatt og tema for episodene, gjester og taletid, politisk parti, programledere og andre gjester, vinkling og ramme. Jeg vil diskutere funnene underveis, før jeg tar med diskusjonen videre inn i kapittelet med diskursanalysen.

4.1 Klimadebatt i Politisk kvarter

Til sammen var det fem av 30 episoder i Politisk Kvarter de seks ukene før stortingsvalget 2021 som hovedsakelig var en klimadebatt (figur 4.1). To av debattene som handlet om klima kom etter forslaget om endringer i skattesystemet for oljeleting, og hvor deltakere fra MDG og Rødt, i hver av episodene dreide debatten inn på diskusjonen mellom oljeutvikling eller letestopp, endring i oljeskatten, miljøvern, vei og tog, og klimaavgifter og skjerming av bensin- og diesebilister i distriktene. Et interessant funn er at tre av 30 episoder handlet om olje- og gassproduksjon satt i sammenheng med klima. Det kan diskuteres om de aktuelle hendelsene rundt debattene, som lanseringen av FNs klimarapport og regjeringens forslag om endringer i oljeskatten, bidro til dette. I en av disse episodene var oljepolitikk tydeligere som

tema enn klimapolitikk. Jeg valgte likevel å kategorisere denne debatten som en klimadebatt, ettersom det implisitt ble snakket om at Norge var i en *ny fase*, og fordi en politiker trakk inn klimautfordringer i debatten. Det var ellers flere debatter som inneholdt relevante klimaspørsmål, men hvor andre temaer som økonomi eller by mot land fikk vesentlig større plass.

Det har vært vanskelig å definere hva de ulike debattene handler om, spesielt når det kommer til klimaspørsmål. 13 av 30 episoder inneholdt spørsmål om klimapolitikk, som ble stilt i en eller annen sammenheng. Klima er, som nevnt tidligere i kapittel 2, ikke en sak, men en dimensjon, og et komplekst saksfelt som strekker seg inn i store deler av samfunnsdebatten. Klimaspørsmål inngikk også i debatter om strøm og Norges eksport av fornybar kraft, og fremtidens næringer og arbeidsplasser. Disse episodene inneholdt flere gode spørsmål, men handlet i større grad om andre temaer enn klima, og var dermed ikke relevante nok for denne studien.

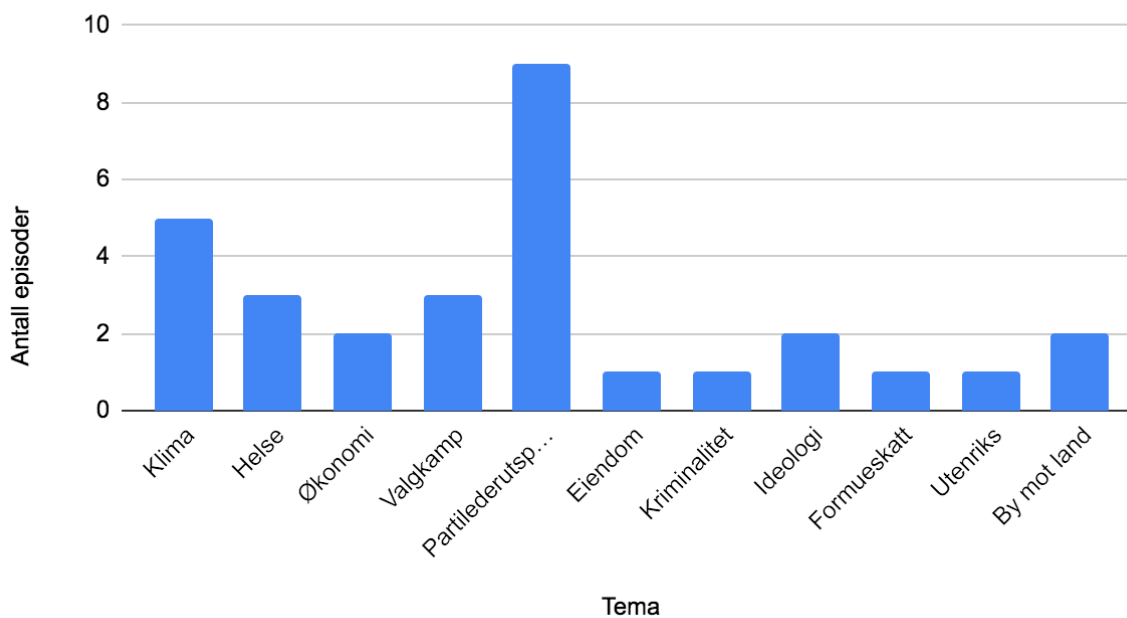
Av de totalt 30 episodene, inneholdt 19 av dem en debatt mellom to eller flere politikere. De resterende 11 var partilederutspørringer (ni episoder) og debatter hvor politiske kommentatorer fikk diskutere valgmaalinger. Det betyr at fem av 19 debatter mellom politikere i hovedsak handlet om klimapolitikk. Det mener jeg er et interessant funn ettersom det viser at NRK prioriterte temaet i ukene før valget. Til sammenligning handlet tre episoder om helse (figur 4.1). Samtidig skal det påpekes at debattene som er definert som klimadebatter, også kunne ha blitt definert som for eksempel samferdselsdebatter, oljedebatter eller debatter om økonomi. Debattene jeg har kategorisert som klimadebatter inneholder hovedsakelig klimarelaterte spørsmål, men de inneholder også andre aspekter som en annenkode kunne ha plassert innenfor en annen kategori. Ettersom en annenkode plasserte de samme debattene som meg innenfor kategorien klima, tyder det på at hovedspørsmålene i disse fem episodene handler om klima.

Andre temaer som ble prioritert i ukene før valget er eiendom, formuesskatt, kriminalitet, by mot land, utenriks, ideologi og valgkamp (figur 4.1). Valgkamp var hovedtema for tre debatter. I disse diskuterte politikere eller kommentatorer hvem som lå an til å vinne valget. Tema som by mot land, økonomi og ideologi ble debatt i to episoder hver. Deretter ble eiendom, kriminalitet, formuesskatt og utenriks debattert en gang hver.

Det var ellers tydelig at klimasaken var høyt oppe på NRKs agenda i ukene før valgkampen, også i de episodene som ikke var en ren politisk debatt. I 13 av 30 episoder, får politikerne spørsmål om noe klimarelatert. Politikerne blir spurt om alt fra om klimaavgifter bør økes eller ikke, til EU-samarbeid om fornybar energi og klimarisiko. Dette er spesielt

fremtredende i episodene hvor en programleder spør ut en partileder. Ettersom disse episodene inneholdt mange forskjellige temaer, valgte jeg å kategorisere dem som partilederutspørringer.

Antall episoder vs. Tema

Figur 4.1: Diagrammet over viser hvor mange episoder som handlet om et visst tema.

Ni av de totalt 30 episodene de seks siste ukene før valget, var partilederutspørringer (figur 4.1) I fem av disse episodene, blir partilederen stilt klimarelaterte spørsmål. Jonas Gahr Støre blir for eksempel spurt ut om han vil skjerme bensin- og dieselbilister fra økende CO₂-avgifter. Sylvi Listhaug blir spurt om hun tror det mesteparten av de globale klimagassutslippene er menneskeskapt. Guri Melby blir spurt om hun vil sette ned foten for dumping av farlig avfall i Repparfjorden og hva som har skjedd med norske utslipp siden Venstre kom i regjering. Une Bastholm blir spurt om hvorfor MDG har endret sluttdatoen for Norges oljestopp i partiprogrammet, og Audun Lysbakken blir spurt om han er enig eller uenig i at Norge bør avslutte all oljeproduksjon. Som spørsmålene viser, kan klimarelaterte spørsmål være så mangt. Disse episodene er ikke inkludert i diskursanalysen ettersom det ikke er debatt mellom to politikere eller flere, men de er likevel interessante funn. De kan si noe om hvordan klima som tema ble prioritert under valgkampen, og de kan si noe om debattformatet til Politisk kvarter egner seg for å stille klimaspørsmål. Dette diskuterer jeg nærmere i del 5.

4.2 Gjester og taletid: Hvilke stemmer får mest plass?

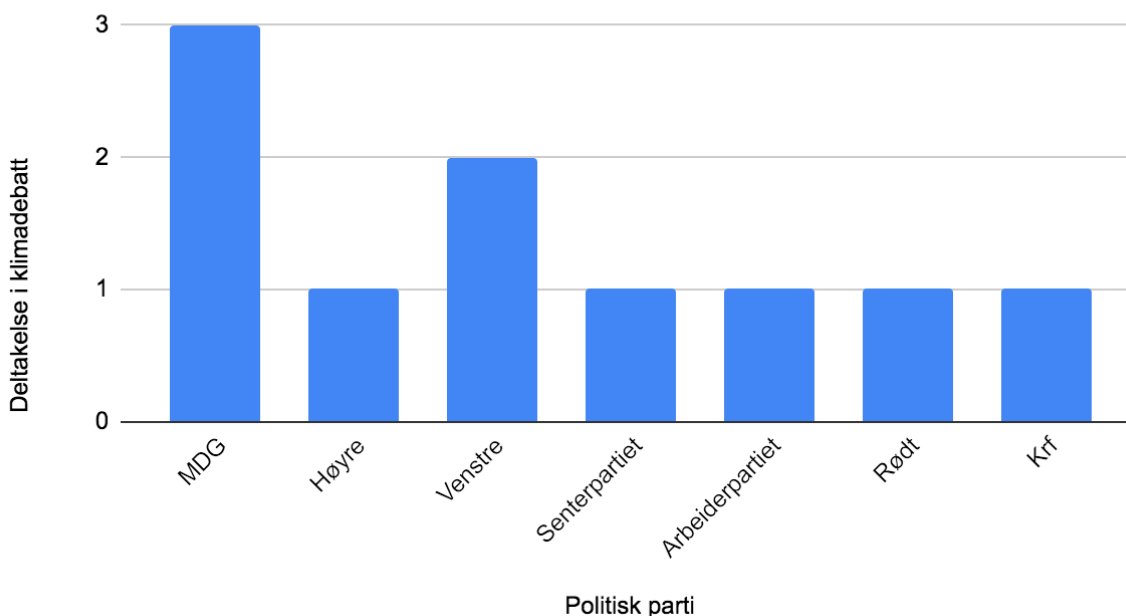
En sentral del av analysen i denne studien er å identifisere hvilke stemmer som får mest taletid i ukene før stortingsvalget, og særlig i klimadebatter. Ifølge Fairclough (1992) kan hvem som får mest taletid i offentligheten si noe om hvilke synspunkter som får mest gehør i samfunnet generelt. De som får mest plass kan med andre ord sette premissene i diskursen. Ser vi på alle 30 debattene fra innholdsanalysen, er det Høyres Bent Høie, tidligere helse- og omsorgsminister i Solberg-regjeringen, og SVs partileder Audun Lysbakken, som får mest politisk taletid. Høie og Lysbakken er begge med i tre av 30 episoder hver. Hverken Høie eller Lysbakken er med i klimadebatter. Høie får taletid i debatter som handler om helse i sammenheng med smittetiltak og pandemi eller tannhelsereform, mens Lysbakken får taletid i en partilederutspørring, og to debatter. Den ene debatten handler om Afghanistan og barnefattigdom, og den andre om valgkamp og rødgrønt kaos.

Deretter deltar tidligere olje- og energiminister Ola Borten Moe (Sp), daværende klima- og miljøminister Sveinung Rotevatn (V), energipolitisk talsperson Nikolai Astrup (H) og finanspolitisk talsperson Kari Elisabeth Kaski (SV) og partileder Kjell Inge Ropstad (KrF) i to debatter hver. Partileder Une Bastholm (MDG), partileder Sylvi Listhaug (Frp), nåværende statsminister Jonas Gahr Støre (Ap) og partileder Guri Melby (V) er også med i to episoder hver før valget, men her er en av to episoder en partilederutspørring med programleder Astrid Randen, og altså ikke en debatt.

Av debatter med klimarelaterte spørsmål som hovedtema, er det Venstres nestleder og daværende klima- og miljøminister Sveinung Rotevatn som får mest taletid. Han er med i to av debattene med klima som hovedtema. I den ene episoden debatterer han mot MDGs leder Une Aina Bastholm etter at Bastholm kalte endringen i oljeskatten og Venstres presentasjon av den for en *klimabløff*. I den andre episoden debatterer Rotevatn mot Arbeiderpartiets Sverre Myrli i en episode som handler om CO₂-avgift og eventuell skjerming av bensin- og diesel-bilister i distriktene. Rotevatn er dermed den personen som får uttale seg mest i debatter hvor klima er hovedtema i ukene før valget. At Rotevatn får mest plass er et interessant funn. På dette tidspunktet var han sittende klima- og miljøminister. At han får mest plass kan si noe om hvilke vurderinger journalistene i NRK gjør når de velger hvilke politikere de mener bør få ytre seg i klimadebatter. Den ene debatten Rotevatn får ytre seg i er riktignok etter et angrep på Venstres uttalelser etter endringer i oljeskatten, og det er derfor naturlig at en representant fra Venstre får imøtegå kritikken. Det var også Rotevatn som

representerte Venstre da endringen i oljeskatt-forslaget ble lagt frem, og det kan derfor være naturlig at det var akkurat ham som var med i akkurat denne episoden.

Deltakelse i klimadebatt vs. Politisk parti

Figur 4.2: Diagrammet viser hvor mange partirepresentanter som fikk taletid i klimadebatter.

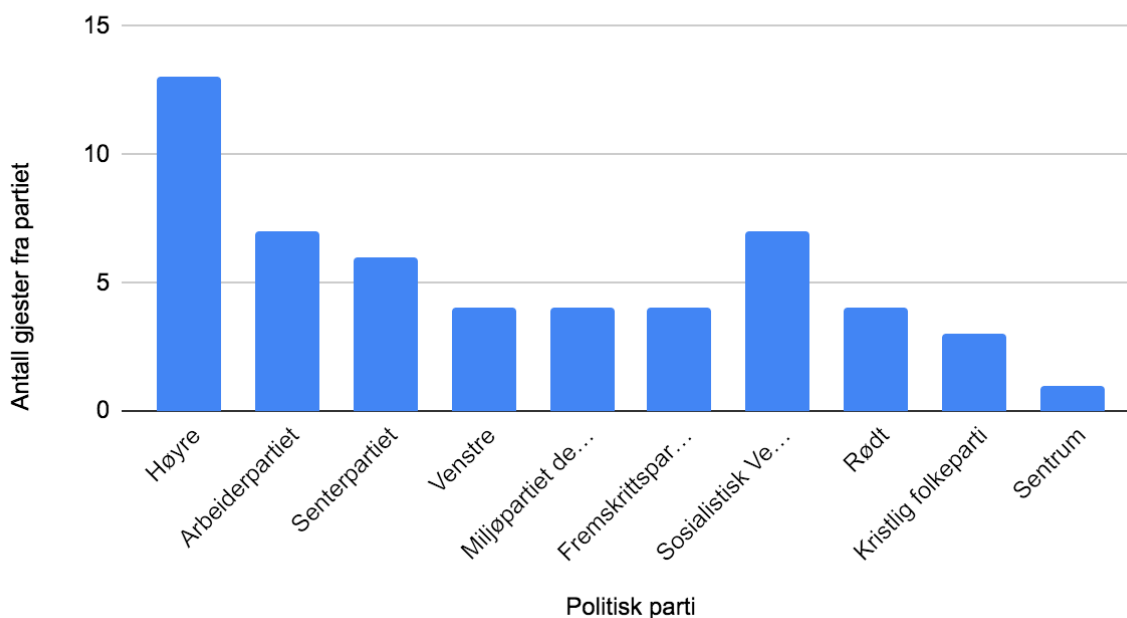
Ellers er det politikere fra MDG som får mest taletid i klimadebattene, noe som kan ses i diagrammet over (figur 4.2). Lan Marie Berg, Une Bastholm og Arild Hermstad deltar i en debatt hver, og MDG får dermed plass i tre av fem klimadebatter. I den ene episoden møtes Lan Marie Berg og Sps Ola Borten Moe til klimadebatt. I den andre møter som nevnt Une Bastholm med Sveinung Rotevatn, og i den tredje møter Arild Hermstad med Knut Arild Hareide. Det er interessant at MDG, som regner seg selv som det fremste klima- og miljøpartiet, får mest plass i klimadebatter (figur 4.2). Det viser at MDG har mye taletid, og derfor muligheten til å påvirke velgere klimadebatter rett før et Stortingsvalg. Et interessant funn er at SV, som blir ansett som et klimaparti (Kvernenes, 2017), ikke var med i en eneste klimadebatt (figur 4.2). Hvordan dette kan ha påvirket valget, er vanskelig å si, men det er tydelig at MDG fikk plass til sine argumenter om letestopp i ukene før valget.

4.3 Politiske partier

Ser vi på politiske partier, er det partiet Høyre som har fått mest taletid i Politisk kvarter i ukene før valget (figur 4.3). Representanter fra Høyre har til sammen deltatt i 13 av 30

episoder. Deretter er det Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti som får mest taletid, med deltakelse i syv debatter hver (figur 4.3).

Antall gjester fra partiet vs. Politisk parti

Figur 4.3: Diagrammet viser hvilke partier som fikk mest plass i Politisk kvarter i ukene før valget.

Funnene gjenspeiler deler av undersøkelsene fra 2020 og 2021, som Medier24 har omtalt (Simonsen, 2022), som er nevnt i kapittel 1. Undersøkelsen viste at Høyre var partiet med mest taletid både i 2020 og i 2021, som også min undersøkelse viser. Høyre satt riktignok i regjering i 2020 og frem til september 2021, med partileder Erna Solberg i statsministerstolen. Dessuten var helse i sammenheng med pandemi et mye debattert tema, noe som gjør at Høyre, med sin helse- og omsorgsminister Bent Høie, fikk mye plass. I klimasammenheng er det interessant at representanter fra Høyre, totalt sett, har fått mest plass i debattprogrammet. Høyre står for en konservativ klimapolitikk, og for videre utvikling, og ikke avvikling, av norsk olje- og gassproduksjon. De er et parti som først og fremst fremmer næringslivets interesser, og dermed også oljeindustriens.

4.4 Programledere, kommentatorer og andre gjester

To journalister, Bjørn Myklebust og Astrid Randen, var de mest fremtredende programlederne i ukene før valget. Både Myklebust og Randen var programledere i ni av 30

episoder hver. Men mens Myklebust som regel ledet en debatt mellom to eller flere personer, hadde Randen en såkalt politiker-utspørring. Det vil si at hun intervjuet én og én politiker til spesialepisoder rett før valget. Det betyr at Myklebust ledet flest debatter. Andre programledere i utvalget var Lilla Sølhusvik, Håvard Grønli og Trond Lydersen. Sølhusvik var programleder i syv av 30 episoder, Grønli i fire episoder, og Lydersen i én episode.

Dersom vi ser på episodene med klimaspørsmål som hovedtema, var det journalist Bjørn Myklebust som ledet flest av disse. Han ledet to debatter hvor klimaspørsmål stod sentralt. Sølhusvik, Grønli og Lydersen ledet én klimadebatt hver i ukene før valget. Om dette er tilfeldig eller ikke, er vanskelig å si. Journalister går som regel i turnus, og debattens tema er gjerne styrt av hva som er aktuelt den følgende dagen eller uken. I ukene før valget stod klima høyt oppe på dagsorden, blant annet på grunn av klimarapporten fra FN og endringen av skattesystemet for oljeleting. I diskursanalysen går jeg videre inn på dette, og ser på hvilken rolle de ulike journalistene hadde i debattene som er undersøkt i denne studien.

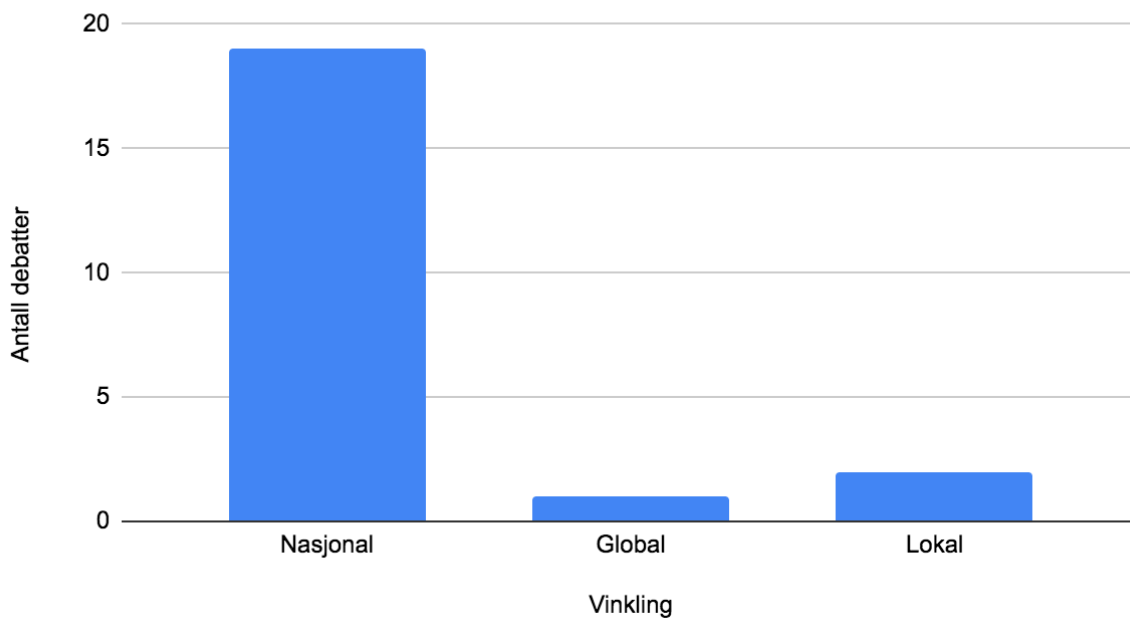
Av kommentatorer er det NRKs politiske kommentator Magnus Takvam som får mest plass. Han får taletid i seks av 30 episoder. Deretter får Aftenpostens politiske kommentator Kjetil Alstadheim plass i én episode, og det samme med politisk redaktør Skjalg Fjellheim i avisa Nordlys, kommentator Morten Myksvoll i Bergens Tidende, politisk kommentator Lars Nehru Sand i NRK, politisk redaktør Anne Ekornholmen i Nationen og politisk redaktør Frithjof Jacobsen i Dagens Næringsliv. Ellers er det et lite drøss med andre gjester som får plass i enkelte episoder. Det er forfatter og samfunnsdebattant Jan Arild Snoen, førsteamanuensis Katerini Storeng ved Universitetet i Oslo, forsker Erlend Eide Bø ved Statistisk sentralbyrå, førsteamanuensis Jørgen Bølstad ved Universitetet i Oslo og advokat Siv Sandvik ved Schjødt advokatfirma, som alle får taletid i én episode hver.

Når det gjelder klimadebattene, kommenterer Magnus Takvam tre av de fem debattene som er analysert i denne studien. Det vil si at Takvam er delaktig i over halvparten av episodene dedikert til klimaspørsmål. Det gjør han til personen med mest taletid i klimadebattene på NRKs Politisk kvarter i de siste seks ukene før valget. Det er et interessant funn, ettersom det kan si noe om hvor mye plass redaksjonen og journalistene vier til egne kommentatorer. Det er også interessant at halvparten av debattene som Takvam kommenterer, er klimadebatter. Dette diskuterer jeg videre i neste delkapittel.

4.5 Global, nasjonal eller lokal vinkling?

Hendelser som berører folk direkte, slik som at bensinprisene øker eller stans i utbygging av en vei eller toglinje, får stor plass i Politisk kvarter. I de fleste av sakene er det gjerne en nasjonal ramme rundt debatten. Hele 17 debatter har en nasjonal vinkling, mens kun én debatt har en global vinkling og to en lokal vinkling. I denne bolken har jeg kun tatt med episodene som inneholder en debatt. Det vil si at episodene hvor en programleder spør ut en partileder eller kommentatorer diskuterer valgmaalinger ikke er med.

Antall debatter vs. Vinkling

Figur 4.5: Diagrammet viser om debattene hadde en nasjonal, global eller lokal vinkling.

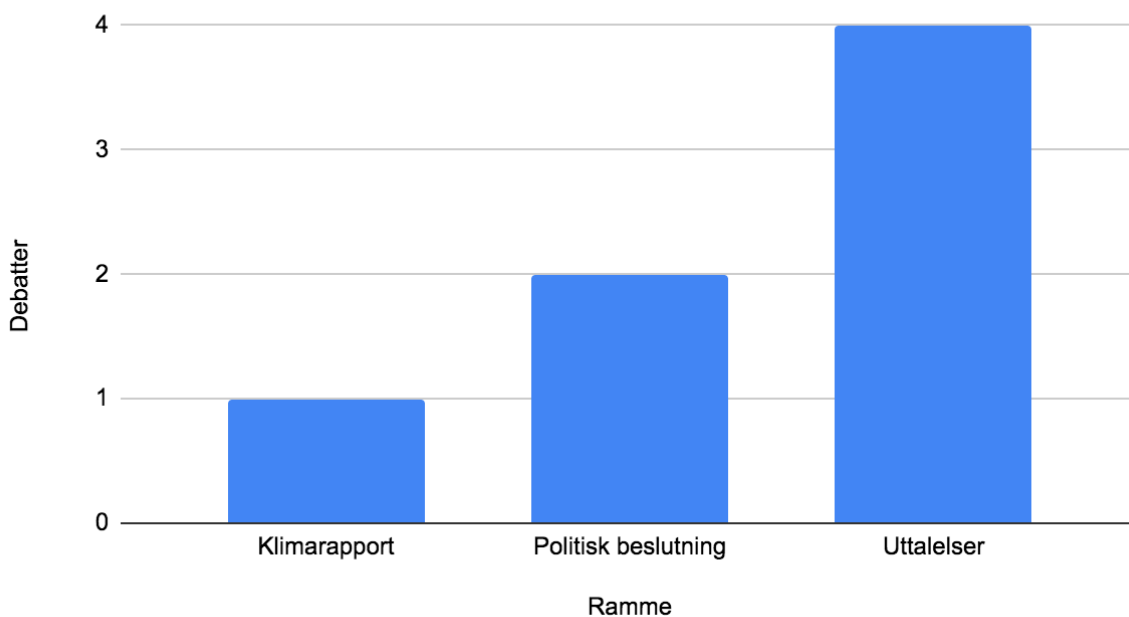
Debattene hadde stort sett en nasjonal vinkling. Dette kan være i sammenheng med at det nærmet seg et stortingsvalg, og at behovet for å diskutere nasjonale saker var større enn det vanligvis er. I episoden med en global vinking diskuteres Afghanistan og barnefattigdom. Det er også den eneste episoden som har utenriks som tema. I debattene med en lokal ramme diskuteres kriminalitet i østlige deler av Oslo i den ene, og Ringeriksbanen og klimapåvirkning i den andre. Det vil si at én av klimadebattene har en lokal ramme, mens de fire andre har en nasjonal ramme. Overraskende nok har ingen av klimadebattene en global ramme, selv om en av episodene, episoden som delvis handler om FN-rapporten, kan sies å inneholde et globalt aspekt. Den har likevel ikke en global ramme, ettersom klimatiltak i Norge først og fremst diskuteres, samt økonomi og transport på et nasjonalt plan. Fire av fem klimadebatter har altså en nasjonal ramme. Hva sier det om klimadebatt i norsk presse? For det første kan det si noe om at det ikke var noen relevante konfliktlinjer globalt på dette

tidspunktet. For det andre kan det si noe om at diskusjonen har flyttet seg fra å handle om klimaendringene er menneskeskapte eller ikke, til hva vi skal gjøre med problemet.

4.6 Ramme

Figur 4.6 viser hvilke rammehendelser som genererte flest klimadebatter. Det vil si hvilken hendelse som er bakgrunn for at redaksjonen i Politisk kvarter vier plass til en bestemt sak. Som nevnt i kapittel 3, var det ikke mange ulike rammer som preget klimadebattene, men tre hoveddrammer ble identifisert og ga interessante funn. Jeg valgte derfor å ta dem med. Ettersom Politisk kvarter ofte deler debatten opp i to deler, eller diskuterer flere aktuelle problemstillinger i en og samme debatt, er det flere rammehendelser enn det er episoder i tabellen under (figur 4.6) Rammehendelsene overlapper hverandre, og jeg har valgt å telle opp alle totalt.

Debatter vs. Ramme

Figur 4.6: Diagrammet viser hvilken rammehendelse som ligger bak klimadebattene.

Når det gjelder hvilke hendelser som genererte debatter om klima i Politisk kvarter, er det tydelig at klimarapporten fra FN engasjerte. Rapporten la kun rammen for én debatt, men ble omtalt i fire av de fem klimadebattene. Det er et interessant funn etter min mening.

Rapportene fra FN får som regel noe oppmerksomhet i pressen, men ekstra spesielt denne gang var det det at FNs generalsekretær António Guterres gikk ut og kalte rapporten for «kode rød for menneskeheten», (Skjetne m. flere, 2021). Guterres er en FN-leder med stor

etos i kraft av sin stilling. Han sa også at alle land måtte slutte å lete etter fossile kilder (Skjetne m. flere, 2021), noe som flere politikere tok opp i klimadebattene i ukene før valget. Dette kommer jeg tilbake til i diskursanalysen i kapittel 5.

En politisk beslutning genererte to debatter som kom tett etter hverandre. Det var et forslag om endring i skattesystemet for oljeleting. Dette forslaget kom kun to uker før valgdagen, og ble satt i sammenheng med at klima var høyt oppe på agendaen under valgkampen av politiske kommentatorer (Myklebust, 2021a).

Uttalelser genererte til dels fire av fem debatter (figur 4.6). Dette er ikke spesielt overraskende. Utspill fra politikere om aktuelle saker skaper som regel debatt. Som nevnt i kapittel 2 er det vanlig at politikere prøver å «komme med i nyhetene» under valgkamper (Allern, 2001, s. 47). Dette for å få mer taletid og derfor også nå ut til flere velgere. For eksempel fikk Une Bastholms uttalelse om at partiet Venstre var en *klimabløff* mye oppmerksomhet. En hel episode i Politisk kvarter ble viet til dette (Lydersen, 2021), og det ti dager før valget. Andre utspill som fikk mye plass, var saker som handlet om by mot land. Tre klimadebatter dreiet seg inn på dette. Den ene uttalelsen kom fra diverse politikere i Arbeiderpartiet som sa de ville skjerme bensin- og diesebilister i distriktene fra en økning i CO₂-avgiften (Grønli, 2021). Den andre kom fra Senterpartiets Ola Borten Moe som ville ta penger fra byvekstpakkene og gi mer til opprustning av gamle fylkesveier i distriktene (Veiby, 2021). Den tredje etter MDGs Arild Hermstad sa han ville utrede traseen for Ringeriksbanen på nytt (Myklebust, 2021b). Som funnene tilsier, genererte særlig uttalelser fra ulike partier, og særlig MDG, klimadebatter i Politisk kvarter. Og by mot land var den mest populære konfliktlinjen å følge opp under valgkampen.

4.7 Oppsummering av innholdsanalysen

Funnene fra innholdsanalysen viser flere ting. Fem av 30 episoder de seks siste ukene før stortingsvalget handlet i hovedsak om klimaspørsmål. Tre av disse handlet i hovedsak om klimaspørsmål satt i sammenheng med oljepolitikk. De to resterende handler til dels om by mot land, og/eller om transport og samferdsel. Et overraskende funn er at hele 13 av totalt 30 episoder inneholdt klimaspørsmål. Det er nærmere halvparten av episodene som ble publisert i de siste ukene før valget, og utgjør nesten fire timer med radio. I partilederutspørringene, fikk fem av ni politikere spørsmål relatert til klima. Funnene tyder på at klimaspørsmål var høyt på agendaen i Politisk kvarter i ukene før valget. I stor grad knyttet disse klimarelaterte spørsmålene opp mot norsk oljeproduksjon, særlig etter at endringen i oljeskatten vakte

oppmerksomhet. Hadde ikke denne politiske beslutningen eller funnene fra FNs klimarapport kommer i ukene før valget, hadde nok klimadebattene på Politisk kvarter sett annerledes ut. Skatteendringen og FN-rapporten preget dekningen i stor grad. Det samme gjorde uttalelser fra politikere med by mot land-narrativer. At det var akkurat disse debattene som fikk plass i ukene før valget, vil jeg diskutere videre i neste del av studien.

5 Diskursanalysen: Funn, analyse og refleksjon

Frem til nå har jeg lagt det teoretiske og metodologiske grunnlaget for analysen, samt presentert funnene fra den kvantitative analysen. I denne delen vil jeg presentere funnene fra den kvalitative analysen, og reflektere og diskutere underveis. Den overordnede rammen i diskursanalysen er som nevnt i kapittel 2 inspirert av Faircloughs tredimensjonale modell. Jeg har allerede gjort et sammendrag av episodene i del 3.2.2. I denne delen vil jeg introdusere de identifiserte diskursene, og trekke ut eksempler fra materialet. Diskurs er som nevnt i kapittel 2 en bestemt måte å tale om og forstå verden på (Jørgensens & Philips, 2008, s. 9). Jeg vil forsøke å belyse hvordan de ulike politikerne forholder seg til klimaspørsmål, og hvordan de på den måten bidrar til å produsere eller reprodusere ulike virkelighetsforståelser.

Innledningsvis stilte jeg denne problemstillingen: *Hva kjennetegner journalisters programledelse og politikernes diskurser i klimadebatter under valgkampen 2021?* For å kunne svare på dette, har jeg analysert språket, kontekstene og prosessene rundt. I dette kapittelet er målet å belyse kontekst og språkbruk, for å underbygge politikernes agenda, og deretter diskutere funnene og reflektere rundt hva de kan bety i en større sammenheng.

I materialet har jeg identifisert følgende fem diskurser:

1. Tenke globalt
2. Handle lokalt
3. Endre for å bevare
4. Det politiske spillet
5. Klimatiltak er en straff

Som introdusert i teoridelen, er de fremtredende diskursene *tenke globalt* og *handle lokalt* også levende i mitt materiale. Deretter har jeg identifisert tre nye diskurser, som kan si noe om hvilken virkelighetsforståelse programlederne, politikerne og kommentatorene representerer og kjemper om i Politisk kvarter i ukene før valget. Ved å henviser til sitater fra

materialet og eksempler fra innholdsanalysen, skal jeg forsøke å vise hvordan disse diskursene kommer til uttrykk. Jeg drar også inn ulike perspektiver jeg mener aktørene trekker inn for å underbygge sine virkelighetsforståelser. Det er viktig å påpeke at selv om jeg har definert fem diskurser på en kategorisk måte, betyr det ikke at de er absolutte eller at de utelukker hverandre. Etter å ha identifisert de fem diskursene, går jeg videre til å se nærmere på og diskutere programlederens rolle i 5.6. Der vil jeg også dra inn noen relevante perspektiver.

5.1 Tenke globalt

Tenke globalt-diskursen er fremtredende i mitt materiale. Som nevnt tidligere, konsentrerer diskursen seg i hovedsak om internasjonale klimagassutslipp, og legger vekt på at kutt skal tas der det er mest kostnadseffektivt (Lindseth & Hovden, 2002). Diskursen kan for eksempel relateres til Kyotoavtalen eller ulike partiers argumentasjon om å gjøre store klimatiltak i utlandet, som regnskogssatsingen. Det er i den direktesendte debatten mellom MDGs Lan Marie Berg og Senterpartiets Ola Borten Moe, at *tenke globalt*-diskursen er tydelig (Veiby, 2021). Debatten kom som nevnt dagen etter FNs klimarapport ved kallenavn *kode rød* ble publisert, og én uke etter at Ola Borten Moe gikk ut i VG og sa han ville kutte i pengebruken til vei- og miljøpakker (Røsvik, 2021). Rammehendelsen (figur 4.6) for debatten er derfor både klimarapporten og uttalelsen fra Borten Moe. Diskursen kommer til syne ved at Borten Moe, uanfektet av det dystre budskapet i FNs klimarapport, avviser at funnene burde ha noe å si for Norge. Start heller med Polen og Kina, var budskapet hans i debatten (Borten Moe i Veiby, 2021). Han argumenterte for at store utslippsland heller måtte stramme inn på klimaambisjonene og kutte klimagassutslipp, enn Norge: «...vi kan ikke bare sitt her i Norge (ehm) og stadig skjerpe egne klimaforpliktelser som allerede er ambisiøs 'uten å forholde oss til hva som skjer i resten av verden», sier Borten Moe i NRK-programmet (Veiby, 2021). Legg merke til trykket på *uten*. Borten Moe vektlegger at Norge ikke trenger å skjerpe egne forpliktelser om å minske nasjonale klimautslipp, før andre land med større utslipp tar ytterligere grep. Borten Moe underbygger argumentene sine med logos ved å blant annet dra inn statistikk om klimagassutslippene til Kina, og deretter sammenligne det med norske utslipp:

...Det er verdt å legge merke til at de 'største utslipperne i verden 'ikke har levert inn noen forpliktelser i henhold til Parisavtalen. Så Kina som økte utslippene sine med 2 milliarder tonn, @ altså 40 ganger, nei? Jo, 40 ganger Norges samlede utslipp i økning på ett år, fra i fjor til i år, dem har ikke levert inn en

eneste forpliktelse, og ingen vet jo hvordan det der går. Men dem slipper jo altså ut en tredjedel av verdens samlede klimautslipp... (Borten Moe i Veiby, 2021)

Borten Moe sammenligner her Kinas klimagassutslipp med Norges, og bruker den store forskjellen mellom landene som argument for at Norge ikke skal forplikte seg til å redusere utslipp ytterligere. Her går han til kjernen i *tenke globalt*-diskursen, som vektlegger at klimapolitikk først og fremst må skje på et globalt nivå (Lindseth & Hovden, 2002). Når Borten Moe sammenligner Norge med Kina på denne måten, underbygger det hans virkelighetsforståelse om at Norges rolle i klimakampen er minimal. På denne måten fratar han seg selv ansvaret for å ta beslutninger nasjonalt som kan bedre klimaet (Lindseth, 2006, s. 33). Det han *ikke* sier noe om, er hvor mange mennesker det bor i Kina versus Norge, eller hvor mye klimagassutslipp Kina har sluppet opp historisk sett Borten Moe omtaler også Kina som *dem*, og sier indirekte at vi ikke kan regne med Kina i klimakampen.

5.1.1 Effektiv klimapolitikk

Tenke globalt-diskursen begrenser behovet for nasjonale klimatiltak. Målet er å sørge for at klimautslippene blir så lave som mulig, til en lavest mulig pris (Lindseth & Hovden, 2002). Dette viser Borten Moe til ved å argumentere for det han mener er effektiv klimapolitikk, på et globalt nivå: «Vi må få tak i de store utslippskildene først. Det er 'ingen annen måte å løse det her på enn å utnytte ressursene på og være så effektive som mulig» (Borten Moe i Veiby, 2021). Han legger trykk på *ingen*, og bruker en antagelse om at hans klimaløsning, at Norge ikke trenger å skjerpe klimapolitikken ytterligere ettersom land som Kina og Polen må gjøre noe først, er det eneste riktige. Legg merke til ordet *utnytte ressursene* og *effektive*. Det er retorikk som i stor grad brukes av oljebransjen og styringspartiene Høyre og Arbeiderpartiet for å argumentere for at Norge skal fortsette oljealderen (Sæther, 2017). Dette er igjen er en del av en slags *bevaringsdiskurs* (Naper, 2014) som særlig er kjent fra konservative miljøer, som ikke ønsker at samfunnet skal endre seg i stor grad.

Borten Moe bruker statistikk og forskning gjennomgående i debatten. Han trekker blant annet frem et konkret eksempel om et kullkraftverk i Polen, som han mener burde bli erstattet av gass:

'Polen tok jeg opp fordi det viser seg jo at en av de... (ehm) Det er ganske få punktutslipp som står for en, en ganske 'stor andel av de samlede utslippene i verden. Og et av de punkt-utslippene 'ligger i Polen, det er et kullkraftverk som slipper ut 83 millioner tonn, altså 75 prosent av Norges samlede utslipp (trekker pusten). Ved å få lagt ned det og få erstattet det med for eksempel gass... så hadde vi klart å 'halvere det... (Veiby, 2021).

Borten Moe har med andre ord forberedt seg ved å tilegne seg utslippsstatistikk fra Kina, Polen og Norge i forkant av debatten. Dette er med på å bygge opp troverdighet til han som en dyktig politiker som har satt seg inn i klimaproblematikk. Han har oversikt over klimagassutslippene i flere land. Merk også at Borten Moe foreslår at kullkraftverket erstattes med gass, og for eksempel ikke-fornybar energi eller atomkraft. Dermed kan hans virkelighetsoppfatning henge sammen med *boring for miljø*-diskursen (Jensen, Jensen & Skedsmo, 2018). I denne diskursen blir norsk olje- og gassproduksjon sett på som mer klimavennlig enn andre lands produksjon. Oppfatningen er at norsk olje og gass kan fungere som et slags klimatiltak, dersom den erstatter andre lands mer forurensende produksjon (Jensen, Jensen & Skedsmo, 2018, s. 41). Videre sier Borten Moe at Senterpartiet ikke vil gjøre ting som er «dumme og som legger ned arbeidsplasser og verdiskaping i Norge uten at det virker internasjonalt» (Veiby, 2021). Borten Moe bruker ordet *dumme* for å vise til Lan Marie Bergs argumenter om at Norge bør slutte å lete etter olje og gass (Veiby, 2021). Som Borten Moe uttrykker det, gjør Norge mer enn nok, og det er først og fremst viktig å ivareta arbeidsplasser og økonomisk vekst. Dette representerer igjen et markedsorientert verdenssyn, hvor olje og gass skal produseres så lenge det er lønnsomt (Sæther, 2017). Borten Moe vil at Norge skal fortsette med olje og gass ettersom det er viktig for norsk økonomi og norske arbeidsplasser. Og fordi han mener en reduksjon i olje og gassproduksjon ikke vil ha en påvirkning på klimagassutslippene globalt. Dette er ikke nytt. Som vist i kapittel 2, har Borten Moe lenge argumentert for at Norge kan være et grønt foregangsland samtidig som vi øker norsk olje- og gassproduksjon (Hornmoen, 2015). Ifølge Sæther (2017, s. 48) har Borten Moe lenge fremstått som den ivrigste misjonæren for norsk olje og gass. I tillegg til å være nestleder i Senterpartiet og bonde, er han også oljeinvestor i Okea (Grønli & Hellesnes, 2022), som tjener på at Norge fortsetter å utvinne mest mulig fra sokkelen. Strategien til Borten Moe i møte med klimarapporten er omtrent slik: Vi kan overhøre bønnen fra FN og utvinne norsk olje og gass helt til Europas kullkraftverk stopper opp.

5.1.2 Norge er et lite land

Innen *tenke globalt*-diskursen finner vi perspektivet om at Norge er et lite land. I debatten på Politisk kvarter argumenterer Borten Moe for at vi må se til Kina og Polen, og ikke drive med det han kaller «*sjølpining*» (Veiby, 2021). Borten Moe bruker argumentet om at Norge er et lite land, til å underbygge retorikken om at Norge ikke trenger å forplikte seg til noe mer enn det som regjeringen allerede har fastslått.

Norge har som et av få land levert innen svært ambisiøse mål som vi er forpliktet til i henhold til Parisavtalen. (trekker pusten) Så våre nasjonale forpliktelser er å kutt 50 til 55 prosent innen 2030. Det er en enorm jobb i seg sjøl (Borten Moe i Veiby, 2021).

Han bruker det samme perspektivet til å underbygge argumentasjonsrekken om at det er unødvendig å stramme inn på egne klimaforpliktelser eller innføre tiltak som er «dumme», og som «legger ned verdiskapning og arbeidsplasser uten at det virker internasjonalt» (Borten Moe i Veiby, 2021). Det kan argumenteres for at Norge er et lite land på flere måter, men regner vi med norsk olje og gass som brennes i utlandet, bidrar Norge med rundt 1,5 prosent av verdens samlede utslipp av klimagasser (Jensen, Jensen & Skedsmo, 2018, s. 14). Borten Moe sammenligner Norges nasjonale utslippstall med Kinas utslippstall uten å nevne befolkningstall eller geografisk størrelse. Symbolproduksjon er en sentral del av virkeligheten (Allern, 2001, s. 52). På denne måten skaper Borten Moe et bilde av Norge som et lite land. Tenke globalt-diskursen er ikke fremtredende hos andre aktører enn Borten Moe i mitt materiale. Med andre ord er han den eneste som representerer denne diskursen i klimadebatter i Politisk kvarter de siste seks ukene før valgdagen i 2021.

5.2 Handle lokalt

Handle lokalt-diskursen er en av de mer åpenbare diskursene i materialet undersøkt i denne studien. Diskursen konsentrerer seg om en tilnærming som legger vekt på at Norge har et moralsk forpliktende ansvar for å redusere egne klimagassutslipp (Lindseth & Hovden, 2002). Tankegangen er at på grunn av vår fortjeneste av olje og gass, og eksporten av klimagassutslipp som følger, har vi et stort ansvar, og bør være opptatt av både nasjonale så vel som internasjonale klimakutt. I debatten mellom MDGs Lan Marie Berg og Sps Ola Borten Moe, representerer Berg denne diskursen, som fungerer som en slags motvekt til *tenke globalt*-diskursen (Lindseth, 2006). Hun bruker blant annet FN-rapporten for å underbygge det hun mener Norge umiddelbart må gjøre for å redusere nasjonale klimagassutslipp:

...Det ene er å umiddelbart stanse leting etter (eh) olje og gass, og (trekke pusten) starte utfasing av norsk oljeindustri, og det andre er å skjerpe Norges klimamål sånn at vi 'kutter åtti prosent av utslippene innen 2030, og 95 prosent av utslippene innen 2035. (trekker pusten) Og det tredje er at vi må gjøre det enklere og billigere å leve miljøvennlig over hele landet blant annet ved å (trekke pusten) kutte kollektivpriser med 20 prosent, gjøre det billigere og enklere å kjøpe frukt og grønt, og (trekker pusten) å reparere for eksempel klærne sine (Berg i Veiby, 2021).

...Det FN's generalsekretær nå sier er at han ber 'alle land om å slutte å lete etter mer olje og gass for å redde klimaet og for å sikre fremtiden til de som er unge i dag. Og det er jo 'nettopp det som vi burde gjøre i stedet for sånn som Senterpartiet gjør å reise rundt i landet og fortelle (trekker pusten) folk at vi bare kan leve som før og at det kommer til å gå helt fint... (Berg i Veiby, 2021)

I eksemplene over bruker Berg rapporten fra FN og budskapet fra FNs generalsekretær for å underbygge argumentene om at det haster at Norge bidrar i kampen om å redusere klimagassutslippene. Hun bruker logos for å sikre sin egen etos. Hun bruker også patos i måten hun taler på, ved å dra ut ordene og legger trykk på ord som *alle* og *nettopp*. Legg også merke til setningen om Senterpartiet som forteller «folk at vi bare kan leve som før og at det kommer til å gå helt fint». Her sier Berg implisitt at det ikke kommer til å gå fint dersom folk hører på Senterpartiet eller dersom vi ikke gjør mer nasjonalt. I debatten mellom Sveinung Rotevatn og Une Bastholm ser vi lignende retorikk fra sistnevnte:

Jeg mener norsk politikk i dag 'ikke er bærekraftig. Jeg mener at man har snakket usant om klima i 'veldig mange år. Man har jo egentlig 'lurt befolkningen til å tro at man kan fortsette, (eh) både aktiviteten på sokkelen, og med det høye forbruket vi har og den høye forurensningen vi har, uten å måtte endre 'oss (Veiby, 2021).

Bastholm tillegger subjektet *man* agnes, den som utfører handlingen (Svennevig, 2009), og det er uklart akkurat hvem hun mener har snakket usant om klima eller lurt befolkningen. Hun blir ikke utfordret på dette av programlederen. Bastholm representerer *handle lokalt*-diskursen ved å vise til at dagens politikk ikke er bra nok i møte med klimautfordringene (Lindseth & Hovden, 2002). Berg og Bastholms virkelighetsforståelse av klimaendringene er at kraftige klimatiltak kreves nasjonalt og internasjonalt for at verden ikke skal overgå Parisavtalens mål om halvannen eller to grader oppvarming (Lovdata, 2021). Flere politikere bruker rapporten fra FNs klimapanel til å underbygge sine argumenter om at Norge bør slutte å lete etter olje og gass:

«...Den nye rapporten til klimapanelet må være dødsstøtet for fossil energi før den fossile energien ødelegger verden» (Berg i Veiby, 2021).

«...Nå så har FN slått kode rød for menneskeheten, og da mener jeg at vi må slutte å lete» (Martinussen i Myklebust, 2021a).

«Vi fikk i forrige uke en alvorlig FN-rapport som viser hvor dårlig tid vi har, hvor mye vi må kutte i årene fremover. Derfor har regjeringen lagt frem en klimaplan som forplikter oss til å kutte i alle sektorer, og den er troverdig.» (Rotevatn i Lydersen, 2021)

Sitatene over tilhører MDG-politiker Lan Marie Berg, Rødt-politiker Marie Sneve Martinussen og en Venstre-politiker Sveinung Rotevatn. De representerer *handle lokalt*-diskursen i den grad at de legger vekt på Norges forpliktelser når det gjelder

klimagassutslipp, både når det gjelder nasjonale og internasjonale kutt. *Handle lokalt*-diskursen vektlegger også Norges ansvar som en global eksportør av olje og gass (Lindseth & Hovden, 2002). Disse forpliktelsene kan være forankret i det moralske, eller det juridiske - våre nasjonale forpliktelser i henhold til Parisavtalen ble nedfelt i den norske klimaloven i 2021 (Lovdata, 2021). At disse argumentene var gjentakende i klimadebattene under valgkampen, viser til at de fikk mye plass. Var et nytt mantra i ferd med å spre seg i norsk olje og klimadebatt? Som nevnt innledningsvis har argumentene om ren norsk olje vært et argument siden klimaendringene så medienes søkelys (Sæther, 2017) og blitt en etablert sannhet hos det norske folk (Jensen, Jensen & Skedsmo (2018, s. 15). Men ifølge Fairclough (1992a, s. 93 i Jørgensen & Phillips, 1999, s. 88) er ikke en etablert og ledende sannhet, altså hegemoni, noe som kan fungere som stabilt. En annen type konsensus kan være rett rundt hjørnet (1992a, s. 93 i Jørgensen & Phillips, 1999, s. 88). Det er vanskelig å si om FN-mantraet om at alle land bør stoppe å lete etter olje som de mindre partiene omfavnet vedvarer eller blir etablert som en sannhet. Men det fikk mye plass under debattene i Politisk kvarter rett før stortingsvalget i 2021.

5.2.1 Den norske selvfølelsen

For å knytte kontakt med publikum, bruker politikerne ulike grep. Innen *handle lokalt*-diskursen brukes særlig patos for å vekke følelser hos mottaker gjennom å spille på den norske selvfølelsen. Den norske selvfølelsen er som nevnt i kapittel 2 en felles forståelse av hvem vi er. Publikum konsumerer nyheter for å oppleve tilhørighet i tillegg til å bli oppdatert (Hågvar, 2007, s. 53). Dette utnytter Berg ved å påstå at «Norge er i ferd med å bli annerledeslandet i Europa» (Veiby, 2021). Hennes budskap er at andre land i Europa går foran oss ved å fase ut fossil produksjon, og at vi på denne måten henger etter våre naboland. Norges omdømme som grønt foregangsland står på spill fordi vi ikke slutter å lete etter olje og gass, og begynner å satse mer på fornybare energikilder. Berg representerer på denne måten *handle lokalt*-diskursen, som underbygger at Norge er et grønt foregangsland, og at utslippsreduksjoner må tas nasjonalt for å bidra internasjonalt (Lindseth & Hovden, 2002). Berg spiller her på den norske identiteten og den norske selvfølelsen. Berg viser også til bildet av Norge som en internasjonal fredsforkjemper: «... Og i Norge har vi jo som tradisjon å støtte opp om FN når de kommer med sterke oppfordringer» (Veiby, 2021). Ved å spille på den norske tradisjonen ved å støtte opp om FN, bruker hun identifikasjon som grep for å knytte bånd til lytteren. Hun argumenterer med en utålmodighet i stemmen, og bruker følelser

for å undertrykke at det haster. Retorikken underbygger den nasjonale selvfølelsen av at det lille fredlandet Norge er store gjennom arbeidet vi gjør i FN. Berg representerer her et verdensbilde som gjenspeiler MDGs utfordrerposisjon i den norske offentligheten, hvor det bevarende ikke er bra nok, og mer handlekraftige klimatiltak må til. *Handle lokalt*-diskursen er utålmodig (Lindseth & Hovden, 2002), i likhet med Berg, som mener vi må gjøre det som er moralsk riktig: Nemlig å kutte så mye klimagassutslipp som mulig på et nasjonalt nivå, og samtidig slutte å lete etter olje og gass, og dermed kan bidra til å redusere klimautslipp på et nasjonalt og internasjonalt nivå. Berg bruker FN-rapporten og FNs generalsekretær som logos for å bygge opp sin etos, og for å overbevise publikum om at hun har rett.

5.2.2 Personifisering av klimareporten

En interessant observasjon er hvordan MDG-politikerne bruker FNs generalsekretær, António Guterres, til å personifisere klimareportene fra FNs klimapanel. Både Lan Marie Berg og Une Bastholm bruker Guterres karakter og troverdighet til å underbygge sine egne argumenter for hva de mener Norge bør gjøre:

«Vi er verdens syvende største eksportør av olje og gass. Selvfølgelig må vi slutte å lete nå når også FNs generalsekretær ber alle land innstendig om å gjøre det» (Berg i Veiby, 2021).

«Nei, altså det FNs generalsekretær nå sier er at han ber 'alle land om å slutte å lete etter mer olje og gass for å redde klimaet og for å sikre fremtiden til de som er unge i dag» (Berg i Veiby, 2021).

«...FNs generalsekretær har gått ut og bedt alle land om å slutte å lete etter olje og gass...» (Bastholm i Lydersen, 2021)

Som nevnt i kapittel 2 og 4 får rapportene fra FN får som regel oppmerksomhet i pressen. Det som er spesielt med rapporten som kom i august 2021, er at forskerne slo fast at det ikke lenger er tvil om at klimaendringene er menneskeskapte og at vi nå ser disse endringene over hele verden (IPCC, 2021a). Ekstra oppsiktsvekkende var budskapet fra Guterres om at det nå er «kode rød for menneskeheten» og at alle land må slutte å lete etter fossil energi, (Skjetne m. flere, 2021). Bastholm og Berg bruker troverdigheten til FNs generalsekretær for å bygge opp sin egen etos, og for å overbevise publikum om at det eneste riktige er å slutte å lete etter norsk olje og gass. Dette igjen er en del av *handle lokalt*-diskursen.

5.2.3. Kriseperspektivet

Kriseperspektivet brukes blant annet til å underbygge behovet for å *handle lokalt*. Det kommer frem i materialet som er undersøkt i denne oppgaven. Perspektivet legger vekt på hvor alvorlige klimaendringene er, og hvor mye det haster å gjøre mer for å redusere klimagassutslippene. Kriseperspektivet er synlig hos MDG-politikere, og spesielt hos Lan Marie Berg: «Nå er vi ved et veiskille hvor vi har et så lite vindu før vi ikke (ehm) kommer til å klare å redde verden fra katastrofale klimaendringer...» (Veiby, 2021). Bruken av adjektivet *katastrofale* er alarmerende, og kan vekke følelser hos publikum.

MDGs Arild Hermstad bruker krisebegrep for å underbygge sin argumentasjon om at en togstrekning kalt Ringeriksbanen må utredes på nytt: «...vi lever i en tid hvor vi ikke bare har en klimakrise, men vi har også en naturkrise hvor vi mister helt umistelige naturverdier» (Myklebust, 2021b). Hermstad sikter til vernede våtmarksområder som ligger der den planlagte Ringeriksbanen skal gå. Han er den eneste politikeren som bruker ordet naturkrise for å beskrive situasjonen vi er i. Han bruker ordet i to settinger: For å argumentere for hvorfor Ringeriksbanen må utredes på nytt, og for å forsvare MDGs handlekraftige klimapolitikk. «Dette handler ikke om følelsesladet politikk, dette handler om å ta vitenskapen på alvor, og at det er det viktigste politiske prosjektet akkurat nå, det er å gjøre noe med naturkrisen og med klimakrisen» (Myklebust, 2021b), sier Hermstad. Selv om kriseperspektiver kan vekke patos hos publikum, kan alarmerende ord også ha en motsatt effekt av det som er intensjonen: Det kan skape handlingslammelse (Hulme, 2009).

«Tiden renner ut for å redde kloden» (Veiby, 2021). Slik åpner programleder Gry Veiby klimadebatten mellom Berg og Borten Moe. Med en slik introduksjon av temaet setter Veiby premissene om at debatten skal handle om noe, kloden vår, som står på spill. Veiby bruker også kriseperspektivet når hun introduserer FNs klimarapport midt i sendingen:

La oss gå videre til den 'svært alarmerende rapporten fra FNs klimapanel som kom i går. De slo altså fast at det skal svært mye til for at verden unngår global oppvarming på mer enn en og en halv grad. Og i dag åpner dere valgkampen med en kriseplan for klimaet, Lan Marie Berg. (trekker pusten) Hva er viktigst i den planen? (Veiby, 2021)

Beskrivelsen av rapporten som *svært alarmerende* med trykk på *svært*, er med på å underbygge alvorligheten til funnene fra klimarapporten. På denne måten påvirker hun hvordan klimaforskningen blir presentert (Ryghaug, 2006). Samtidig tillegger Veiby *verden* agens i utdraget over, fremfor for eksempel *vi*. Hun plasserer med andre ord ikke ansvaret for

å unngå global oppvarming på oss eller vi som lytter til debatten, men på en generell verden. Dette skaper en viss passivitet. Budskapene som programlederne formidler er som nevnt preget av deres institusjonelle, sosiale og kulturelle forankring (Dahl & Fløttum, 2016). Mens det kan argumenteres for at Veiby bruker ordet *alarmerende* som en ren beskrivelse av rapporten og tillegger *verden* agens, kan hennes valg av ord ha en betydning for hvilken sosial og kulturell forankring hun selv har, og ikke minst hvordan publikum oppfatter det. Ved å bruke krise-begrep, representerer Veiby kriseperspektivet, men ikke nødvendigvis *handle lokalt*-diskursen. Veiby henvender seg til MDG for å høre om hva de vil gjøre som følge av rapporten.

Om MDGs bruk av krisebegrepene i klimadebatter gjør velgerne mer villige til å stemme grønt, er usikkert, men ved at programleder Veiby tar i bruk kriseperspektivet, anerkjenner hun verdensbildet til Berg og Hermstad. Hvilken definisjon av virkeligheten som vinner frem, kan få konsekvenser for hvordan et saksområde forstås og hvilke handlingsalternativer som deretter blir aktuelle (Jensen, Jensen & Skedsmo, 2018, s. 22). Dersom rapporten fra FNs klimapanel oppfattes som alarmistisk, kan det gjøre den mindre relevant i den politiske debatten og blant velgerne, jamfør Hulme (2009) som sier at krisebegrep og dystopiske fremstillinger av klimaendringene kan virke handlingslammende.

5.2.4 Tenke globalt vs handle lokalt

Vi skal satse på 'skog. Det andre store poenget i FNs klimarapport, det var jo 'avskoging, i Norge driver vi ikke med 'avskoging, men vi har et stort potensiale for å drive med litt 'påskoging, altså bedre skjøtsel og mer planting (Borten Moe i Veiby, 2021).

Nei, dette er bare 'tull fra Senterpartiet at vi ikke skal gjøre noe i Norge. Vi er verdens syvende største eksportør av olje og gass. Selvfølgelig må vi slutte å lete nå når også FNs generalsekretær ber alle land innstendig om å gjøre det (Berg i Veiby, 2021).

Sitatene ovenfor viser hvordan Borten Moe og Berg tolker klimarapporten fra FN på ulikt vis. Mens Borten Moe hovedbudskap i debatten er at store kutt i klimagassutslipp må tas i andre land i Norge, mener Berg at utslippene må tas nasjonalt. Selv om FNs klimarapporter gir en slags statusoppdatering på hvordan det går med klimaendringene, betyr det ikke at det er en bestemt måte å tolke klimakunnskapen på (Bjartnes, 2015). Funnene i rapporten tolkes ulikt, og deretter også løsningene som kan bidra til at klimagassutslippene går ned. I ukene før stortingsvalget preget klimarapporten debattene i Politisk kvarter i stor grad. Som nevnt i del 4 ble rapporten brukt til å underbygge argumenter i fire av fem klimadebatter. Mens journalistene og kommentatorene bruker rapporten mer som faktagrunnlag, bruker politikerne

den til å fremme sin egen politiske agenda. Rapporten ble brukt som logos for å overtale velgere om at deres politikk er den eneste riktige for Norge. Berg, Rotevatn, Martinussen og Bastholm bruker rapporten til å underbygge sin argumentasjon om at Norge bør slutte å lete etter olje og gass, mens Borten Moe brukte den for å underbygge sin argumentasjon om at Norge bør satse mer på skog.

Et spørsmål man stiller seg ganske umiddelbart er: Hvem snakker politikerne til? Debattene på Politisk kvarter kan ses på som en viktig plattform for de ulike partiene å fri til velgere under valgkampen. Slik det fremgår i materialet, snakker Borten Moe til folk utenfor storbyene som gjerne er avhengig av bil, og som ikke ønsker at Norge skal forplikte seg til å redusere klimagassutslipp ytterligere. Berg vil appellere til folk som ønsker seg rimeligere kollektivtransport og at Norge skal ta et større ansvar for klimapolitikken nasjonalt og internasjonalt. Borten Moe og Berg er med andre ord ute etter å nå forskjellige typer velgere, og det er dermed ikke et mål å komme frem til noen felles løsninger i debatten. På denne måten følger språkbruken ulike sosiale koder (Hågvar, 2007, s. 19), som appellerer til de ulike velgergruppene. De frir til hver av sine velgergrupper, og viser hvor hardt de kjemper for akkurat sine velgere. Språket de bruker bidrar til å produsere og reprodusere sosiale forhold (Skrede, 2017). Mens Borten Moe forholder seg relativt rolig, og fraskriver Norge ansvaret for klimaendringene, drar Berg ut ord og legger trykk på det hun mener publikum må sitte igjen med: At Norge bør slutte å lete etter olje og gass. De får begge frem sine poenger, og sine ideologiske standpunkter. Både Berg og Borten Moe er innforstått med debattsjangerens spilleregler, og kommer med argumenter og motargumenter, og svarer som regel på det programlederen spør om. De prøver ikke å overta styringen, selv om de avbryter programlederen i ny og ned for å få frem ulike poenger.

5.3. Endre for å bevare

En diskurs som åpenbarer seg hos daværende finansminister Jan Tore Sanner, er *endre for å bevare*-diskursen. Dette er en diskurs som er tett knyttet opp til en konservativ ideologi, som gjerne er tilstedeværende i Høyres politikk. Under valgkampen la regjeringen frem et forslag om å endre skattesystemet for norsk oljeleting. Det overrasket flere partier at en endring som denne kom så tett opp mot valgdagen, og mange var i villrede om hva endringen egentlig ville bety for norsk oljeindustri (Myklebust, 2021a). I episoden *Olje i solnedgang?* representerer Sanner et moderne bransjestandpunkt som er tett opp mot det industrien selv

ønsker (Myklebust, 2021a), men også som vil bli godt mottatt blant velgere som er opptatt av næringslivets generelle vilkår. Sanner snakker med rolig stemme og sier:

Olje og gassnæringen er kjempeviktig for Norge. Arbeidsplassene, kompetansen, det skal vi ha med oss lenge i årene fremover, men vi må også ha et skattesystem som er tilpasset den fasen vi nå går inn (Sanner i Myklebust, 2021a).

Dette argumentet gjentar Sanner på ulike måter. Sanner bruker adjektivet *lenge* for å vise til at denne endringen ikke vil påvirke hovedlinjene i olje- og gasspolitikken, og *forutsigbart* kontinuerlig for å beskrive den politiske beslutningen. Han bruker *forutsigbart* i sammenheng med *næringen* og *oljeindustrien* fire ganger i løpet av episoden. Også fire ganger sier Sanner at endringen i oljeskatt er *tilpasset den situasjonen vi er i* eller *næringen er i* (Myklebust, 2021a). Han bruker uttrykket *ny fase* om tiden vi skal inn i to ganger. Programleder Myklebust følger ikke opp hva Sanner mener med en *ny fase* eller hvilken *situasjon vi er i*. Sanner bruker altså disse ordene i fleng, men forklarer aldri hva han mener med dem. Det er derimot flere ord som Sanner ikke bruker i denne sammenhengen, og det er *klima*, *omstilling* eller uttrykk som *det grønne skiftet*. Dette understreker *endre for å bevare*-diskursen, hvor Sanner går langt i posisjonere skatteendringen som noe som på ingen måte er radikalt. Ikke en eneste gang nevner Sanner at endringen har noe med klimahensyn eller klimarisiko å gjøre. Det er overraskende, med tanke på hvilke ord partiet Venstre brukte om den samme endringen dagen før. Venstre solgte inn endringen som et steg i det grønne skiftet under pressekonferansen dagen før, noe som kommer frem i en debatt to dager senere (Lydersen, 2021), men dette nevner ikke Sanner på Politisk kvarter. At Sanner ikke bruker ord som klima eller snakker om skatteendringen i klimasammenheng, kan tyde på flere ting: At han ikke ønsker å snakke høyt om at endringen ble tatt som et klimagrep, at han ikke ser på endringen som et klimagrep, eller at han er redd for å avskrekke velgere som stemmer på Høyre fordi de ønsker for å bevare norsk olje- og gassindustri (Sæther, 2017). En interessant observasjon, er at de andre gjestene i episoden, både Rødts Marie Sneve Martinussen, som er Sanners motdebattant i episoden, og kommentatorer Magnus Takvam og Kjetil Alstadheim, knytter endringen opp mot klimapolitikk og omstilling:

...hvis regjeringen hadde foreslått dette i sitt liksom første år, så skulle dem veldig gjerne ha fått en diplom av meg, for jeg er helt enig i den her politikken. Men sånn som jeg ser det nå så er det litt too little too late, og det er jo også åpenbart en del av en valgkamp som har handlet veldig mye om klima. Og da er det for Rødt veldig viktig å si at det vi må gjøre er å slutte lete etter olje, ikke bare gjøre det marginalt mindre lønnsomt å lete etter olje (Martinussen i Myklebust, 2021a)

Ja det kan leses som (eh) det å ta en tydelig, tydeligere posisjon i den debatten som er om olje og klima. Og dette er ikke å sette en sluttdato, dette er ikke å si stans i all leting. Dette er å rydde opp i noe som, som også Arbeiderpartiets Hadia Tajik sier at lå i kortene, at det ville komme en sånn endring (Alstadheim i Myklebust, 2021a).

«...det er en fornuftig omlegging av oljeskatten i møte med internasjonal klimapolitikk»
(Takvam i Myklebust, 2021a).

«Arbeiderpartiet har blant annet i sitt eget partiprogram, markert hensynet til det som heter klimarisiko, og en omstilling som jo er på en måte grunntonen i denne skatteendringen»
(Takvam i Myklebust, 2021a).

Som det forekommer i sitatene over, knyttes endringen i skattesystemet for oljeleting, den samme endringen som Sanner omtaler som *forutsigbar*, opp mot klimapolitikk, klimarisiko eller energiomstilling. Verken Sanner eller programleder Myklebust følger opp dette. Sanner er tydelig på at regjeringen innfører et «helt nytt skattesystem» (Myklebust, 2021a), men setter det ikke i sammenheng med klimapolitikk. Han er derimot tydelig på at endringen ikke er et steg i en slags utfasingsplan:

Og Høyre er ikke med på om vi skal hverken sette noe sluttdato, 'det skal vi ikke ha. Og vi skal heller ikke si nei til til til leting. Men vi må ha et skattesystem som er tilpasset den situasjonen vi nå er i, og det får vi (Sanner i Myklebust, 2021a).

Sanner legger et bestemt trykk på '*det skal vi ikke ha*, og avviser Martinussens argumenter om at Norge må slutte å lete ettersom «FN har slått kode rød for menneskeheten» (Myklebust, 2021a). I Sanners virkelighetsforståelse er det ikke plass til å engang diskutere om Norge bør slutte å lete etter olje og gass.

5.3.1 Utvikle, ikke avvike

Slagordet *utvikle, ikke avvike*, som Høyre til dels deler med Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Fremskrittspartiet, er sentralt i *endre for å bevare*-diskursen. Sanner, som resten av partiet Høyre, tilpasser seg omverdenen eller zeitgeist - den definerende tidsånden, med forslaget om å endre skattesystemet for oljeleting. Tidsånden i denne perioden var preget av FNs klimarapport (IPCC, 2021a) med gjenklang fra Det internasjonale energibyrået (IEA), som sa at verden må omstille seg fra å bruke fossile til fornybare energikilder (Hovland, 2021a). Under valgkampen i 2021 ble norsk olje- og gassproduksjon satt i sammenheng med klima i stor grad, og klimapartiene brukte det for alt det var verdt. Det kommer tydelig frem i

materialet som er undersøkt i denne studien. Dette utfordret igjen de mer konservative og mindre endringsvillige partiene til å diskutere klimapolitikk. På grunn av forslaget om endringen i oljeskatten, kan Sanner si til velgerne at Høyre gjør noe for klima, men uten å skremme unna kjernevelgerne. Gjennom intertekstualitetens lupe kan vi se Sanner og Høyres oljeskattforslag som en forlengelse av FN-rapporten og IEA sitt omstillingsbudskap. I *endre for å bevare*-diskursen fremstilles endringer som små grep som opprettholder orden og skaper forutsigbarhet. En nødvendig tilpasning med andre ord.

En interessant observasjon er at mens Sanner legger frem forslaget som noe som vil gi forutsigbarhet, legger Marie Sneve Martinussen fra Rødt frem skattegrepet er noe helt nytt i norsk oljepolitikk:

«Dette vil bidra til at olje- og gassnæringen kan utvikle seg videre, inn i en ny tid og inn i en ny fase» (Sanner i Myklebust, 2021a).

«Dette vil gi 'forutsigbarhet for næringen, det vil gi noe høyere skatteinntekter til fellesskapet, vi vil få et 'nøytralt skattesystem som er godt tilpasset den situasjonen som næringen nå er i» (Sanner i Myklebust, 2021a).

...det man gjør nå er jo å slippe gasspedalen, så kan man være uenig i om man setter på bremsen, men å slippe gasspedalen på letevirkosomhet, det er 'helt nytt i norsk oljepolitikk (Martinussen i Myklebust, 2021a).

De ulike måtene å tolke skatteendringen på representerer deres virkelighetsoppfatninger og kan også si noe om hvem de snakker til. Mens Martinussen ser på forslaget som et steg i omstillingen vekk fra olje og gass, ser Sanner på forslaget som en mulighet til å bevare og samtidig tilpasse seg tidsånden. Det kan diskuteres om Sanner bruker denne diskursen for å beholde Høyres kjernevelgere, og samtidig fri til nye velgere. Det er viktig å også trekke frem at episoden *Olje i solnedgang?* kom to uker før stortingsvalget, og at Høyre ikke lå særlig godt an på meningsmålingene. Muligens visste Høyre at de kom til å tape valget, og derfor innførte de et lite grep for klima, ettersom tidsånden sa at man skulle gjøre noe for klima. Mange av de typiske Høyre-velgerne har blitt mer opptatt av klimapolitikk, men ettersom også de fleste kjernevelgerne først og fremst er næringslivsledere og oljefolk, så velger Høyre et grep som er lite kontroversielt. Videre kan vi se på forskjellene i språket til motdebattantene. Sanner bruker et sobert, direkte språk, som fungerer som en sosial markør

for å plassere han på «næringens side», mens Martinussen bruker bildemetaforen «slippe gasspedalen» og «sette på bremsen», og en mer folkelig tone som markerer en mer folkelig identitet.

5.4 Klimatiltak er en straff

En annen diskurs som åpenbarte seg i materialet er *klimatiltak er en straff*. Denne diskursen tegner klimatiltak som en byrde for deler av samfunnet, eller som en straff som kommer til å koste oss mye i form av penger eller arbeidsplasser. Diskursen kommer særlig til syne i debatter hvor konfliktlinjen mellom by og land står sterkt. Anders Bjartnes hevder diskusjonen rundt tiltak gjerne er preget av et narrativ der det gjelder å slippe billig unna (2015, s. 16). Dette perspektivet preger denne diskursen. I en av debattene argumenterer Ap-politiker Sverre Myrli for at folk som bor i distriktene skal slippe den planlagte CO₂-avgiftsøkningen på bensin og diesel. Dette kom etter at regjeringen, og Arbeiderpartiet, gikk inn for å øke CO₂-avgiften opp fra 590 kroner tonnet til 2000 kroner tonnet innen 2030. Sverre Myrli, Arbeiderpartiets talsperson for samferdsel, argumenterer for at folk i distriktene som allerede har dyr bensin og diesel skal få slippe unna økningen. Hvis ikke, vil de ikke være med i det han kaller *dugnaden*:

Skal vi lykkes i klimakampen, og klimagassutslippene skal ned, vi må kutte CO₂ og vi må kutte 'mer enn det regjeringen legger opp til, men skal vi klare det, så må hele landet være med i den dugnaden. Og det ville vært fullstendig urimelig hvis folk som har allerede dyr bensin og diesel, og i tillegg manglende utbygd ladeinfrastruktur, slik at det er vanskelig å få lade elbiler. Hvis de nå skal få en kjempestor økning i bensin og dieselprisen, da vil de rett og slett ikke være med i den dugnaden, og det er uheldig, 'derfor må vi få på plass en geografisk inndeling av bensin og dieselavgiftene, slik at de distriktene ikke får den økningen som det ser ut til at andre får (Myrli i Grønli, 2021).

Her fremstilles økningen i prisen på forurensning som en straff. Myrli bruker adjektiv som *urimelig* for å beskrive økningen som partiet selv har godkjent. Som nevnt i kapittel 2 blir klimaendringer sett på som noe som kommer til å koste Norge mye i form av penger og velstand. Dette i kontrast til de enorme inntektene fra olje- og gassindustrien (Jensen et al., 2018). Myrli sier at Norge skal kutte mer klimautslipp enn det regjeringen legger opp til, men at for at folk skal ville være med på denne *dugnaden*, så må det gjøres unntak for enkelte. Logikken henger ikke på greip, og programleder Grønli forsterker denne diskursen ved å stille Sveinung Rotevatn (V), som forsvarer økningen, et spørsmål om hvorfor han vil straffe folk i distriktene:

Det er ingen tvil om at en bensin-bilist som bor usentralt har høyest utgifter i dag. Det kreves mer drivstoff for å kjøre langt og pumpeprisen er høyere enn i sentrale strøk. Hvorfor vil du at de som bor i distriktene skal straffes hardere da når CO₂ prisen skal opp? (Grønli, 2021).

Premisset som ligger til grunn er at CO₂-prisen er en straff. Spørsmålet er om det er riktig at folk som bor i distriktene skal betale mer for drivstoff. Grønli bruker verbet *straffes* for å beskrive hvilken påvirkning klimatiltaket har på folk i distriktene. *Straffes* er et ladet ord, som ikke har blitt brukt tidligere i debatten. Det er altså ikke et ord som er introdusert av en politiker. Ifølge professor i kommunikasjon Jan Svennevig er valg av ord aldri uskyldig (2005, s. 22 i Hågvar, 2007, s. 18). Ved at Grønli eksplisitt sier at CO₂-prisen er en straff, forsterker det virkelighetsoppfatningen av at klimatiltak er en straff. Grønli ser isolert på tiltaket. Han drar for eksempel ikke inn tall om levekostnader generelt, og ser på forskjellen mellom det å bo i storbyer eller distrikt. Hva gjør dette med de som lytter? Blir de vennlig innstilt til å betale en høyere pris for at Norge skal bidra til å redusere klimagassutslipp? Her kan ser man, som Ryghaug (2006) skriver, at programlederen selv tar en aktiv innrammingsrolle og iscenesetter debatten. Videre, som Allern (2001, s. 16) skriver, må journalister betraktes som politiske aktører eller «deltakere med ulike roller i den politiske opinionsdanningen». Dermed, ved å selv innramme klimatiltak som straff, bidrar Grønli til å bekrefte og forsterke denne diskursen.

5.4.1 Bygda må skjermes

...Stortinget har satt veldig ambisiøse mål for elbilpolitikken, så er det for dårlig, og derfor så kan vi ikke øke drivstoffprisene nå, før vi får bygd ut nettet med ladestasjoner, så folk har et reelt alternativ. Det ville vært helt helt feil politikk, hvis vi nå legger store byrder på folk i distriktene uten at vi har et alt.. reelt alternativ.. til bensin og dieslbiler.

Sitatet over viser perspektivet om at bygda må skjermes fra klimatiltak, og er en del av *klimatiltak er en straff*-diskursen. Som nevnt blir klimapolitikk oppfattet som en noe som kommer til å koste mye for det norske samfunnet (Bjartnes, 2015, s. 64), og diskusjonen dreier seg gjerne om jakten på kostnadseffektive tiltak eller at klimaavgifter ikke må være en belastning for folk flest, og ofte de som bor i distriktene. Dette perspektivet var synlig hos Sverre Myrli (Ap) i debatten om bensinpriser og CO₂-avgiften. Myrlis budskap gikk ut på at folk i distriktene måtte skjermes for økte CO₂-priser, hvis ikke mener Myrli at de ikke vil «være med på dugnaden». Det er interessant å merke seg at han ikke begrunner dette standpunktet selv om det er en sentral del av premisset for debatten. Det kan peke på at Myrli

i eget selvbylde og verdensbylde er en politiker som representerer «folk i distriktene», og at hans etos - fremtoning og språk - underbygger dette, slik at han ikke trenger logos-argumenter for å fremføre utspillet med troverdighet. Han får heller ingen spørsmål fra programleder rundt dette, som kan tyde på at programleder aksepterer Myrlis verdensbylde og troverdighet.

Som nevnt i kapittel 4 genererte uttalelser fra politikere til dels fire av fem klimadebatter (figur 4.6). Tre av disse igjen var om saker som gikk på konfliktlinjen mellom by og land. Disse debattene handlet igjen først og fremst om økonomi og transport. Dette er interessant utvalg av tema kan bidra til forståelsen av hvilke problemstillinger som er naturlig å engasjere seg i (Hågvar, 2007, s. 16). Den ene uttalelsen kom fra diverse politikere i Arbeiderpartiet som sa de ville skjerme bensin- og diesebilister i distriktene fra en økning i CO₂-avgiften (Grønli, 2021). Den andre kom fra Senterpartiets Ola Borten Moe som ville ta penger fra byvekstpakkene og gi mer til opprustning av gamle fylkesveier i distriktene (Veiby, 2021). Den tredje etter MDGs Arild Hermstad sa han ville utrede traseen for Ringeriksbanen på nytt (Myklebust, 2021b). Som funnene tilsier, var det særlig uttalelser som førte til klimadebatter i Politisk kvarter. Og by mot land var den mest populære konfliktlinjen å følge opp under valgkampen.

5.4.2 Omstilling skaper splittelse

Et annet perspektiv innen *klimatiltak er en straff*-diskursen handler om at en rask omstilling av oljelandet Norge kan skape stor splittelse i samfunnet. Dette perspektivet var spesielt til stede hos politisk redaktør i Nordlys, Skjalg Fjellheim, som kommenterte en episode hvor Arild Hermstad (MDG) møtte Knut Arild Hareide (KrF) til debatt om Ringeriksbanen (Myklebust, 2021b). Etter debatten får Fjellheim kommentere det han mener er «kompromissløse, uforsonlige og utopiske» klimatiltak fra MDG (Myklebust, 2021b):

...det er farlig for et land å bli drevet inn i alarmisme og følelsesladet politikk, og hvis man ender opp med å omstille dette landet for raskt, og med en mangel på den finstemthet som er nødvendig i et langstrakt land som Norge, så ender man opp med å skape mye mer splittelse enn nødvendig, og det er nettopp dette som er så farlig med den politiske radikalismen i hovedstaden der 40 prosent av velgerne nå gir sin støtte til Rødt, MDG, SV og Venstre. (Fjellheim i Myklebust, 2021b).

Fjellheim bruker i likhet med Borten Moe bildet av Norge som et *langstrakt land* hvor endringer ikke er velkommen. Fjellheim bruker ord som *alarmisme* og *følelsesladet* for å beskrive politikken til MDG, og mener det er farlig med utålmodigheten som de mindre

partiene viser i klimapolitikken. På denne måten representerer han både *endre for å bevare*-diskursen og *klimatiltak er en straff*-diskursen. Førstnevnte er åpen for små nødvendige endringer, men vil på ingen måte vil endre kurs. Fjellheim ønsker seg en storcoalisjon av Arbeiderpartiet og Høyre, og er redd for at mindre partier som MDG, Rødt og SV vil skape splittelse i samfunnet ved å innføre for mange klimatiltak. I utdragene under utbroderer Fjellheim denne redselen:

...hvis man ikke fanger opp disse signalene og sørger for å differensiere klimapolitikken på en finstemt måte i dette landet, så kan man ende opp med å drive velgerne i retning, i retninger som vi ikke ønsker. Dette har vi sett i andre europeiske land, der storbyens politiske idealer (eh) kolliderer med periferien, vi har sett det i Storbritannia blant annet, og jeg tror dette spesielt er viktig for Arbeiderpartiet å være oppmerksom på de neste årene (Myklebust, 2021b).

det er klart det er grunn til bekymring om hva slags Norge vi får etter dette stortingsvalget. Jeg tror vi kan risikere 'veldig skarpe spenninger i dette land, og de vil komme til uttrykk først og fremst gjennom de valgene Arbeiderpartiet tar (Myklebust, 2021b).

Fjellheim bruker patos for å overbevise publikum om at de bør frykte en regjering hvor mindre partier som MDG får mer makt. Budskapet hans er at de ikke må finne på å stemme på MDG eller lignende partier.

Sammen med også Borten Moe, representerer Fjellheim og Myrli folk i distriktene, som de antar ikke ønsker å være med på strengere klimaforpliktelser eller store klimatiltak. Det er en interessant antakelse om at folk som ikke bor i by, ikke ønsker seg klimatiltak. Ingen av de tre underbygger denne antagelsen med logos-argumenter, for eksempel forskning eller spørreundersøkelser. De bruker heller sin etos og identitetsmarkører som dialekt og språk for å fremstå som troverdig avsender av en slik påstand. Det er interessant at hverken programleder eller motdebattant utfordrer denne antagelsen. Det viser at dette verdensbildet, altså at bygda ikke vil være med på klimadugnad, er akseptert av alle aktørene i denne analysen. Det går utenfor rammene her å gå inn på om det er grunnlag å utfordre dette verdensbildet, men det er grunnlag for videre forskning.

5.4.3 Positive sider fremmes ikke

Det er ikke rart at klimatiltak blir sett på som en straff. Ingen av politikerne i analysen forklarer hvorfor klimatiltak er nødvendig. De argumenterer ikke med å trekke frem fordeler som bedre luftkvalitet og helse, et levelig klima eller rimeligere kollektivtransport. MDG er en av aktørene som vil innføre flere klimatiltak, men bruker ikke tid på å forklare hvorfor det er nødvendig. Når MDG-Berg sier at «Norge er i ferd med å bli annerledeslandet i Europa»

(Veiby, 2021), påpeker hun noe vesentlig, nemlig at flere europeiske land er i ferd med å omstille seg vekk fra fossil energi til fornybar, og i gang med å konkurrere med det europeiske markedet om å levere ren energi. Men i stedet for å forklare uttrykket *annerledesland*, fortsetter Berg med ideologiske tankerekker og ramser opp hvor mye MDG vil at Norge skal klare å kutte av klimagassutslipp:

Norge er i ferd med å bli 'annerledeslandet i Europa. 'Vi har ikke kuttet våre utslipp, mens EU i gjennomsnitt har kuttet sine utslipp med 20 prosent, og land som Danmark og Storbritannia har kuttet sine med 40 prosent, så har vi nesten ikke kuttet våre. 'Så reiser Vedum rundt og sier han vil halvere flyprisene, (trekker pusten), han vil gjøre det billigere å reise og vil senke drivstoffavgiftene og lete etter mer olje og gass, og det er 'hans løsninger på klimakrisen (Berg i Veiby, 2021).

Ved å ikke forklare hva som er de positive fordelene ved å kutte utslipp og innføre klimatiltak, fremstår klimatiltak som en straff. Det er ingen politikere som går inn på hvorfor klimatiltak er viktig, og derfor fremstår klimatiltakene som en byrde - som noe som kommer til å koste oss mye, men som ikke forklarer hva det gjør for samfunnet i positiv forstand. Den kritiske diskursanalysen ser også på hva som *ikke* er på den politiske dagsorden (Skrede, 2017, s. 29), og i materialet mitt er det ingen argumenter om hva for eksempel nye grønne arbeidsplasser kan bety for utviklingen av Norge. Makt handler også om det vi ikke hører eller legger merke til. Når noe tas for gitt, blir ikke en virkelighetsoppfatningen vår utfordret (Neumann, 2001). Dersom klimatiltak fortsette å bli fremstilt som en byrde eller en straff, og fordelene ikke påpekes, kan det bli en virkeligheten folk erkjenner.

5.5 Det politiske spillet

Diskursen som er mest synlig hos journalistene i rollen som programledere, er det *politiske spillet*. Med *det politiske spillet* menes kampen innad i partiene eller «kampen mellom partiene for posisjoner» (Eide & Naper, 2014, s. 53). Denne diskursen kommer blant annet til uttrykk ved at programleder prioriterer å skape debatt ut av politikeres uttalelser eller ved å fokusere på det internpolitiske spillet, altså spillet innad i partiene. Episoder med titler som «MDG beskylder Venstre for klimabløff» (Lydersen, 2021), «“Dropp Oslo-modellen!”» (Myklebust, 2021b) og «Olje i solnedgang?» (Myklebust, 2021a) er typiske i denne diskursen. Programleder Bjørn Myklebust åpner for eksempel episoden om endringen i skattesystemet for oljeleting slik:

Olje i solnedgang (pause) eller business as 'usual? Begge deler kan ikke stemme. 'Var gårsdagens nyhet om endringer i oljeskatten nok et eksempel på en pressekonferanse der alle smiler, men der man må lete etter hvilke smil som er 'falske? (Myklebust, 2021a)

Det politiske spillet-diskursen kommer til uttrykk ved at Myklebust tar tak i det internpolitiske spillet fremfor den politiske saken som angår store grupper i folket. Når pressen først og fremst er interessert i *hva dette betyr for regjeringen*, får publikum lide, hevder Sigurd Allern (2001). De reelle konsekvensene for folk i dette tilfellet er for eksempel svekket konkurranse på norsk sokkel, og spørsmål om forslaget vil gjøre Equinor mektigere eller skade mindre selskaper eller arbeidsplasser henger i luften. Under følger noen av spørsmålene som Myklebust velger å prioritere i debatten:

«Men du har ikke sjekket om du har partiet ditt med deg, det aner du ingenting om?» (Myklebust, 2021a)

«Du vet ikke noe om det, for de har stemt for noe helt annet» (Myklebust, 2021a)

«Bak ryggen på landsmøtet?» (Myklebust, 2021a)

«Hvorfor mener Høyre at dette er et dårlig forslag?» (Myklebust, 2021a)

Høyres landsmøte stemte 'ned et forslag om å se på oljeskatten så sent som i vår. Høyres nestleder og olje- og energiminister Tina Bru, som stod og smilte på pressekonferansen i går, hun sa da om forslaget, om som da ble stemt ned, <SIT vi mener det vi alltid har ment, at rammevilkårene er bra som de er i dag, og at de gir en utvikling på sokkelen som vi er tjent med SIT>. Er det rart at jeg spør om noen smil var.. falske i går?» (Myklebust, 2021a)

Sitatene over viser at Myklebust i rollen som programleder velger å rette søkelyset mot det politiske spillet innad i Høyre. Det interessante for Myklebust er ikke innholdet i forslaget, men utviklingstrekkene og de politiske standpunktene i Høyre. Som publikum går vi da glipp av informasjon om hva dette forslaget egentlig betyr, både for klimapolitikken, oljepolitikken og næringslivet. Dette kan igjen bidra til å undergrave tillit til journalister og pressen, og også interessen for politikk og dermed demokrati (Aller, 2001, s. 25). NRK har som formål å sørge for et opplyst demokrati (Regjeringen, 2019). I lys av denne konteksten, skal Politisk kvarter særlig skal få klarhet i politiske beslutninger. Dette sørger ikke programlederen for i denne episoden.

På spørsmål om hva endring i oljeskatten vil få av konsekvenser for leting etter olje- og gass, svarer finansminister Jan Tore Sanner (H) at «vi kommer fortsatt til å ha mye leting på norsk sokkel, og det trenger vi» (Myklebust, 2021a). Hva Sanner mener med *det trenger vi*, ble ikke fulgt opp av Myklebust. Han blir heller ikke konfrontert med hva som ligger bak uttrykkene *ny fase* og *tilpasset den situasjonen vi er i* eller *tilpasset den situasjonen som næringen er i* (Myklebust, 2021a). Ettersom en av de viktigste arenaene for det politiske

spillet mellom saksområder som klima og olje er i mediebildet (Aas, 2019), er det tankevekkende at Myklebust ikke følger opp Sanner med et spørsmål om forslaget er ment som et klimagrep eller ikke. Myklebust stiller ikke ett eneste klimarelatert spørsmål, heller ikke etter at tre andre gjester i programmet tar opp problemstillingen. Det kan diskuteres om informasjonen om forslaget har skapt splid innad i Høyre er mer vesentlig for de som lytter til debatten, enn om forslaget er et klimagrep. Men det er påfallende at Myklebust ikke stiller et eneste spørsmål om selve politikken. Myklebust skifter narrativet fra selve politikken til spillet bak endringen. Mens endringen kan ha reelle konsekvenser for arbeidsplasser og næringsliv, er han mer ute etter det politiske spillet.

I debatten mellom Bastholm og Rotevatn, kommer *det politiske spillet*-diskursen til syne ved at programlederen lar Bastholm legge premissene. Bastholms uttalelse om regjeringens nye oljeskatt, og særlig Venstres presentasjon av den som *klimabløff*, blir det viet en hel episode til. Slik åpner programleder Lydersen, samt introduserer politikerne:

Tirsdag kastet NRK og mange andre redaksjoner det vi hadde i hendene og ilte til, fire borgelige ministre hasteinnkalte til pressekonferanse, og på rad og rekke fortalte de om en ny skatt for oljeselskapene, 'som et steg i det grønne skiftet. Og Une Bastholm, MDG-leder, dette har du kalt en 'bløff. Hvor er 'bløffen? (Lydersen, 2021)

Vi tar det foreløpig ned på den litt enkle terminologien. Nå høyner vi fra bløff til 'løgn, Sveinung Rotevatn, klima- og miljøminister. Bløffmaker? (Lydersen, 2021)

Som det kommer frem i sitatene over, tilrettelegger Lydersen for at det politiske spillet skal utspille seg på direktesendt radio. Uttalelsen fra MDG kan dessuten ses på som en klassisk valgkamp-teknikk, hvor MDG sliter på meningsmålingene og er ute etter å ta velgere fra Venstre. Dette konfronteres Bastholm på av programlederen. På denne måten kommer det politiske spillet-diskursen på syne, gjennom både programleder og politiker.

I debattene hvor det politiske spillet-diskursen er synlig oppleves mer som underholdene enn opplysende. At det politiske spillet er den mest fremtredende diskursen i mitt materiale, kan si noe om hva publikum får servert i klimadebatter.

5.5.1 Manglende oppfølgingsspørsmål

En antakelse nevnt innledningsvis er at journalister, som i denne studien inntar rollen som programledere, lar seg forføre av det politiske spillet i saker relatert til klima og olje. Selv om Sanner bruker gjentakende ord og uttrykk for å underbygge at den norske oljealderen ikke er over, blir han ikke utfordret på dette. Programleder Myklebust stiller ikke et eneste

oppfølgingsspørsmål om hva Sanner mener med *fasen vi nå går inn i* eller at arbeidsplassene og kompetansen fra olje- og gassnæringen skal være med oss *lenge i årene fremover*. At nye olje- og gassfelt diskuteres uten at det nevnes at de bidrar til en kraftig økning av vårt nasjonale klimagassutslipp, er karakteristisk for den generelle samfunnsdebatten om åpning av nye felt på norsk sokkel (Jensen, Jensen & Skedsmo, 2018, s. 44). Dette til tross for at statens egne miljøeksperter flere ganger har anbefalt politikere om å stramme inn på olje- og gassvirksomhet (Sæther, 2017, s. 126).

5.6 Journalistenes rolle

Sett i lys av kulturkonteksten, er Politisk kvarter et program som i likhet med hele NRK skal sørge for et opplyst demokrati (Regjeringen, 2019). Journalistene i Politisk kvarter deler vaktbikkjefunksjonen med politiske journalister generelt, og har et særlig ansvar for å stile politikere til veggs og få klarhet i politiske beslutninger og prioriteter. I episodene som jeg har undersøkt i denne studien stiller journalistene kritiske spørsmål til debattantene, men i min analyse ser jeg ikke at programlederen lykkes i skape klarhet i politiske beslutninger, som for eksempel oljeskattforslaget til regjeringen i episoden *Olje i solnedgang* (Myklebust, 2021a). I denne episoden ser vi at programleder fokuserer på det politiske spillet fremfor å utfordre finansminister Sanner på innholdet i forslaget (se del 5.5).

I episodene har journalisten en tydelig rolle når det gjelder utformingen og framingen av episodenes premiss. Hvor viktig nettopp framingen er for forståelsen av premisset ser vi når vi sammenligner journalistens rolle i de to episodene hvor debattens utgangspunkt er et utspill fra MDG. I episoden *MDG beskylder Venstre for klimabløff* (Veiby, 2021), tar programlederen utgangspunkt i at Bastholm fra MDG mener at Rotevatn og Venstre står bak en klimabløff i måten de har fremstilt oljeskattforslaget. Programlederens spørsmål viser at han vil utforske om Bastholm har rett. Altså viser han en positiv holdning til utspillet hennes:

Tirsdag kastet NRK og mange andre redaksjoner det vi hadde i hendene og ilte til, fire borgelige ministere hasteinnkalte til pressekonferanse, og på rad og rekke fortalte de om en ny skatt for oljeselskapene, 'som et steg i det grønne skiftet. Og Une Bastholm, MDG-leder, dette har du kalt en 'bløff. Hvor er 'bløffen? (Lydersen, 2021)

Vi tar det foreløpig ned på den litt enkle terminologien. Nå høyner vi fra bløff til 'løgn, Sveinung Rotevatn, klima- og miljøminister. Bløffmaker? (Lydersen, 2021)

Det motsatte ser vi derimot i episoden med Bastholms partifelle Arild Hermstad, som heter *Dropp Oslo-modellen*. Denne episoden tar utgangspunkt i Hermstads utspill om å korte ned

reisetiden med tog mellom Bergen og Oslo ned til fire timer. Men i denne episoden har programleder Myklebust en negativ grunnholdning til MDGs utspill. Hans spørsmål handler først og fremst om å utforske om Hermstad har feil, og å få frem at utspillet om kortere reisetid er urealistisk, og ikke konsekvent med et annet utspill om å endre trase for utbyggingen:

MDG har jo tidligere klaget på at disse gryteklare jernbaneprosjektene skyves stadig ut i tid, og nå går du for en løsning som kan skyve det, ikke i den neste stortingsperioden, kanskje den neste etter der, og så sier regjeringen at det kan ta 'ti år. Hvordan kan du forsvare det? (Myklebust, 2021b).

Dette forsterkes ved at samferdselsminister Knut Arild Hareide i episoden får færre kritiske spørsmål enn Hermstad, selv om han er ansvarlig statsråd for en forsinket utbyggelse og løftebrudd av den samme traseen som Hermstad ønsker å flytte. Det legges altså mer vekt på å slå ned på det programlederen anser som uansvarlig utspill, enn å kritisere de med makt (Allern, 2001, s. 25). Det kan argumenteres for at Hareide blir satt i rollen som ekspert som skal vurdere om Hermstad sitt forslag holder vann: (Til Hareide): Klarer de det på fem år som de hevder? (Myklebust, 2021b). Her velger altså programleder å fokusere det kritiske blikket på opposisjonspolitikeren som står for utspillet, fremfor den som sitter med makten. Det er dette medieforsker Martin Eide kaller «ansvarlighet som overgår byråsjefens», hvor kritikken rettes mot personen som kommer et utspill (Allern, 2001, s. 25). Det bidrar til negativ innramming av Hermstad sitt utspill, og svekker hans troverdighet. Forskjellen på hvordan Bastholms og Hermstad sine utspill mot sittende statsråder blir behandlet av programleder, viser hvor sentral rolle journalisten har for å iscenesette debatten.

Som nevnt i teoridelen, er en utbredt tankegang at pressen gjenspeiler virkeligheten (Allern, 2001, s. 15-16). Allern argumenterer derimot for at denne forståelsen representerer en naiv realisme (2001, s. 52), og at journalister og mediebedrifter må betraktes som politiske aktører (2001, s. 16). Programlederne og produsentene i Politisk kvarter tar hver dag nye valg. De velger ut hvilket tema og hvilken sak de vil prioritere, og hvilke aktører som skal få uttale seg om en gitt sak. Hvilke diskurser som programlederne i Politisk kvarter velger å presentere debatten gjennom, kan si noe om hvilket publikum de retter seg mot, og hvilken versjon av virkeligheten de presenterer (Hågvar, 2007, s. 21). Når det politiske spillet er synlig i tre av fem debatter, sier det noe om hvilken virkelighet de velger å presentere til lytterne, og hva de antar at publikum er interessert i.

5.6.1 Er debatt som format optimalt når det gjelder klimadebatt?

En interessant observasjon er at Politisk kvarter skifter til et annet format da det nærmer seg valgdagen. De velger et annet format enn en debatt, nemlig partilederutspørring, en slags en-til-en intervju. Dette formatet bestående av mer direkte og konfronterende spørsmål rettet til en bestemt politiker. Jeg har valgt å se bort fra disse episodene i diskursanalysen, ettersom jeg heller ønsket å se på de ulike virkelighetsforståelsene som politikere representerer eller skaper i debatter. På en måte mener jeg at debatter er et ideelt format å se på, når man ønsker å analysere klimadebatter. Men i ettertid ser jeg at det også hadde vært interessant å se nærmere på partilederutspørringene, som har et slags konfrontasjons-format. Når Politisk kvarter har valgt å vektlegge denne typen konfrontasjon og oppfølgerspørsmål i et annet programformat, er det en interessant observasjon, og noe som kan tyde på at redaksjonen anser dette formatet som mer hensiktsmessig for formålet enn en debatt. Det kan være krevende å stille kritiske oppfølgingsspørsmål i et programformat hvor flere stemmer skal inn på kort tid. Sjangeren, som debattsjangeren i denne analysen, kan virke som en tvangstrøye (Hågvar, 2007, s. 27) i dette tilfellet. Programlederen i Politisk kvarter må la ulike stemmer komme til ordet i en aktualisert sak, og det er ikke alltid like lett å sørge for en opplysende debatt når ytterkanter møter hverandre med sprikende meninger. Det kan hende at denne typen kunnskapsbasert grilling rundt klimaspørsmål simpelthen er for krevende å realisere i debattformatet, og dermed også gir begrensede muligheter til å kritisk å konfrontere de rådende diskursene som politikerne fremlegger i debattformatet. Debattsjangeren kan ses på som begrensende i den forstand at det ikke lar journalisten konfrontere hver enkelt politiker, ettersom han eller hun må sørge for å la flere komme til ordet. Politisk kvarter er i tillegg et radioprogram som varer i 15 minutter, og ofte er episodene lagt opp til å først inneholde en debatt, og deretter trekker en annen gjest eller kommentator inn.

5.7 Oppsummering av diskursanalysen

Jeg har i dette kapitlet lagt frem funnene fra diskursanalysen, og diskutert og reflektert rundt programlederens rolle og hva som kjennetegner politikernes diskurser i klimadebatter. Som nevnt i introduksjonen av kapitlet, er de fem diskursene jeg har skissert ikke rendyrket, men kan henge sammen eller overlape hverandre.

Det er ikke overraskende at de to mest etablerte diskursene innen klima- og oljepolitikk også var synlig i denne studien. Det er heller ikke overraskende at *det politiske spillet*-diskursen er tydelig hos journalistene i rollen som programledere. Mer overraskende

var det at *klimatiltak som straff* var gjennomgående hos flere aktører. Et annet gjennomgående trekk i analysekapitlet er at klima og olje i stor grad blir satt i sammenheng. I tre av fem episoder blir oljepolitikk diskutert opp mot klimapolitikk. Det er til forskjell fra 2013 da debatten i liten grad handlet om olje og klima satt i sammenheng (Eide & Naper, 2014, s. 55-56). I neste kapittel konkluderer jeg og oppsummerer studien.

6 Oppsummering og konklusjoner

I dette kapitlet oppsummerer jeg og ser nærmere på diskursene i sammenheng med kultur- og situasjonskonteksten. Jeg vil ta med funnene og diskutere videre det jeg anser som relevante aspekter for problemstillingen.

Problemstillingen stilt i denne oppgaven er:

Hva kjennetegner journalisters programledelse, kommentatorenes plass, og politikernes diskurser i klimadebatter under valgkampen i 2021?

Jeg stiller også forskningsspørsmålene:

3. På hvilken måte følger journalister opp argumenter og påstander fra politikerkilder?
4. Hvilken virkelighetsoppfatning ligger til grunn eller blir skapt når ulike politikere diskuterer klimaløsninger?

For å starte med den første delen av problemstillingen, er det flere ting som kjennetegner journalistenes programledelse i Politisk kvarter. I rollen som programledere er journalistene gjerne spissformulerte, de vier tid til hver av politikerne, og fokuserer gjerne på det politiske spillet. Et interessant funn er at de virker aller mest ivrige etter å komme til bunns i det som kan virke som interne uenigheter innad i partiene. Rollen kjennetegnes ved at journalistene har en kritisk tilnærming til kildene, selv om de kritiske spørsmålene ikke alltid går på sakskomplekset, men på forholdene rundt. Sett i lys av kulturkonteksten og situasjonskonteksten, følger journalistene samfunnsoppdraget sitt ved å la ulike politikere komme til ordet i klimasaker. Selv om MDG er i overkant representert, er også Høyre, Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Rødt og Krf representert. Samtidig kan det diskuteres om det fører til et opplyst demokrati (Regjeringen, 2019). Journalistene i Politisk kvarter har et særlig ansvar for å stille politikere til veggs og få klarhet i politiske beslutninger og prioriteter. I episodene som jeg har undersøkt i denne studien stiller journalistene kritiske spørsmål til

debattantene, men i min analyse ser jeg ikke at programlederen lykkes i skape klarhet i politiske beslutninger. Det er mange påstander fra politikere som står usagt, og som programlederen ikke følger opp med oppfølgingsspørsmål. Dette gjør at påstander blir hengende i løse lufta som uimotsagte virkeligheter. På denne måten vinner politikernes virkelighetsforståelser frem, og dette kan få konsekvenser for hvordan et saksområde forstås (Jensen, Jensen & Skedsmo, 2018, s. 22), og hvilke handlingsalternativer som deretter blir aktuelle.

I episodene har journalisten en tydelig rolle når det gjelder utformingen og innrammingen av episodenes premiss. Innrammingen er gjerne en uttalelse fra en politiker og det politiske spillet vektlegges. Særlig prioriteres konfliktlinjer som by mot land, og oljefolk mot klimafolk. Klimapolitikk og oljepolitikk settes i stor grad i sammenheng i tre klimadebatter, men det er ikke nødvendigvis journalisten som setter temaene i sammenheng. Det er som regel politikerne eller kommentatorene som drar inn klimaperspektivet i debatter om olje, og omvendt i debatter om klimapolitikk. Kommentatorene har ellers en kommenterende funksjon, og setter sakene som debatteres inn i en større sammenheng. Samtidig tilfører de egentlig ikke mye ny informasjon, muligens fordi de også er opptatte av å kommentere det politiske spillet.

En bredt tankegang er at pressen gjenspeiler virkeligheten (Allern, 2001, s. 15-16). Hvis vi legger dette til grunn er virkeligheten preget av konflikt mellom oljefolk og klimafolk, og mellom by og land. Tre av fem debatter brukte konfliktlinjen mellom by og land for å diskutere klimapolitikk. Dette kan diskuteres å være en bevisst prioritering fra journalistene og produsentene i Politisk kvarter. Hvis vi ser på debattsjangeren, så skal den bygges på en aktualisert konflikt og tilby leseren et knippe etablerte sannheter som blir utfordret av en programleder. Det karakteristiske ved et debattprogram, er at en sak belyses fra forskjellige perspektiver (Jørgensen & Kock & Rørbeck, 1994, s. 18). Det er fristende å svare at denne ambisjonen i praksis ikke fungerer optimalt når det gjelder klimadebatten. Journalistene lar seg forføre av det politiske spillet i stor grad. Politikerne tilbys en mikrofon i den grad at uttalelser eller utspill samt reaksjoner får stor plass. Dermed er muligens konfliktlinjen mellom by og land ikke bevisst likevel, ettersom alle de tre debattene kommer etter politiske uttalelser.

Under stortingsvalget 2021 så vi at klimadebatten så ut til å flytte seg et par steg, godt mulig på grunn av de mindre partienes utålmodighet med oljebransjen. Klimarapporten fra

FN ble brukt i en rekke sammenhenger. MDG gikk blant annet til valg på oljestopp om femten år, og SV, Rødt og Venstre gikk for stans i oljeleting. Kun to uker før valgdagen overrasket regjeringen, med partiet Høyre i spissen: De sa det var på tide å endre skattesystemet for oljeindustrien (Regjeringen, 2021). Denne endringen ble debattert i Politisk kvarter, og kan ses i sammenheng med den større debatten om klima- og oljepolitikken i ukene før stortingsvalget 2021.

Ettersom vi i stor grad er avhengige av pressens formidling av klimaforskning og eventuelle politiske beslutninger som omfatter klima (Ryghaug, 2006), kan budskapene som fremmes i Politisk kvarter ha mye å si for hvordan folk ellers oppfatter klimautfordringene. *Endre for å bevare*-diskursen kan ses på som problematisk i dette tilfelle. Klimaendringene er som nevnt ikke noe som er fjernt og langt unna oss. De er her og nå (IPCC, 2021a), og det haster å redusere klimagassutslippene dersom vi vil unngå en global oppvarming på over to grader. Norsk oljepolitikk blir fremstilt som en suksesshistorie, hvor penger har rent inn i statskassen og kommet folket til gode (Bjartnes, 2015, s. 79). Dette er også tilstede i mitt materiale. Klimatiltak som straff kan også ses på som problematisk diskurs i den forstand at den hindrer politikere å innføre klimapolitiske tiltak. Tiltak er nødvendige for at Norge skal holde de lovfestede klimaforpliktelsene (Lovdata, 2021), og bidra til å sørge for en levelig fremtid for fremtidige generasjoner. Dersom ikke de positive sidene ved å innføre klimatiltak fremmes, og det fortsetter å bli fremstilt som en straff, kan det bli en virkelighet som folk erkjenner. Motdebattantene deltar som nevnt i kapittel 2 og 5 ikke for å overbevise hverandre, eller for å komme frem til en løsning, men for å legge frem sine argumenter på en best mulig måte (Jørgensen & Kock & Rørbeck, 1994, s. 19). Målet er med andre ord å overtale publikum til å tro at deres oppfattelse av en sak er den riktige. Til en viss grad klarer politikerne som lener seg på en klimatiltak er en straff-diskursen å opprettholde hegemoni, ettersom deres virkelighetsforståelse ikke blir utfordret.

Studiens funn satt i sammenheng med problemstillingen kan oppsummeres slik:

- Det er identifisert fem diskurser som klima og til dels oljepolitikk kan settes inn i: Tenke globalt (andre land må gjøre mer), handle lokalt (Norge må gjøre mer), endre for å bevare (tidsånden krever endring, men de må være små), Klimatiltak er en straff (omstilling må gå sakte og distriktene må skjermes) og det politiske spillet (klima- og eller oljepolitikk vekker oppmerksomhet).
- Politisk kvarter prioriterte klimadebatter og klimaspørsmål under valgkampen 2021.

- Da klima ble et av hovedtemaene under valgkampen i 2021, kjempet politikerne om å bry seg om mest mulig, men på en måte som var greit for deres velgere. De hegemoniske kampene som råder i klimadebatten er stopp i oljeleting versus utvikle oljeindustrien videre, og tenke globalt eller handle lokalt.
- Journalisten i programlederrollen har i stor grad en funksjon som en ordstyrer, men det betyr ikke nødvendigvis at det er de som setter premissene for debatten.
- Mange av politikerne roper på klimahandling. De bruker rapporten fra FN og/eller FNs generalsekretær for å underbygge argumenter om at Norge må slutte å lete etter olje og gass.
- De samme politikerne bruker gjerne et kriseperspektiv eller spiller på den norske selvfølelsen for å overtale publikum med patos.
- Klima og olje settes gjerne i sammenheng, men ikke alltid. Det er som regel politikerne som selv setter disse i sammenheng, og ikke programlederne.
- Programlederne forholder seg i liten grad til konflikten mellom klima og olje, og setter ikke temaene i sammenheng på egenhånd.

6.1 Avslutning

I ettertid vet vi at Arbeiderpartiet og Senterpartiet dannet regjering. Senterpartiet gjorde et brakvalg. De vant frem med populistisk retorikk og ved å appellere til vanlige folk i distriktene og med sine oljeutvikling-diskurser og bygde-satsinger. Samtidig skal det sies at Rødt og MDG også egentlig gjorde et brakvalg - de gjorde sine beste Stortingsvalg noensinne. De mer etablerte partiene mistet mange velgere. Kan debattene på Politisk kvarter ha fått enkelte til å stemme annerledes? Det er vanskelig å si, men det er ingen tvil om at språk kan påvirke holdninger og adferd (Dahl & Fløttum, 2015, s. 35-36). Som Hågvar (2007, s. 36) påpeker, kan alle kan spille en aktiv rolle i dette: Vi kan bevisstgjøre oss våre egne diskurser, slik at vi selv kan bruke språk til å påvirke etablerte sannheter i samfunnet slik vi måtte ønske. Med en slik språkbevissthet blir diskursanalysen et «demokratisk prosjekt» (Hågvar, 2007, s. 36). Jeg vil avslutte denne studien med å si at jeg har lært mye av denne prosessen, og at mye av det vil jeg kunne bruke videre i jobben min som journalist. Ikke minst evnen til å reflektere over valg jeg selv tar i hverdagen, og hvilke oppfølgingsspørsmål jeg stiller og ikke, hva angår mitt eget ståsted, og hvordan jeg rammer inn debatter eller er med på å fremme politikere diskurser. Fairclough og Wodak argumenterte for at kritisk diskursanalyse handler om å belyse problematiske sider av samfunnet, med håp

om en forandring (1997). Det er mye å håpe på i en masteroppgave, men jeg håper likevel at dette lille bidraget på en eller annen måte kan bygges videre på, og at det bidrar inn i forskningen om hvordan klimaspørsmål debatteres av politikere i norsk presse.

6.2 Videre forskning

Det er flere aspekter jeg gjerne skulle ha sett videre på. Det hadde vært interessant å gjort dybdeintervjuer av journalistene i Politisk kvarter og produsentene bak eller politikerkilder som får taletid i klimadebatter. Intervjuene kunne ha brakt mer innsikt i hvordan redaksjonen jobber med å legge opp debattene, hvem de er ment å nå og hvilke vurderinger som diskuteres i utvalgsprosessen. Refleksjonene kunne ha blitt brukt til å synliggjøre hvilke aspekter ved diskursene journalistene er seg bevisst, og hvilke som tas for gitt. Intervjuene med politikerkilder kunne brakt innsikt i hvordan de jobber for å komme til ordet i debatter. Et annet program det hadde vært interessant å undersøke i sammenheng med Politisk kvarter, er Dagsnytt 18. Man kunne for eksempel ha sett om klimadebatter ble fulgt opp videre i disse sendingene. Forhåpentligvis kan betraktningene fungere som inspirasjon til videre studier av klimaspørsmål i norsk presse.

Litteraturliste

Aas, Y. (2019). *Norsk identitetskrise? En kritisk diskursanalyse av norske journalisters dekning av olje-Norge og klima-Norge*. Hentet 10.05.22 fra URL: <https://www.duo.uio.no/>

Allern, S. (2001). *Flokkdyr på Løvebakken : søkelys på Stortingets presselosje og politikkenes medierammer*. Oslo: Pax.

Akerbæk, E. og Dahlback, M. L. (27.08.2021) *Norge blant verdens største CO₂-eksportører*. Hentet 12.12.2021 fra URL: <https://www.faktisk.no/>

Aftenposten. (2022). *Klimakrisen*. Hentet 10.05.22 fra URL: <https://www.aftenposten.no/>

Austgulen, M. H. & Stø, E. (2013). Norsk skepsis og usikkerhet om klimaendringer. *Tidsskrift for samfunnsforskning* pp 124-150.

Bastholm, U. A. (2021). *Oljelobbyens falske fortelling*. Hentet 11.05.22 fra URL: <https://www.nrk.no/>

Bjartnes, A. (2015). *Det grønne skiftet*. Oslo: Frekk forlag.

Boykoff, M., Katzung, J., Nacu-Schmidt, A. & Pearman, O. (2022). *A Review of Media Coverage of Climate Change and Global Warming in 2021*. Media and Climate Change Observatory, Cooperative Institute for Research in Environmental Sciences, University of Colorado. Hentet 11.05.22 fra URL: <http://sciencepolicy.colorado.edu/>

Cottle, S. (2009). *Global Crisis Reporting. Journalism in the Golden Age*. Maidenhead: Open University Press.

Dahl, T. & Fløttum, K. (2016). *Klimadebatten: mange stemmer og mange budskap*. I: Fra myndig maktspråk til klar kommunikasjon · Rapport fra Nordisk klarspråkskonferanse Oslo 28.–29. mai 2015, 35–42.

Du Bois, J. W. (1991). Transcription design principles for spoken discourse research. *Pragmatics*, 1(1), 71-106.

Eide, E., Elgesem, D., Gloppen, S. & Rakner, L. (2014a). *Klima, medier og politikk*. Oslo: Abstrakt forlag.

Eide, E., Elgesem, D., Gloppen, S. & Rakner, L. (2014b). Norske paradokser : Mediene, politikken og opinionen. I E. Eide, E. Eide, S. Gloppen & L. Rakner (Red.), *Klima, medier og politikk* (s. 9-22). Oslo: Abstrakt forlag.

Eide, E. & Naper, A. (2014). Klimavalg i mediene. Journalistene og det politiske spillet. I E. Eide, D. Elgesem, S. Gloppen & L. Rakner (Red.). (2014). *Klima, medier og politikk*. (s. 217-235). Oslo: Abstrakt forlag.

Equinor. (2021). *Equinors strategi for en raskere omstilling*. Hentet 27.01.2022 fra URL: <https://www.equinor.com/>

Fairclough, N. (1992) *Discourse and Social Change* Cambridge: Polity

Fairclough, N. (1998) «Political Discourse in the Media: An Analytical Framework» i *Approaches to Media Discourse* (red) Allan Bell og Peter Garrett, Oxford: Blackwell Publishers

Fairclough, N. (1999) «Democracy and the Public Sphere in Critical Research on Discourse» i *Challenges in a Changing World, Issues in Critical Discourse Analysis* (i red) Wodak, Ruth og Christopher Ludwig. Cambridge: Cambridge University Press

Fauconnier, M. (2021). *Slik jobber NRKs klimaredaksjon: - Krisen begynner å bli mer konkret i folks liv*. Hentet 10.05.22 fra URL: <https://journalisten.no/>

Fæhn, T., Hagem, C. & Rosendahl, K. E. (2013). *Norsk olje- og gassproduksjon : effekter på globale CO₂-utslipp og energisituasjonen i lavinntekstland*. Oslo: Statistisk sentralbyrå.

Gentikow, Barbara (2005) *Hvordan utforsker man medieerfaringer? Kvalitativ metode*. Kristiansand: IJ-forlaget.

Gloppen, S. & Rakner, L. (2015). Norske klimaparadokser. *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 31(3), 246-255.

Gloppen, S., Rakner, L. & Vibe, V. (2014). Stortingsklima : Klima som valgkamptema og norske politikeres syn på klimautfordringene. I E. Eide, D. Elgesem, S. Gloppen & L. Rakner (Red.), *Klima, medier og Politikk* (s. 23-44). Oslo: Abstrakt forlag.

Gregersen, T. (2020). *Norske klimaholdninger 2020*. Universitetet i Bergen: Senter for Klima og Energiomstilling (CET). Hentet 31.01.22 fra URL: <https://bjerknes.uib.no/>

Grønli, H. (Programleder). (2021, 19. august). Politisk valgkvarter - Bensin og bom. [Audio podkast episode]. I *Politisk kvarter*. NRK. <https://radio.nrk.no/serie/politisk-kvarter/>

Grønli, H. & Hellesnes, K. (2022). *Ola Borten Moe til ungdommen: - Søk oljeutdanning!* Hentet 12.05.22 fra URL: <https://www.nrk.no/>

Gullikstad, Å. (2021). *Druknet i storbyen: - Vi lever i en ny verden*. Hentet 19.11.2021 fra URL: <https://www.dagsavisen.no/>

Holsten, H. H., Kildahl, C. & Kildahls. (13.01.2018). *Media påvirker hvordan vi oppfatter klimaendringer*. Hentet 14.01.2022 fra URL: <https://forskning.no/>

Holter, M., Melgård, M. (2021). Her er den omstridte Rystad-rapporten som oljelobbyen bestilte. Hentet 10.05.22 fra URL: <https://www.dn.no/>

Hornmoen, H. (2014). Splittet Klima : en kritisk diskursanalyse av petroleumsmeldingen. I E. Eide, D. Elgesem, S. Gloppen & L. Rakner (Red.), *Klima, medier og politikk* (s. 237- 258). Oslo: Abstrakt forlag.

Hornmoen, H. (2018). "Environmentally Friendly Oil and Gas Production": Analyzing Governmental Argumentation and Press Deliberation on Oil Policy. *Environmental Communication*, 12(2), 232-246. <https://doi.org/10.1080/17524032.2016.1149086>.

Hovden, E., & Lindseth, G. (2004). Discourses in Norwegian climate policy: National action or thinking globally? *Political Studies*, 52, 63-81. doi: 10.1111/j.1467- 9248.2004.00464.x

Hovland, K. M. (2021a). Mener IEA endrer premissene for norsk oljedebatt. - Burde være en skikkelig vekker. Hentet 10.05.22 fra URL: <https://e24.no/>

Hovland, K. M. (2021b). Omtaler oljeskatten som en seier: Beskyldes for klimabløff. E24.no Hentet 28.04.22 fra URL: <https://e24.no/>

Hulme, M. (2009). *Why we Disagree About Climate Change*. New York: Cambridge University Press

Hågvar, Y.B. (2007). *Å forstå avisa*. Bergen: Fagbokforlaget

IPCC. (2007). *Summary for Policymakers. I Climate Change 2007: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. S. Solomon, D. Qin, M. Manning, Z. Chen, M.

IPCC. (2021a). *Summary for Policymakers. In: Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. [MassonDelmotte, V., P. Zhai, A. Pirani, S.L. Connors, C. Péan, S. Berger, N. Caud, Y. Chen, L. Goldfarb, M.I. Gomis, M. Huang, K. Leitzell, E. Lonnoy, J.B.R. Matthews, T.K. Maycock, T. Waterfield, O. Yelekçi, R. Yu, and B. Zhou (eds.)]. Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom and New York, NY, USA, pp. 3–32, doi:10.1017/9781009157896.001.

IPCC. (2021b). *IPCC confirms release date and approval session details for next report*. Hentet 10.05.22 fra URL: <https://www.ipcc.ch/>

Jensen, L. C. (2006). Boring som miljøargument? ; norske petroleumsdiskurser i nordområdene. *Internasjonal politikk*, 64(3), 295-457.

Jensen, L. C. (2010). Norsk oljeboring for å hjelpe miljøet ; diskurskooptering som nytt analytisk begrep. *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 26(3), 185-203.

Jensen, L. C., Jensen, Ø. & Skedsmo, P. (2018). Norge og klimakrisen : debatten om olje og gass i det grønne skiftet (bd. 6). Oslo: Novus forlag.

Jørgensen, M. W. & Phillips, L. (1999). *Diskursanalyse som teori og metode*. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag.

Jørgensen, C., Kock, C. & Rørbeck, L. (1994). *Retorik der flytter stemmer – hvordan man overbeviser i offentlig debat*. København: Gyldendal.

Jørgensen, M.W. & Phillips, L. (2006). *Diskursanalyse som teori og metode*. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag

Karlberg, M. & Mral, B. (1998) Heder och påverkan. Att analysera modern retorik. Stockholm: Natur & Kultur, 1998. *HERMES - Journal of Language and Communication in Business*, 12(23), 239–241. <https://doi.org/10.7146/hjlc.v12i23.25561>

Kjeldsen, J.E. (2009). *Retorikk i vår tid: en innføring i moderne retorisk teori*. Oslo: Spartacus Forlag

Kvernenes, M. S. (2017). *En kvalitativ studie av norske partimedlemmers holdninger til naturvern, miljø og klima i perioden 1991-2016*. Oslo: Universitetet i Oslo. Hentet 12.05.22 fra URL: <https://www.duo.uio.no/>

Lie, E. (2012). *Norsk økonomisk politikk etter 1905*. Oslo: Universitetsforl.

Lindseth, G. (2006). *Politisk diskurs og klimaendringer Presentasjoner i forbindelse med doktor polit avhandling ved Norges teknisk naturvitenskapelige universitet*. (NTNU). Hentet 11.04.22 fra URL <https://www.vestforsk.no/>

Lindseth, G. & Hovden, E. (2002) *Discourses in Norwegian Climate Policy: National Action or Thinking Globally?* Report no.10/02. Oslo: Programme for Research and Documentation for a sustainable society. Hentet 10.05.22 fra URL <http://www.prosus.org/>

Marken, A. (2017). *Reframing climate change communication in the Norwegian west coast media. What are the framing patterns in the “oil rich” west coast, how do they affect the readers, and what can we learn from the journalist*. Hentet 14.01.2022 fra URL: <https://www.duo.uio.no/>

Marsdal, M. E. (2021). Parterapi. For oljefolk og klimaaktivister. Oslo: Forlaget Manifest.

Marquis, K. B. Averyt, M. Tignor og H. L. Miller (red.). Cambridge, UK og New York, NY: Cambridge University Press.

Miljødirektoratet. (2021a). *FNs klimapanel (IPCC)*. Hentet 05.01.2021 fra URL: <https://www.miljodirektoratet.no/>

Miljødirektoratet. (2021b). *Miljøstatus*. Hentet 11.05.22 fra URL: <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/>

Milne, R. (25.10.2021). *Drilling shutdown would mean end of green transition, Norway PM warns*. Ft.com. Hentet 14.01.2022 fra: <https://www.ft.com/>

Myklebust, B. (Programleder). (2021a, 1. september). Politisk valgkvarter - Olje i solnedgang?. [Audio podkast episode]. I *Politisk kvarter*. NRK. <https://radio.nrk.no/serie/politisk-kvarter/>

Myklebust, B. (Programleder). (2021b, 7. september). Politisk valgkvarter - "Dropp Oslo-modellen!". [Audio podkast episode]. I *Politisk kvarter*. NRK. <https://radio.nrk.no/serie/politisk-kvarter/>

Naper, A. A. (2014). *Klimakrise eller oljefest? Perspektiver fra kommentariatet* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo.

Nord, B. A. (07.11.2021): *Då "kode raud" banka på døra*. Hentet 19.11.2021 fra URL: <https://www.nrk.no/>

Rystad Energy. (2021). *Utslippseffekten av produksjonskutt på norsk sokkel*. Rystad Energy. Hentet 10.05.22 fra URL: <https://www.norskoljeoggass.no/>

Norum, H; Lorch-Falch, S; Heiervang, C. H.; Knezevic, M.; Kalajdzic, P. (2021): Ny energirapport vekker oppsikt: - Overrasket over at de er så klare. Hentet 12.12.2021 fra URL: <https://www.nrk.no/>

Lahn, B. (2017). Rollen til olje- og gassvirksomhet i klimadebatten. Hentet 21.04.22 fra URL: <https://cicero.oslo.no/>

Lydersen, T. (Programleder). (2021, 1. september). Politisk valgkvarter - MDG beskylder Venstre for klimabløff. [Audio podkast episode]. I *Politisk kvarter*. NRK. <https://radio.nrk.no/serie/politisk-kvarter/>

Oljedirektoratet (NPD). (2022). Rekordhøye inntekter fra norsk sokkel. Hentet 27.01.2022 fra URL: <https://www.npd.no/>

Podtoppen. (2022). *Topplisten*. Hentet 11.05.22 fra URL: <https://www.podtoppen.no/>

Prestrud, P. (2013. 20. juni). Misvisende, feilinformert og kunnskapsfattig. Aftenposten.no. Hentet 27.04.2022 fra URL: <https://www.aftenposten.no/>

Regjeringen. (2019). Vedtekter for Norsk rikskringkasting AS forslag til behandling på ekstraordinær generalforsamling 19. desember 2019. Hentet 05.05.2022 fra URL: <https://www.regjeringen.no/>

Regjeringen. (2021a). Foreslår omlegging av petroleumsskatten. Hentet 28.01.2022 fra URL: <https://www.regjeringen.no/>

Regjeringen. (2021b). *Meld. St 14 (2020-2021)*. Hentet 10.01.2022 fra URL: <https://www.regjeringen.no/>

Retriever. (28.10.2020). Hvor mye skriver norske medier om klima? Hentet 27.01.2021 fra URL: <https://www.retrievergroup.com/>

Schmunk, R. (2021). 595 people were killed by heat in B.C. this summer, new figures from coroner show. CBC.ca. Hentet 19.11.2021 fra URL: <https://www.cbc.ca/news/>

Simonsen, E. (2021). Se oversikten: Sylvi Listhaug gjestet Politisk kvarter mest i 2020. Hentet 25.01.22 fra URL: <https://m24.no/>

Simonsen, E. (2022). Høyre overrepresentert på Politisk kvarter. Det får Arbeiderpartiet til å reagere. Hentet 25.01.22 fra URL: <https://m24.no/>

Skjetne, O. L.; Lode, S. C.; Ording, O.; Lohne, J. (09.08.21). *Dramatisk beskjed i klimarapport: "Kode rød" for menneskeheten*. Hentet 19.11.2021 fra URL: <https://www.vg.no/>

Skrede, J. (2017). *Kritisk diskursanalyse*. Oslo: Cappelen Damm.

Stryken, A, C. (2012). *Klimahistorie & klimapolitikk*. Oslo: Dreyers Forlag.

Sunde, I.; Eraker, H.; Kumano-Ensby, A. L. (02.10.2016): *Ren, norsk olje?* Hentet 19.11.2021 fra URL: <https://www.nrk.no/>

SSB. (2021). *Fakta om olje og energi*. Hentet 27.01.2022 fra URL: <https://www.ssb.no/>

Stjern, A. (2022): BT-sjef: - Når vi får til god lesning på klimastoff, bør de beste formidlerne i landet klare det fra Oslo. Hentet 10.05.22 fra URL: <https://journalisten.no/>

Sørenes, K. M (2021). Ny rapport: Det er ikke sannsynlig at vi når klimamålene i 2030. Hentet 21.02.2022 fra URL: <https://www.aftenposten.no/>

Sæther, A. K. (2017). *De beste intensjoner : oljelandet i klimakampen*. Oslo: Cappelen Damm.

Trædal, E. (2018). *Det Svarte Skiftet*. Oslo: Cappelen Damm.

Ursin, L. (2019). Ekspertintervjuet: Identitetspolitikk og klima. Hentet 10.05.22 fra URL: <https://energiogklima.no/>

Van Djik, T. (1996). «Opinions and Ideologies in Editorials». Paper for the 4th International Synopsium of Critical Analysis. Hentet 10.05.22 fra URL: <http://www.discursos.org/>

Veiby, G. (Programleder). (2021, 10. august). MDG-Lan Marie Berg møter Sps Ola Borten Moe i klimadebatt. [Audio podkast episode]. I *Politisk kvarter*. NRK.
<https://radio.nrk.no/serie/politisk-kvarter/>

Yreberg, E. (2015). *Medie- og kommunikasjonsteori*. Oslo: Universitetsforlaget.

Ytterstad, A. (2012). *Norwegian climate change policy in the media: Between hegemony and good sense*. Oslo: Universitetet i Oslo.

Vedlegg. Episodene transkribert i utvalget

Vedlegg 1: NRK. 10.08.21. MDG-Lan Marie Berg møter Sps Ola Borten Moe i klimadebatt

Vedlegg 2: NRK. 19.08.21. Politisk valgkvarter – Bensin og bom

Vedlegg 3: NRK. 01.09.21. Politisk valgkvarter – Olje i solnedgang?

Vedlegg 4: NRK. 03.09.21. Politisk valgkvarter – MDG beskylder Venstre for klimabløff

Vedlegg 5: NRK. 07.09.21. Politisk valgkvarter – “Dropp Oslo-modellen!”

Vedlegg 1:

NRK. 10.08.21. MDG-Lan Marie Berg møter Sps Ola Borten Moe i klimadebatt

Programleder: Gry Elisabeth Veiby.

Gjester: Marie Lan Berg (MDG), Ola Borten Moe (Sp) og Magnus Takvam (NRK).

00.00-00:09 (intromusikk) -

Veiby: Tiden renner ut for å redde kloden. FNs klimapanel varsler villere, våtere og varmere vær. (Trekker pusten) Mens Lan Marie Berg er livredd og forbanna, advarer Senterpartiet Ola Borten Moe: Verdens klimaproblemer blir ikke løst med et nasjonalt mesterskap i 'sjølpining, sier han.

(lydspor med kjenningsintro)

Veiby: Ja, velkommen til politisk kvarter. Det vakte oppsikt i valgkampen da senterpartiets nestleder Ola Borten Moe foreslo å ta litt av byvekst-pakkene for å gi penger til å ruste opp fylkesveier ute i distriktene. <SIT Byfiendtlig SIT>, sa Venstre-lederen, <SIT røvertokt SIT>, sa samferdselsministeren. Mens 'du, Lan Marie Berg, førstekandidat for MDG i Oslo, 'du vil ha Senterpartiet med deg du på en 'røvertokt i byene. Forklar.

Berg: Ja, vi vil jo ikke gjøre som Senterpartiet å gjøre det, (eh) ødelegge for de som ønsker å leve miljøvennlig og reise kollektivt i byene, men 'vi vil gjøre det enklere og billigere både å leve miljøvennlig i distriktene 'og i byene. Og vår (eh) vårt forslag til Senterpartiet som jeg håper at de har lyst til å være med på, det er nettopp å skrote flere av de unødvendige, forurensende og rådyre 'motorveiene som er planlagt inn til flere av våre byer, og 'heller da bruke pengene på få mer penger til kollektivtransport i byene, 'og mer penger til elbil-ladere til Fylkesveiene og til rassikring i distriktene, sånn at det blir (eh) både enkelt å leve miljøvennlig på byen (eh) i byen, og i distriktene.

Veiby: Var dette noe av i den retningen du tenkte deg Ola Borten Moe, nestleder i Senterpartiet? Kunne du tatt litt av 'rogfast i Rogaland og hordfast i Hordaland og kanskje denne E6 som er planlagt fra Trondheim til Stjørdal også?

Moe: Ja... (kremter) Aller først så må jeg få korrigere littegrann fordi det at, mitt anliggende handler først og fremst om å ta penger fra byvekst-avtalene. Vi har det samme beløpet som alle andre liggende inne i Nasjonal transportplan der, men det var bedre kostnadskontroll fordi at min opplevelse (eh) er at her sitt pengene løst, og det er et til dels 'ekstravagant (eh) pengebruk. (trekker pusten) Og det å ha bedre kostnadskontroll på hvordan vi utnytter store offentlige ressurser er kjempeviktig. (ehm) Lan Marie Berg kjenner jo selv til eh vannverks... (eh) eller vannforsyningen i Oslo som nå nærmer seg tredve milliarder kroner 'aleine. Østfoldbanen aleine er i ferd med å sprekke, eller har gått fra tolv til seksogtredve milliarder kroner. Det her et 'kjempeproblem for nasjonen, og det fører til at vi får gjennomført mindre av de prosjektene som vi alle sammen ønsker så... Det er ikke bestandig så...

Veiby: (avbryter) Du vil være mer effektiv altså, men da lurer jeg på, det blir jo enda mer effektivt hvis du kutter noen av disse storbyene i, nei, (ehm) nei, motorveiene i storbyene.

Moe: Ja, og da vil jeg si at (pause) vi har behov for 'vei i Norge, også i de store byene og mellom de store byene. Og de store stamvei-prosjektene og riksvei-prosjektene som eh et bredt flertall i Norge har stilt seg bak (eh) og ønsker å gjennomfører de siste åra, det gjør også Senterpartiet med noen unntak. Så i Hordaland, Hordfast, så har vi sagt det at en av de store

fjordkryssingen 'der (eh) er unødvendig kostbar og fører til store 'naturinngrep, (ehm) men Senterpartiet ønsker at vi skal ha et skikkelig stramvei-nett i 'Norge akkurat på samme vis som vi skal ha skikkelig fylkesvei-nett og at vi skal gjennomfør 'fornuftige utbyggingen av jernbane, buss og kollektivtrafikk.

Veiby: Kom de litt i møte der Lan Marie Berg?

Berg: Ja, det var i alle fall bra at de ikke vil kutte i 'byvekst-avtalene. Men utfordring er jo at både byene og distriktene trenger 'mer, og det er derfor MDG med vår grønne transportplan foreslår å kutte litt unødvendig og rådyre motorveiene som vil gjøre det 'dårligere å leve i byene våre, gi 'mer forurensning, gi mer biltrafikk og 'mer kø i stedet for å satse på kollektivtransporten og sørge for at vi også får 'mer penger til rassikring...

Veiby: Okei...

Berg: (fortsetter)... til veivedlikehold og til ...

Moe: Ja, altså...

Berg: (fortsetter) ...elbil-ladere så det går an å leve miljøvennlig også om du bor i distriktene, sånn at med 'vår løsning får man både mer penger til mer kollektivtransport i byene 'og gjøre det enklere å leve miljøvennlig og tryggere å kjøre på veiene i distriktene... (mumler)

Veiby: (bryter inn) La Borten Moe svare.

Moe: Ja... Ja, vi er for elbil-ladere over hele landet og har gjentatte ganger foreslått det. Så der er det ikke noe motsetningsforhold i mellom, men for å ta (trekker pusten) eh eksempelet fra Trondheim der jeg sitter nå, der er jo rett og slett vei-utbygging av nord og sør for byen som har løst mange av de kø-problemene som har plaget en hel region, og det er jo fordi at man får skikkelig vei, man bedrer trafikksikkerheten, man (ehm) øker 'fremkommeligheten, og så lenge bilparken blir stadig @ mer elektrisk, så fører heller ikke det her til 'økte utslipp. Jeg tror at vi må anerkjenne at 'bilen har kommet for å bli i Norge, den er uløselig knyttet til hvordan det her landet ser ut og hvordan vi lever livene våre, også er 'utfordringen vår å gjøre den både så miljøvennlig og etter hvert 'utslippsfri, og når har gjort det...

Veiby: (bryter inn) Okei...

Moe: (fortsetter) ... så bør ikke Lan Marie Berg ha noe å protestere på.

Veiby: (tar over) La oss gå videre til den 'svært alarmerende rapporten fra FNs klimapanel som kom i går. De slo altså fast at det skal svært mye til for at verden unngår global oppvarming på mer enn en og en halv grad. Og i dag åpner dere valgkampen med en kriseplan for klimaet, Lan Marie Berg. (trekker pusten) Hva er viktigst i den planen?

Berg: Ja, det var jo med stort alvor at vi mottok den FNs nye rapport i går, og (trekker pusten) FNs generalsekretær ber jo nå alle land om å 'skjerpe klimapolitikken (trekker pusten) og sier at den nye rapporten til klimapanelet må være dødsstøtet for fossil energi før den fossile energien ødelegger verden. Og i Norge har vi jo som tradisjon for å støtte opp om FN når de kommer med sterke oppfordringer (trekker pusten) og en ny regjering, det første de må gjøre er derfor å legge fram en klimakrise-pakke og den klimakrise-pakken som vi vil legge frem i

dag, (trekker pusten) den har blant annet disse tre viktigste grepet deg og resten vil jo komme senere i dag.

Veiby: (bryter inn) Nå må du ta de grepene.

Berg: Ja, det skal jeg gjøre. Og det ene er å umiddelbart stanse leting etter eh olje og gass, og (trekke pusten) starte utfasing av norsk oljeindustri, og det andre er å skjerpe Norges klimamål sånn at vi 'kutter åtti prosent av utslippene innen 2030, og 95 prosent av utslippene innen 2035. (trekker pusten) Og det tredje er at vi må gjøre det enklere og billigere å leve miljøvennlig over hele landet blant annet ved å (trekke pusten) kutte kollektivpriser med 20 prosent, gjøre det billigere og enklere å kjøpe frukt og grønt, og (trekke pusten) å reparere for eksempel klærne sine.

Veiby: Ola Borten Moe, jeg ser du er på forsida av Adresseavisa i dag, og der sier du "se til Polen". Betyr det at vi ikke skal gå inn på noen av disse forslagene fra MDG?

Moe: Nei, (ehm...) det at vi skal leve klimavennlig, og gjøre det lett å ta klimavennlige valg, det (eh) er jeg helt enig i av de tre tingene av MDG tok opp. (trekker pusten) Men så må vi huske bakteppet her, og det er jo at Norge har som et av få land levert innen svært ambisiøse mål som vi er forpliktet til i henhold til Parisavtalen. (trekker pusten) Så våre nasjonale forpliktelser er å kutt 50 til 55 prosent innen 2030. Det er en 'enorm jobb i seg sjøl. Og så, og så...

Veiby: (bryter inn) Og da lurer jeg på hvordan skal dere klare det?

Moe: Jo jo, men før vi kommer dit, er det verdt å legge til at de 'største utslipperne i verden 'ikke har levert inn noen forpliktelser i henhold til Parisavtalen. Så Kina som økte utslippene sine med 2 milliarder tonn, @ altså 40 ganger, nei? Jo, 40 ganger Norges samlede utslipp i økning på ett år, fra i fjor til i år, dem har ikke levert inn en eneste forpliktelse, og ingen vet jo hvordan det der går. Men dem slipper jo altså ut en tredjedel av verdens samlede klimautslipp. Og det er 'derfor...

Veiby: (bryter inn) Hva med Polen? Hvorfor melder du Polen?

Moe: (fortsetter) ...Og det er derfor jeg sier det at vi kan ikke bare sitt her i Norge (ehm) og stadig skjerpe egne klimaforpliktelser som allerede er ambisiøs uten (trykk på uten) å forholde oss til hva det er som skjer i resten av verden. 'Polen tok jeg opp fordi det viser seg jo at en av de... (ehm) Det er ganske få punktutslipp som står for en, en ganske 'stor andel av de samlede utslippene i verden. Og et av de punkt-utslippene 'ligger i Polen, det er et kullkraftverk som slipper ut 83 millioner tonn, altså 75 prosent av Norges samlede utslipp (trekker pusten) ved å få lagt ned det og få erstattet det med for eksempel gass...

Veiby: (bryter inn) Okei...

Moe: (fortsetter) så hadde vi klart å 'halvere det. Og det er klart at...

Veiby: (bryter inn) Da har du tatt den Ola Borten Moe...

Moe: (fortsetter) Vi 'må ta tak i... Vi må få tak i de store utslippskildene først. Det er 'ingen annen måte å løse det her på enn å utnytte ressursene på og være så effektive som mulig.

Veiby: Lan Marie Berg, burde du sett mer til utlandet og litt mindre på norsk sjøpining som Borten Moe kaller det?

Berg: Nei, altså det FNs generalsekretær nå sier er at han ber 'alle land om å slutte å lete etter mer olje og gass for å redde klimaet og for å sikre fremtiden til de som er unge i dag. Og det er jo 'nettopp det som vi burde gjøre i stedet for sånn som Senterpartiet gjør å reise rundt i landet og fortelle (trekker pusten) folk at vi bare kan leve som før og at det kommer til å gå helt fint...

Moe: (trekker pusten tydelig)

Berg: (fortsetter) ...fordi sånn er det ikke. Nå er vi ved et veiskille hvor vi har et så lite vindu før vi ikke (ehm) kommer til å klare å redde verden fra katastrofale klimaendringer, men i 'stedet drar så drar Senterpartiet rundt...

Veiby: (bryter inn) Men betyr det så mye hva Norge så lenge de store utslippene kommer fra land som Polen og Kina?

Berg: 'Åpenbart av to grunner. Norge er i ferd med å bli 'annerledeslandet i Europa. 'Vi har ikke kuttet våre utslipp, mens Eu i gjennomsnitt har kuttet sine utslipp med 20 prosent, og land som Danmark og Storbritannia har kuttet sine med 40 prosent, så har vi nesten ikke kuttet våre. 'Så reiser vedum rundt og sier han vil halvere flyprisene, (trekker pusten), han vil gjøre det billigere å reise og vil senke drivstoffavgiftene og lete etter mer olje og gass, og det er 'hans løsninger på klimakrisen.

Veiby: (bryter inn) Okei, la oss spørre Borten Moe...

Berg: (fortsetter) ...Det er 'fullstendig uansvarlig.

Veiby: Hva mener du? Hva mener Senterpartiet at Norge skal gjøre? Hva er de to viktigste grepene dere skal gjøre for at klimautslippene kuttes i Norge?

Moe: (trekker pusten) Det er veldig interessant at Lan Marie Berg tar opp Storbritannia som et eksempel til etterfølgelse. For.. hadde Berg gjort hjemmeleksa si så hadde hun vist at det har de klart fordi dem har faset ut kull (puster inn) til fordel for gass, produsert i Norge. Så 'uten Norge...

Veiby: (bryter inn) Nå var spørsmålet hva Senterpartiet skal gjøre i Norge.

Moe: (fortsetter) ...og norsk gass så hadde ikke det derre der virka.

Berg: (bryter inn) Nå satser de på havvind

Moe: (fortsetter) så...

Veiby: (bryter inn) Vi er mot slutter her nå, så du må si veldig kjapt, hva er svaret til Senterpartiet?

Moe: Jo (eh) vi skal, det finnes ikke 'et enkelt svar, vi skal gjøre 'alt. Vi skal for det første ha et transport-fond som gjennomfører endringen i Transportsektoren på samme vis som vi har klart med NOX. Vi skal satse på 'skog. Det andre store poenget i FNs klimarapport, det var jo 'avskoging, i Norge driver vi ikke med 'avskoging, men vi har et stort potensiale for å drive med litt 'påskoging, altså bedre skjøtsel og mer planting.

Veiby: (bryter inn) Så CO2-fond og planting av trær er svaret til Senterpartiet?

Moe: (fortsetter) ...Og så skal vi drive med Co2-fangst og lagring. Vi støtter jo i det hele tatt om veldig mye av det vi driver på med. Men vi 'ikke gjøre ting som er 'dum, dumme, som å legg ned verdiskapning og arbeidsplasser uten at det virker internasjonalt.

Berg: (pause) Nei, dette er bare 'tull fra Senterpartiet at vi ikke skal gjøre noe i Norge. Vi er verdens syvende største eksportør av olje og gass. Selvfølgelig må vi slutte å lete nå når også FNs generalsekretær ber alle land innstendig om å gjøre det.

Veiby: Okei, vi må sette en strek for debatten der. Tusen takk til deg Ola Borten Moe, nestleder i Senterpartiet, takk også til Lan Marie Berg, førstekandidat i MDG.. Magnus Takvam, kommentator her i NRK. <SIT Det er ikke tid for forsinkelser og ikke rom for unnskyldninger SIT> , sa FN-sjefen da han la frem rapporten i går. Kommer norsk klimapolitikk til endre seg på grunn av denne rapporten?

Takvam: Jeg tror på kort sikt 'ikke det, i hvert fall hvis jeg skal dømme etter det de større partiene, de store partiene sa i debatter går for eksempel, (trekker pusten) så registrerte de i den nye rapporten fra FNs klimapanel om det vitenskapelige grunnlaget og sa at det var (eh) 'alvorlig og 'viktig, men så gikk debatten inn i veldig kjente spor og posisjoner. Men så er det klart at miljøpartiene som for eksempel MDG og andre vil selvfølgelig prøve, blant annet å utnytte de funnene som er i denne rapporten til å få et trøkk på (eh) den debatten i valgkampen i ukene framover.

Veiby: Nå hørte vi om uenigheter blant opposisjonspartiene dette (eh) dette laget som, eller lag er det vel ikke, men i hvert fall er de på rødgrønne siden av politikken. Hvordan står det til på den andre siden, er det lettere å få til enighet der?

Takvam: Altså det vi registrerte i går og i dag, er jo at... regjeringen Erna Solberg sa jo som svar på spørsmålet om hva denne klimarapporten betyr, at regjeringen har levert en (eh) klimamelding som Stortinget har diskutert, som svarer på utfordringene. Så politikken er på en måte, sett fra regjeringens side, lagt. Men på den borgerlige siden, så er jo nettopp spørsmålet om det 'aller viktigste grepet i denne klimameldingen, nemlig er en tredobling av CO-2 avgiften frem til 2030, helt uavklart. Frp har sagt at det blir de aldri med på. Noe av det samme har vi på den andre siden, der heller ikke Senterpartiet godtar dette med høye avgifter som som virkemiddel. Så.. på en måte skygger liksom de to regjeringalternativene hverandre noe, selvfølgelig med med mange nyanser.

Veiby: Er den norske klimadebatten noe spesiell? Dette er en rapport som ble lansert over hele verden i går?

Takvam: Altså jeg føler at denne konfliktfylt når det gjelder (eh) å få et bredt politisk spektrum til å vedta ambisiøse mål fordi den store elefanten i rommet er norsk petroleumspolitik. Så vi så i går at den refleksen fra miljøpartiene på rapporten var nettopp

<SIT Nå må man slutte å lete etter olje SIT>, og der har vi en kjent konfliktlinje slik at å få de større partiene til å bevege seg på det feltet (eh) er rett og slett vanskelig, og har vist seg umulig, og det gjør at vi skiller oss fra Sverige, Danmark, Storbritannia osv, som, der det er mye lettere å få brev tverrpolitiske ambisiøse (eh) klimamål.

Veiby: Tusen takk, Magnus Takvam.

Vedlegg 2:

NRK. 19.08.21. Politisk valgkvarter – Bensin og bom

Programleder: Håvard Grønli

Gjester: Sveinung Rotevatn (Venstre), Myrli (Ap), Alexander Øren Heen (Sp) og Bård Hoksrud (Frp)

00.00-00:09 (intromusikk)

Grønli: (trekker pusten) Prisen på å slippe ut CO2 kommer til å gå opp, men Arbeiderpartiet vil at folk som bor i distriktene skal slippe avgiftsøkningen på bensin og diesel. Hvem er det egentlig som slipper unna? Det prøver politisk valgkvarter å få svar på, og vi spør også om konsekvensen av Senterpartiets politikk kan bli 'mer bompenger.

(lydspor med kjenningsintro)

Grønli: For å være helt presis, så er det Frp som påstår det, i et 20 minutters langt valgkvarter som handler om hva bilturen din skal koste. Og vi starter med bensinprisen. For en liter bensin må du noen steder ut med 20 kroner for akkurat nå, men Stortinget har jo bestemt at prisen skal øke. CO2-avgiften skal opp fra 590 kroner tonnet til '2000 kroner tonnet det kommende tiåret. Dette vil både regjeringen og Arbeiderpartiet. 'Men Ap har gått inn for at bensin og diesel-bilister i distrikter ikke skal få den samme avgiftsøkningen som andre. Hvem 'konkret er det da egentlig som skal slippe å betale? Partileder Støre var utfordret på dette i partilederdebatten denne uken, uten at svaret var 'krystallklart. Vi skal prøve å komme oss nærmere et svar nå. God morgen, Sverre Myrli, du er Aps mest sentrale samferdselspolitikker på Stortinget og med oss fra Arendal.

Myrli: ... God morgen ja.

Grønli: God morgen. Der er du, det er bra. Hvem er 'målet å treffe med dette unntaket, er det dem som kjører langt til jobb, eller dem som har få ladestasjoner i nærheten eller dem som bor i konkrete områder av landet?

Myrli: Nei, det må være de som bor i konkrete geografiske områder i landet. Detaljene her har vi selvsagt ikke helt klart foran oss 'enda, men det må vi jobbe videre med å finne løsninger på. Men vi ser i dag at det er 'veldig store forskjeller i drivstoffprisen, enkelte steder nå helt oppe i 20 kroner literen for bensin. Og det er 'særlig en stor forskjell mellom nord og sør i landet. Skal vi lykkes i klimakampen, og klimagassutslippene skal ned, vi må kutte CO2 og vi må kutte 'mer enn det regjeringen legger opp til, men skal vi klare det, så må hele landet være med i den dugnaden. Og det ville vært fullstendig urimelig hvis folk som har allerede dyr bensin og diesel, og i 'tillegg manglende utbygd ladeinfrastruktur, slik at det er vanskelig å få lade elbiler. Hvis de nå skal få en kjempestor økning i bensin og dieselprisen, da vil de rett og slett ikke være med i den dugnaden, og det er uheldig, 'derfor må vi få på plass en geografisk inndeling av bensin og diesellavgiftene, slik at de distriktene ikke får den økningen som det ser ut til at andre får.

Grønli: Og da har du dratt en del av argumentene for å gjøre dette, og så er vi litt på jakt etter innretningen her da. Og så hører vi for såvidt at den er ikke helt på plass, men vi er litt på jakt etter tanken bak. Skal dette for eksempel.. denne avgiftslettelsen som det etter hvert blir for noen, skal det gjelde både personbiler og tungtransport?

Myrli: I første omgang har vi sagt personbiler. Og tanken er at vi lager en geografisk inndeling. CO2-avgiften skal øke, vi skal ha ned CO2-utslippene, CO2-avgiften øker, men så har vi i tillegg på diesel og bensin det som heter 'veibruksavgift. Når CO2 avgiften øker, så er vårt forslag da, at i distriktene så kompenserer vi ved å ta ned veibruksavgiften tilsvarende, slik at det den enkelte skal betale på pumpa si, og det er jo det som er interessant for den enkelte, det blir da tilsvarende i dag i distriktene, og så må vi regne med at det blir noe høyere i sentrale strøk. Men det er den forskjellen mellom sentrale strøk og distriktene 'hvor drivstoffprisen 'er veldig høye, som er poenget med vårt opplegg.

Grønli: Og så er da spørsmålet, hvor er distriktene? Det har blitt pekt på den differensierte arbeidsgiveravgiften som vi har, som kanskje et eksempel, og der er prinsippet null avgifter i Finnmark og Troms, og så er det lavere avgifter i en rekke definerte kommuner over store deler av landet. Er det dette prinsippet dere tenker da?

Myrli: Det er en interessant modell og en interessant inndeling som vi har nevnt som en måte å jobbe videre med dette på. (trekker pusten) Nå sitter jo desverre ikke vi i regjeringen da, så vi har ikke fått utformet dette i detalj. Vi 'håper jo at det skal bli en endring på det til høsten, og hvis det da blir et regjeringsskifte og Arbeiderpartiet skal ha styringen på dette, så skal vi jobbe videre med en konkret modell. Men den geografiske inndelingen som vi har på arbeidsgiveravgiften, det er en interessant modell, og det kan hende det blir noe i den retningen. Det er i alle fall mulig å få det til, å få til en geografisk (eh) innretning på dette, som gjør at det blir forskjell på distrikt og forskjell på sentrale strøk, og 'spesielt på nord i landet og sør i landet hvor vi ser at det er store forskjeller i drivstoffprisen allerede i dag.

Grønli: Okei, spesielt nord, betyr det at folk i Finnmark da, de kan regne med at de ikke får noe øke i CO2-avgiften?

Myrli: Ja, vi har sagt minimal eller liten med de beregningene vi har gjort så langt, og tanken er altså at vi bruker den geografiske inndelingen ved at lettelsene som vi da gjør med veibruksavgiftene er da 'høyere i distrikt enn det er i sentrale strøk, og det er pumpeprisen som er det avgjørende for folk, og da blir det altså lavere priser i distriktene. Lavere økning i distriktene.

Grønli: Folk i Østerdalen da?

Myrli: Ja, det må vi komme tilbake til, detaljene her. Men som sagt, arbeidsgiveravgiften har vi fin måte hvor vi deler inn landet geografisk og i ulike soner. Det kunne vi ser for oss her også, at vi deler inn landet i soner og lager et system. Det er hvert fall fullt mulig å lage et system på dette, men detaljene må vi selvsagt komme tilbake til. Men prinsippet er, det er dyrere drivstoffpriser i distriktene, regjeringen er alt for treig til å bygge ut ladestasjoner, så det er mange steder på Finnmarkskysten og andre steder hvor det i dag er 'veldig dårlig med ladestasjoner, og da kan vi ikke legge på folk høye avgifter for å få dem over til et alternativ som ikke fungerer. Så vi må også...

Grønli: (bryter inn) det argumentet...

Myrli: parallelt med dette må vi også bygge ut ladestrukturen.

Grønli: Det argumentet hørte vi i sted. Okei, dere som ser på TV ser at klima- og miljøminister Sveinung Rotevatn fra Venstre står ved siden deg i Arendal, der det også er

tungtransport i gatene, (ler) tydeligvis. Rotevatn, Venstre har vært veldig kritisk til dette forslaget fra Ap. Hva negativ effekt mener du egentlig å se?

Rotevatn: Du vil få høyere klimagassutslipp. 'Det 'er 'problemet. Vi fikk i forrige uke en alvorlig FN-rapport som viser hvor dårlig tid vi har, hvor mye vi må kutte i årene fremover. Derfor har regjeringen lagt frem en klimaplan som forplikter oss til å kutte i alle sektorer, og den er troverdig. Det Arbeiderpartiet og det Jonas Gahr Støre, det det største opposisjon partiet går til valg på, det er to ting som kommer til å ødelegge den effekten: Det er 'billigere bensin og så er det 'dyrere elbiler. Det kommer til å 'sinke omstillingen, og det er ingen god ide å gå til valg på i 2021, også er det også viktig at folk får med seg en ting, og det er at arbeiderpartiet 'neker å svare på, hva er distrikt? Hvem skal dette gjelde? Også sier de at dette må vi utrede. Men det finnes jo ikke et faglig utredning eller departement i verden som kommer til å fortelle til Arbeiderpartiet at dette er en god ide, eller her bør grensen gå. Dette er et politisk spørsmål. De må i så fall sitte og si, skal det være billigere bensin i Øygarden enn det er i Bergen, skal det være billigere bensin på Voss enn det det er i Ulvik. 'Det må de bestemme seg for, de vil ikke 'si det, og grunnen til at de ikke 'aner hva de skal si. Det viktigste med dette og det største problemet...

Grønli: (bryter inn) Men Rotevatn, hør på meg. Det er ingen tvil om at en bensin-bilist som bor usentralt har høyest utgifter i dag. Det kreves mer drivstoff for å kjøre langt og pumpeprisen er høyere enn i sentrale strøk. Hvorfor vil du at de som bor i distriktene skal straffes hardere da når CO-2 prisen skal opp?

Rotevatn: Jeg vil ikke straffe noen som helst. Regjeringen vil gå til valg på (eh) høyere CO-avgift, men vi sier også at vi skal gi folk "tilbake skatte- og avgiftslettelse, på andre måter slik at de kommer like godt ut, for eksempel gjennom å øke pendlerfradrag. Men måten Arbeiderpartiet gjør det på, ved å la bensin være billigere med veldig negativ effekt på følgende måte. Vi har en stor jobb å gjøre med å kutte utslippene, 'særlig fra tungtransporten. Der har det skjedd 'alt for lite.

Grønli: [Det skulle gjelde persontrafikk sa Myrli]

Rotevatn: Det er den samme bensinen og dieselen, og den samme CO-2 avgiften og veibruksavgiften. Jeg skal love deg det at de som driver med transport, varefrakt fremover, de kommer selvfølgelig til å fylle der det er billigst. Det gjør dem i dag og det kommer dem til å gjøre når Arbeiderpartiet lar det være billigere bensin i enkelte kommuner enn i andre, og da stopper omstillingen, og 'det er problemet. Og derfor er det ikke troverdig i at Arbeiderpartiet sier at de skal kutte 'mer klimagassutslipp. De kommer til å kutte masse 'mindre når de går til valg på billigere bensin.

Grønli: Myrli, klimakutt-effekten går vel ned her med dette forslaget?

Myrli: Neida, og nå er det vel det første ikke så mye tungtrafikk som går på bensin tror jeg så det er ikke en problemstilling. 'Neida, vi skal kutte 'mer enn det regjeringen legger opp til, men vi må gjøre det på en rettferdig måte. Allerede i vårt alternative statsbudsjett for inneværende år foreslo vi dette, og vi hadde 'høyere CO2-kutt i vårt alternativ enn det regjeringen legger opp til. Kompensasjonen med nedgang i veibruksavgiften er jo faktisk regjeringens politikk, det står i regjeringsplattformen som 'du 'styrer 'etter, at dere skal kompensere økning i CO- avgift med tilsvarende kutt i veibruksavgiften. Så det 'er allerede denne regjeringens politikk...

Grønli: [Ja, det er vel rett Rotevatn. La Rotevatn svare på dette]

Myrli: (fortsetter) ... og vi mener i tillegg at du da skal ha en geografisk innretning på dette.

Rotevatn: Altså det er riktig at i at i budsjettforliket i denne perioden så har Frp fått gjennom at vi skal senke veibruksavgiften, men så er det også slik at i klimameldingen og i årene fremover så har vi sagt veldig tydelig at når vi skal øke Co2-utslipp for å kutte mer i klimagassutslippene, så skal vi kompensere folk gjennom lettelser i andre skatter og avgifter, og vi skal gjøre det på en måte som ikke ødelegger for effekten av CO-2 avgiftene. Det er fullt mulig å gjøre, gjennom for eksempel pendlerfradrag...

Grønli: [Okei, pendlerfradrag og...]

Rotevatn: (fortsetter) ... gjennom trafikkforsikringsavgift. Men når man begynner å gjøre diesel billigere, slik arbeiderpartiet går til valg på så er det ødeleggende for effekten dessverre.

Myrli: Men ditt problem er jo at du sitter i lomma på fremskrittspartiet. 'Du skal jo gjøre dette sammen med fremskrittspartiet som ikke vil gjøre 'noenting, det er ditt problem. Og derfor blir det ikke noen resultater i den, av den politikken som regjeringen fører. Og dere er en 'sinke i å bygge ladestruktur, det er 'alt for få ladestasjoner så vi må få opp det. 'Samtidig som vi ... (blir avbrutt)

Grønli: (bryter inn) Myrli, hør litt på meg, det er litt vrient å styre arendals-debattanter fra Oslo. Men dette med lade-poenget, nå får en jo elbiler som går 40 og 50 mil, og de fleste lader vel hjemme og på bygda har en jo i alle fall en garasje og lader. Løser ikke dette seg av seg selv?

Myrli: ... Det kommer etter hvert. Men som jeg sier, det altfor dårlig utbygd nå. Hvis du bor du i Havøysund og skal til Alta på vinterstid, til flyplassen til Alta så har du tre fjelloverganger, det kan være stengte veier, det kan være kolonnekjøring. Det 'kommer etter hvert, men frem til 20, 25, hvor Stortinget har satt veldig ambisiøse mål for elbilpolitikken, så er det for dårlig, og derfor så kan vi ikke øke drivstoffprisene nå, 'før vi får bygd ut nettet med ladestasjoner, så folk har et reelt alternativ. Det ville vært 'helt helt feil politikk, hvis vi nå legger store byrder på folk i distriktene 'uten at vi har et alt.. reelt alternativ.. til bensin og dieslbiler.

Grønli: (bryter inn) Rotevatn til slutt...

Rotevatn: Men Myrli, det blir bygd ut, det blir bygd ut ladestasjoner nå vi får faset inn masse elbiler, problemet er at Arbeiderpartiet går til valg på, ikke bare billigere bensin, men på 'dyrere elbiler, og det er de elbilene som de skal kjøpe i distriktene, de store tunge med hengerfeste som skal bli dyrere. Det blir ikke et grønt skifte med Arbeiderpartiet gjør det 'dyrere el-biler og 'billigere bensin ...

Myrli: [Jo, det blir det. Det blir grønt skifte], og med vår politikk blir det større kutt i Co-av...utslipp.

Grønli: Der tror jeg vi var i gang med en ny vri på debatten. Vi avslutter der, takk til begge to.

Vedlegg 3

NRK. 01.09.21. Politisk valgkvarter – Olje i solnedgang?

Programleder: Bjørn Myklebust

Gjester: Jan Tore Sanner (H), Marie Sneve Martinussen (Rødt), Kjetil Alstadheim (politisk kommentator i Aftenposten) og Magnus Takvam (politisk kommentator i NRK).

00.00-00:09 (intromusikk)

Myklebust: Olje i solnedgang (pause) eller business as 'usual? Begge deler kan ikke stemme. 'Var gårsdagens nyhet om endringer i oljeskatten nok et eksempel på en pressekonferanse der alle smiler, men der man må lete etter hvilke smil som er 'falske?

(lydspor med kjenningsintro)

Myklebust: God morgen finansminister og nestleder i Høyre Jan Tore Sanner.

Sanner: Riktig god morgen.

Myklebust: Jeg tar for gitt at du vil hevde at nettopp 'ditt smil det var helt ekte, så jeg spør deg ikke om det. (ehm) Jeg lar heller lyttere og seere gjøre seg opp opp en mening. Du skal heller få en litt vrien oppgave som jeg tror du fikk i går også, for @ (Sanner ler) i går kom (HOST) regjeringen med et forslag om å endre skattesystemet for petroleumssektoren, olje og gass. Hvis du nå skal forklare dette for en som nå står og smører matpakke med en masete unge i beina, (trekker pusten) så hun forstå hva dere vil gjøre. Lykke til.

Sanner: Olje og gass-ressursene, de tilhører fellesskapet, det tilhører oss alle. (trekker pusten) Så har vi hatt et skattesystem hvor staten eller fellesskapet tar 78 prosent av overskuddet, altså nesten åtte av to (eh) ti kroner når det går bra. Samtidig så er det også en god mulighet til å skrive av investeringene (eh) i letefasen og utbyggingsfasen. Da koronakrisen traff oss, (eh) så gikk oljeprisen helt i bakken. 'Da samlet Stortinget seg om et enda gunstigere skattesystem, og nå stod vi da i valgsituasjonen, skal vi gå tilbake til det vi hadde 'før eller legge på bordet helt nytt system. (trekker pusten) Og det vi da gjør, det er å få på plass et skattesystem som vil skaper forutsigbarhet for næringen som nå er inne i en 'ny fase, og før hvor da selskapene kunne trekke fra investeringene over seks år, også fikk de da noe vi kaller for friinntekt eller ekstra fradrag, (eh) for å kompensere eller fordi de måtte trekke fra over seks år, så kan de nå trekke fra 'alt med en gang, og det betyr at det skattesystemet det vil bli det vi kaller for nøytralt. Det betyr at en investering som er lønnsom før skatt vil være en investering som er lønnsom etter skatt. Er den ulønnsom før, så blir det også ulønnsomt etterpå.

Myklebust: Vi får håpe at de ungene ikke maste alt for mye @ (latter fra flere høres) akkurat nå.

Sanner: Men det viktige her da. Det viktige her er at dette skaper forutsigbarhet for næringen og (trykk på og) det gir noe høyere skatteinntekter til fellesskapet i årene som kommer, og det gjør også at disse 'marginalt lønnsomme selskapene, (eh) de (eh) vil nok selskapene vente noe lenger med.

Myklebust: Men det betyr nå da at noe av risikoen for å tape penger når man leter etter olje, 'noe av det skyves over på oljeselskapene?

Sanner: Ja vi.. Vi fikk på plass det vi kaller vi leterefusjonsordningen tidlig på 2000-tallet som gjorde at selskaper som da ikke var i skatteposisjon, de som gikk med underskudd, også skulle kunne trekke fra eller få utbetalt. Når vi innfører dette systemet her, så betyr jo det da at alle vil kunne få både fradrag og utbetaling (eh) umiddelbart. Og da fjerner man egentlig grunnlaget for leterefusjonsordningen, men det blir 'litt strammere, og det betyr at det blir 'litt høyere risiko på selskapene og 'noe høyere skatteinntekter til fellesskapet. Men det viktige for meg er at dette blir 'forutsigbart for 'næringen, det betyr at hele den diskusjonen vi har hatt, er dette subsidiering eller ikke subsidiering, hvor gunstig er det, det blir en 'tilbakelagt diskusjon og slik jeg tolker nå det politiske Norge og innspill fra store deler av bransjen, så kommer dette til å samle bredt flertall.

Myklebust.: Hvorfor mener Høyre at dette er et dårlig forslag?

Sanner: Vi mener at det er et godt forslag..

Myklebust: Høyres landsmøte stemte 'ned et forslag om å se på oljeskatten så sent som i vår. Høyre nestleder og olje- 'og energiminister Tina Bru, som stod og smilte på pressekonferansen i går, hun sa da om forslaget, om som da ble stemt ned, <SIT vi mener det vi alltid har ment, at rammevilkårene er bra som de er i dag, og at de gir en utvikling på sokkelen som vi er tjent med SIT>.

Sanner: [Mhhm]

Myklebust: Er det rart at jeg spør om noen smil var.. falske i går?

Sanner: Vi hadde en diskusjon på dette på landsmøtet. Realiteten er at da satt jeg og Tina Bru og jobbet med et helt nytt skattesystem. Når vi ikke har kunnet gå ut med dette før

Myklebust: Bak ryggen på landsmøtet?

Sanner: Nei

Myklebust: (bryter inn) Jo, det var det vel?

Sanner: Nei, når vi ikke har kunnet gå ut med dette før, så er det fordi dette er 'børssensitiv informasjon, og det er bakgrunnen for at vi la det frem på det...

Myklebust: (bryter inn) Men landsmøtet ditt stemte ned, de sa nei til det du nå er for.

Sanner: (bryter inn) [Ja, nei], hvis du hadde 'lest det forslaget som unge høyre fremmet den gang så ville du også sett at det er litt annerledes enn det vi nå faktisk foreslår.

Myklebust: De stemte ned å se på dette.

Sanner: Jo, men..

Myklebust: Jeg har lest formuleringen.

Sanner: Ja, jeg argumenterte også 'mot det forslaget da det ble lagt frem, for det var et dårlig formulert forslag, og det var ikke på det tidspunkt 'ferdig med den utredningen som vi har hatt i finansdepartementet og i regjeringen, så

Myklebust: (bryter inn) Hva vil du si til de i Høyre som stemte ned dette forslaget i vår og trodde de skulle gå til 'valg nå om to uker.. på at man ikke skal røre oljeskatteregimet?

Sanner: Ja, jeg tror at de ser at det vi nå foreslår, det gir forutsigbarhet for næringen. Olje og gassnæringen er kjempeviktig for 'Norge. Arbeidsplassene, kompetansen, det skal vi ha med oss 'lenge i årene fremover, men vi må også ha et skattesystem som er tilpasset den fasen vi nå går inn.

Myklebust: (bryter inn) Men du har ikke sjekket om du har partiet ditt med deg, det aner du ingenting om?

Sanner: Det tror jeg at jeg har.

Myklebust: (bryter inn) Du vet ikke noe om det, for de har stemt for noe helt annet.

Sanner: 'Nei, for at da vi hadde landsmøtet holdt vi på med en utredning av dette, da var ikke detaljene klare, og 'det er de nå, og derfor mente vi det var riktig å presentere før valget. Det skal 'ut på høring, vi skal lage en proposisjon som skal legges frem for Stortinget. Dette vil gi 'forutsigbarhet for næringen, det vil gi noe høyere skatteinntekter til fellesskapet, vi vil få et 'nøytralt skattesystem som er godt tilpasset den situasjonen som næringen nå er i.

Myklebust: Okei Høyre endrer politikk midt i valgkampen uten landsmøtevedtak, det er en korrekt oppsummering hvert fall?

Sanner: Et slikt forslag...

Myklebust: (bryter inn) Du kan svare ja eller nei.

Sanner: Nei, Myklebust. Et sånt forslag, det må utredes 'grundig. Det kan vi ikke gjøre bare ved (knipser) å knipse i fingrene. Det må være et godt grunnlag

Grønli: (bryter inn) Men å ta det (knipser) to uker før valget, det er greit?

Sanner: [Ja], ja, for dette er godt utredet.

Myklebust: Okei

Sanner: Dette er godt utredet og det er godt tilpasset den situasjonen som næringen nå er i og den situasjonen som sokkelen nå går inn i.

Myklebust: Hva slags konsekvenser får dette for leting etter olje og gass, hvis dette da blir vedtatt?

Sanner: Vi kommer fortsatt til å ha mye leting på norsk sokkel, og det trenger vi. (Eh)

Myklebust: (bryter inn) Blir det en brems? Blir det mindre leting?

Sanner: Det blir.. Ja det er det faktisk selskapene som må vurdere. Mitt ansvar det er å lage rammebetingelsene ...

Myklebust: (bryter inn) [Dette vil bremse] leteboringen, sier Stein Lier Hansen i Norsk Industri.

Sanner: Ja, han må også lese hele høringsutkastet. Det blir 'noe større risiko på på selskapene. Det betyr at de nok vil regne noe mere på om det er marginalt lønnsomt eller marginalt ulønnsomt. Men vi vil ha behov for leting på norsk sokkel også i årene som kommer. Det er 'mye, kan være mye aktivitet i den infrastrukturen som selskapene allerede har.

Myklebust: Men det du sier er at det kan bli en brems dette her, på letinga?

Sanner: Det er det faktisk...

Myklebust: (bryter inn) [første foten på bremsen]

Sanner: Myklebust. Dette er det faktisk selskapene som må regne på. Mitt ansvar som finansminister og politikere det er å lage rammebetingelsene og så er det selskapene som må vurdere om det er lønnsomt eller ulønnsomt.

Myklebust: (bryter inn) Det var en veldig teknokratisk

Sanner: (brtyer inn) [Nei]

Myklebust: forklaring. Dere Dere politikere må bestemme om dere vil bremse oljeletingen, gi gass eller la det være.

Sanner: Ja, dette sysemet har ikke de stimulansene som mange mente at det gamle systemet hadde.

Myklebust: Ja

Sanner: Dette er det vi kaller et nøytralt system som gjør at det som er lønnsomt før skatt er lønnsomt etter. Det som var ulønnsomt før er også er ulønnsomt etter skatt. Og derfor er dette også et godt system.

Myklebust: Nestleder i Rødt, Marie Sneve Martinussen, god morgen.

Martinussen: God morgen.

Myklebust: Hvorfor støtter dere forslaget?

Martinussen: Altså Rødt har disse endringene i sitt arbeidsprogram og vårt landsmøte vedtok å nettopp fjerne lete-subsidiene og endre friinntekt, sånn som regjeringen nå har gjort. Og det er fordi det systemet vi har hatt har vært har vært en 'gass på, altså et trykk på gasspedalen i letevirksomheten, det har vært en ordning for å oppmuntre til 'mer leting, og vi mener jo det har gjort at man har leita på funn som kanskje ikke er lønnsomme i fremtiden, gitt en klimapolitikk der verden skal 'slutte å bruke fossil olje og gass. Så hvis regjeringen hadde

foreslått dette i sitt liksom første år, så skulle dem veldig gjerne ha fått en diplom av meg, for jeg er helt 'enig i den her politikken. Men sånn som jeg ser det nå så er det litt too little too late, og det er jo også åpenbart en del av en valgkamp som har handlet veldig mye om klima. Og da er det for Rødt veldig viktig å si at det vi må gjøre er å slutte lete etter olje, ikke bare gjøre det 'marginalt mindre lønnsomt å lete etter olje.

Myklebust: Sanner.

Sanner: Jeg er jo glad for den støtten vi nå får for forslaget, og jeg tror det kommer til å samle bred politisk støtte, og jeg tror også at næringen selv ser at dette vil være forutsigbart. Det er ikke noe vi har funnet på i siste sving. Et forslag som dette, det må utredes godt. (Eh) Og vi startet dette arbeidet like etter at Stortinget vedtok at den 'midlertidige ordningen, for da måtte vi ta stilling til hva slags system skulle vi ha fra 2022 når det midlertidige skal fases ut. Og da mener jeg at det er et godt tidspunkt med denne omleggingen. (eh) Dette vil bidra til at olje- og gassnæringen kan utvikle seg videre, inn i en ny tid og inn i en ny fase, og oljeproduksjonen kommer til å gå ned i tiårene som kommer, det presenterte vi også i perspektivmeldingen, og da må vi diskutere hva slags skattesystem vi skal da ha for å da tilpasse en sånn situasjon, og det er godt utredet og det skal ut på høring.

Myklebust: Høyre (eh) har jo snudd, du skal, må samarbeide med to partier, Senterpartiet og Arbeiderpartiet, som mener noe annet. De sa <SIT dette må vi se på SIT>

Martinussen: [Ja.]

Myklebust: Og så har de i programmet sitt at de vil beholde skattesystemet for olje og gass som det er. Så du burde kanskje omfavne Sanner litt tydeligere enn det du gjorde nå i sted.

Martinussen: (bryter inn) [Ja, jeg tror jeg] sa at jeg er helt enig i disse endringene og som vi har hørt fra mange aktører så må vi nå se nærmere på detaljene, for det her er som mange lyttere kanskje forstod, ganske avansert materie, og jeg forventer egentlig både at Arbeiderpartiet og Senterpartiet 'også blir enige i det her når man ser på det fordi det er en fornuftig omlegging av oljeskatten i møte med internasjonal klimapolitikk. Og så tenker jeg jo jeg at det er som jeg sa litt (ehm) for lite og litt for sent, for hvis vi hadde gjort det her for ti femten år siden så hadde man kanskje kunnet vente til at disse effektene skulle kunne fått konsekvenser for letevirsomhet og utvinningen faktisk. Men nå så har FN har slått kode rød for menneskeheten, og da mener jeg at vi må slutte å lete, og det er jo ikke noe som skattesystemet alene påvirker, det er jo politisk beslutning at man deler ut en og en letetillatelse, og de letetillatelse kan man da 'la være å dele ut i stedet for å bare å basere seg på et skattesystem 'kanskje forhåpentligvis skal gjøre at oljeselskapene 'kanskje forhåpentligvis skal lete mindre.

Sanner: Bare få lov til å si at, der er jeg enig med deg i at vi må skille mellom de politiske rammebetingelsene for 'leting og om du skal sette en sluttdato slik. vel hvert fall Miljøpartiet de grønne foreslår, og skattesystemet. Vi må ha skattesystem som er tilpasset den situasjonen vi nå er i og så er det en 'annen diskusjon om om om leting. Og Høyre er ikke med på om vi skal hverken sette noe sluttdato, 'det skal vi ikke ha. Og vi skal heller ikke si nei til til til leting. Men vi må ha et skattesystem som er tilpasset den situasjonen vi nå er i, og det får vi.

Myklebust: Og til det, dere vil avslutte leting og avvikle oljealderen og dere har et av de 'aller raueste partiprogrammene i Norge. Dere vil ha mer til alt, mye gratis, lyntog, sekstimersdag.

(Eh) Men dere budsjetterer med pengene vi hvert år får fra olje. Hva ryker hvis dere får viljen deres? Hvor skal dere begynne å kutte i programmet deres?

Martinussen: De budsjettene vi lager, dem har brukt akkurat like mye oljepenger som det regjeringen har. Og du må huske det, oljepengene kommer fra oljefondet, der stor grad av inntjenesten kommer fra avkastninger i det globale finansmarkedet, og som vil på en måte fortsette å komme også i fremtiden. Det er jo også finansministeren klar over, det man nå, det man gjør nå er jo å slippe gasspedalen, så kan man være uenig i om man setter på bremsen, men å slippe gasspedalen på letevirkosomhet, det er 'helt nytt i norsk oljepolitikk. Og jeg må få si at det er veldig 'bra disse endringene som vedtas. Jeg vil først og fremst si til alle som hører på at det betyr at...

Myklebust: (bryter inn) men nå må vi gi en sluttreplikk til Sanner. Avlyser ingen løfter selv om du vil avvikle olje?

Sanner: Jeg synes det er veldig fascinerende å både å høre Rødt og SV (eh) si at vi har jo oljefondet, og så vet man at det er (eh) jeg holdt på å si den globale kapitalismen og finansmarkedene som gjør at vi har et veldig stort oljefond nå. Vi må sørge for at at vi tar vare på oljefondet. (Eh) Det bidrar til velferd både for dagens og fremtidige generasjoner. Og det som er både Rødts og andre partienes problem, er jo at man har 'skyhøye løfter, og så skal man skru opp skattene som vil man kvele næringsvirksomheten. Vi må sørge for at vi har gode rammebetingelser for næringslivet vårt slik at vi får skatteinntekter til velferden, både for næringslivet generelt, 'og også for olje og gass-sektoren, og det får vi.

Myklebust: Okei... takk for debatten.

Martinussen: Takk

Myklebust: Vi reiser til Bergen, god morgen NRKs politiske kommentator, Magnus Takvam.

Takvam: God morgen hei hei.

Myklebust: Du fulgte partilederdebatten på TV2 i går kveld og hvordan vurderer du partiledernes holmgang om oljeskatten?

Takvam: Ja, det tydeligste.. det var jo en veldig polarisert debatt som det ofte blir om dette temaet. Alle la merke til Sylvi Listhaug som (eh) var knallhard i kritikken mot Høyre og klistret så og si Høyre opp mot MDG, og mente dette ville bety å raserer hele oljeindustrien. Så det var den ene ytterligheten. Og så var det ikke eksplisitt en så grundig debatt om oljeskatteregimet, men vi har jo fått med oss at de som vi ofte kaller grønne og miljøpartier er positive til tanken bak forslaget i noe ulik grad, og kaller det et bra og et første skritt. Mens de større partiene som senterpartiet og Arbeiderpartiet er avvente og vil liksom vente på (eh) hva skal man si, innmaten og teknikalitetene. Og det er åpenbart at et parti som Arbeiderpartiet må ha interne diskusjoner med fagbevegelsen og industrien før de på en måte flagger tydeligere hvordan de ser på dette.

Myklebust: Men du var inne på det i Kveldsnytt i går, at dette som Høyre nå gjør, det byr på en mulighet for Jonas Gahr Støre hvis det skulle blitt et nytt flertall.

Takvam: Ja altså min vurdering er at det er vanskelig for Arbeiderpartiet, (eh) og nå snakker vi om politiske realiteter etter en eventuell valgseier, å gå helt mot dette. Arbeiderpartiet har blant annet i sitt eget partiprogram, markert hensynet til det som heter klimarisiko, og en omstilling som jo er på en måte grunntonen i denne skatteendringen. Slik at, jeg tror Arbeiderpartiet vil lande på at de slutter seg til ideen, også vil man i og med at dette ikke blir konkludert, og at det skal være høring og sånn, blir videre behandlet i en eventuell ny regjering. Men det gir jo muligheten til å lage da den første liksom konsensusen på noen områder i en eventuell nokså krevende intern debatt mellom de rødgrønne partiene om en ny plattform.

Myklebust: Kjetil Alstadheim, politisk redaktør i Aftenposten, velkommen.

Alstadheim: Takk

Myklebust: På tide, skrev du i går om endringen i oljeskatten.

Alstadheim: [Mhmm].

Myklebust: Hvorfor det?

Alstadheim: Verden står oppe i en stor jobb for å nå Parisavtalens mål. Vi vet ikke hvor fort det kommer til å gå, om det kommer til å gå fort nok, eller hvor hard klimapolitikken blir i.. i ulike land i verden. Men dette vil jo ha konsekvenser for Norge som produsent av olje og gass. Og da handler det om hvordan vi håndterer den risikoen som er.. den økte risikoen som er knyttet til å investere i petroleumsnæringen. Og så har vi hatt et oljeskattesystem som stimulerer nye investeringer, og som egentlig, der staten tar noe av den risikoen som selskapene burde tatt selv, og det kan vi ikke gjøre. Vi kan ikke.. 'Felleskapet kan ikke ta den risikoen, den må selskapene ta, og da er denne endringen helt på sin plass.

Myklebust: Og så hørte vi Sanner si at det blir opp til selskapene selv om dette blir en 'brems eller 'ikke. Hva kommer til å skje hvis dette blir vedtatt?

Alstadheim: Ja, dette er jo ekstremt teknisk (eh) skattejuss. Nå skal noen av landets aller høyest gasjerte skattejurister stupe inn i de detaljene og skrive timelister og.. som de skal sende til oljeselskapene for å gå inn i detaljene. Så.. akkurat hvordan dette vil slå ut, det, det.. tror jeg vil komme frem gjennom høringen og det som selskapene nå, nå.. kommer med etter hvert. Men det vil 'sannsynligvis da bli en liten brems på noen av de mindre selskapene, de som ikke tjener penger og som har kunnet lete under dette, denne leterefusjonsordningen.

Myklebust: Det taktiske i dette her..

Alstadheim: (bryter inn) .. Men det store

Myklebust: [ja]

Alstadheim: grepet for å bremse norsk leting, det tror jeg ikke det er.

Myklebust: Det er det ikke. Det 'taktiske i dette her, med at det kommer 'to uker før valgdagen. Hva leser du av det?

Alstadheim: (Ehm) Ja det kan leses som (eh) det å ta en tydelig, tydeligere posisjon i den debatten som er om olje og klima. Og dette er ikke å sette en sluttdato, dette er ikke å si stans i all leting. Dette er å rydde opp i noe som, som også Arbeiderpartiets Hadia Tajik sier at lå i kortene, at det ville komme en sånn endring. Og så ser jeg (eh) Geir Pollestad er jo kritisk at det kommer nå. Jeg ville synes det var rart 'om regjeringspartiene skulle holde igjen en så stor nyhet, og vente til, og vente og så presentere det 'etter valget. Nå kan jo folk ta stilling til det.

Myklebust: Kort til slutt Magnus, flere ser jo kanskje på dette som en 'seier, en inten seier til Venstre i regjering?

Takvam: Ja, det er jo klart at Venstre, Venstre har hatt dette standpunktet lenge, men av hva jeg får høre er at det først og fremst er i Finansdepartementet og i Høyre at man har jobbet med dette, og jeg er enig i at 'timingene her er også (eh) valgkamp-preget, det føler jeg det ikke er noen tvil om. Det skaper et momentum.

Myklebust: Takk Magnus Takvam i Bergen. Takk Kjetil Alstadheim her i Oslo. Dette var Politisk valgkvarter. Jeg heter Bjørn Myklebust.

Vedlegg 4

NRK. 03.09.21. Politisk valgkvarter – MDG beskylder Venstre for klimabløff

Programleder: Trond Lydersen

Gjester: Une Bastholm (MDG), Sveinung Rotevatn (Venstre), Magnus Takvam (politisk kommentator NRK) og Morten Myksvoll (kommentator i Bergens Tidende)

(intromusikk)

Lydersen: Klimabløff, roper MDG om regjeringens nye oljeskatt. Og alle sintest blir de av Venstres skryt av den samme skatten. Markedet har allerede felt 'sin dom. Tirsdag kastet NRK og mange andre redaksjoner det vi hadde i hendene og ilte til, fire borgelige ministere hasteinnkalte til pressekonferanse, og på rad og rekke fortalte de om en ny skatt for oljeselskapene, 'som et steg i det grønne skiftet. Og Une Bastholm, MDG-leder, dette har du kalt en 'bløff. Hvor er 'bløffen?

Bastholm: Ja, en 'klimabløff har jeg kalt han. Fordi.. og det er jo særlig til Venstres (eh) 'salg av det her ut til offentligheten. Fordi minutter etter den her pressekonferansen var i gang så gikk det ut en pressemelding fra Venstre, og (eh) sosiale medie-flatene til Venstre var full av skryt da, av at nå fjernes leterefusjonsordningen, nå slutter man med subsidiering av olje og gass i Norge, og nå 'begynner den sakte utfasingen av olje da. Eller man... til og med Guri Melbye sa at <SIT det her er entydig, det siste grepet nå gjør oss entydig på vei ut av oljealderen SIT>, og det er jo, tenker jeg, ikke bare sminking av sannheten, det er jo løgn. Den ordningen vi har fått nå er en helt grei justering av risikoen (eh) på sokkelen. Det vil si at det er flere, (eh) særlig av de små selskapene man har hatt som kanskje kommer til å gå litt mindre inn i mest risikable prosjektene, særlig leting, lete-prosjekter. Men det er jo ingenting som tyder på at det vil få ned takten i oljeaktiviteten på sokkelen, eh og da er 'klimaeffekten høyst, 'høyst lite reell da.

Lydersen: Vi tar det foreløpig ned på den litt enkle terminologien. Nå høyner vi fra bløff til 'løgn, Sveinung Rotevatn, klima- og miljøminister. Bløffmaker?

Rotevatn: Det er jo mye annet friske ord å bruke klokken 07.40 om morgenen. @ (Bastholm ler) Hvert fall i en sak hvor altså en samlet miljøbevegelse sier at det her er 'bra, SV sier at det her er 'bra, alle fagøkonomer sier at det er 'bra, klimarisikoutvalget anbefalte det. Også velger da altså MDG sin leder at det her er en 'bløff, og at Venstres leder 'lyver. Det synes jeg er ganske rart å observere, eh og det går jo inn i et bilde som er interessant og det er at til å være så opptatt av olje som MDG er, så kan de overraskende lite om oljepolitikk, det her er 'viktig, fordi i dag har vi et skattesystem der staten tar en for stor del av risikoen ved prosjekt som kan være ulønnsomme, 'nå gjør vi skattesystemet nøytralt, nå det er selskapet som tar risikoen, det har vært en viktig sak for Venstre og mange andre i miljøbevegelsen. Jeg synes kanskje MDG burde ta seg 'litt tid til å anerkjenne det, selv om det snart er valg.

Lydersen: Nå skal vi nørde litt på detaljene for dette er overskriftene og det dere har gått ut med, er det store. Men hvis vi skal forklare da, hvor er egentlig dette kuttet for oljeselskapene, hvor er det det gjør det vanskeligere? Og hvor er det de skal betale mer egentlig?

Rotevatn: Vi kan starte med hva det ikke gjør da. For vi har ikke fremstilt det her, eller sagt at dette her har vi stoppet, oljeaktivitet på norsk sokkel. Altså, hvis du har lønnsomme prosjekter som selskap mener er lønnsomme så vil

Lydersen: (bryter inn) Dere har sagt at dette her er et viktig steg altså, at dette her er noe som er en viktig bit

Rotevatn: (bryter inn) Ja

Lydersen (fortsetter) i det grønne skiftet. Dere har markedsført det ganske tungt.

Rotevatn: Ja, vi har sagt at dette her er viktig for å dempe klima-risikoen og det sa også klimarisiko-utvalget. Og grunnen til det er at med det gamle skattesystemet så var det en risiko for at prosjekt som bare var helt marginalt lønnsomme eller kanskje til og med 'ulønnsomme, 'likevel ble satt i gang på grunn av skattesystemet som ikke var nøytralt.

Lydersen: Så dette er et 'lønnsomhetstiltak?

Bastholm: [Mhmm]

Lydersen: (fortsetter) ...ikke et 'klimatiltak?

Rotevatn: Det er et klimarisikotiltak, og hvis (eh) vi gjør det senere...

Lydersen: Da snakker vi om lønnsomhet?

Rotevatn: Det betyr jo at hvis regjeringen nå får gjennomslag for det vi har foreslått så vil prosjekt som kunne blitt bygget ut før, som var ulønnsomme, 'ikke bli bygget ut. Så får en velge selv da om det viktigste for en sjøl da er at vi ikke setter ny olje og gass på markedet, eller at skattebetalerne tar mindre risiko, men 'uansett, så er det bra.

Lydersen: Du var veldig opptatt av reaksjonene dere fikk etterpå. Og det var en grunn til at dere møtte opp 'seks på kvelden, og det var at dette var børssensitivt det dere kom med.

Rotevatn: [Mmmhm]

Lydersen: Hva har skjedd med verdien av Equinor etter at dere la frem denne skattepakken?

Rotevatn: Det veit jeg ikke.

Lydersen: Den har steget. 25 milliarder.

Rotevatn: Mhmm.

Lydersen: Tror du det er fordi investorene i Equinor tror at de skal betale mer skatt?

Rotevatn: Jeg veit at det systemet som vi foreslår, så vil en samlet sett betale inn syv milliarder mer i skatt til staten årlig. Det er en 'innstramning i petroleumsskattesystemet. Hvordan investorene i de ulike oljeselskapene reagerer på det fra uke til uke, det kan jo handle om alt mulig, det er vanskelig for meg å kommentere.

Lydersen: De syv milliardene er vanskelig å gå inn i, men de som regner på det og gjør med det, vet at det handler om å få penger heller tidlig enn sent, og at selskapene da kunne få høyere avkastning på det, selv om man må betale inn noe mer til staten over tid, så det er ikke en 'lettelse for selskapene sånn som det beregnes bedriftsøkonomisk.

Rotevatn: Men slik en beregner det...

Lydersen: (bryter inn) x

Rotevatn: (bryter inn) Slik man beregner det her fra staten sin side, fra finansdepartementet sin side, så er det en innstramming i skattesystemet på cirka syv milliarder kroner i året. Men du omlegger jo hele systemet, ikke sant, så du

Bastholm: Mhm

Rotevatn: Du går til en netto kontantstrømsbeskatning, og ja, det frigjør likviditet tidligere, men i sum så strammer det inn noe, det vil bety at du kan fortsette med lønnsomme prosjekt, men dei prosjektene som ikke er lønnsomme, eller marginalt lønnsomme vil det være ganske stor risiko for selskapene å sette i gang med, og da får vi tro at de ikke gjør det.

Bastholm: Problemet er at det er ingenting som tyder på at det er dem som er marginalt lønnsom som er verst for 'klima, ikke sant, det er derfor det ikke er en klima-seier. Jeg tror hele Norge er enige, hvert fall @ dem som forstår de endringene her, og det er egentlig litt ganske teknisk opplegg det her, men.. de fleste er jo enige om at det er en ganske hensiktsmessig justering for å unngå de (eh) liksom mest avsyndige prosjektene som vi aldri skulle ha hatt på sokkelen, (eh) små selskaper leite etter olje som man aldri egentlig kommer til å begynne å ta opp, eller om det er prosjekter som kommer til å bli lønnsom. Greit nok. Men hovedprinsippet på norsk sokkel er akkurat det samme fortsatt, det er (eh) at olje og gass har enormt gullkanta ordninger, hvor staten tar mesteparten av risikoen, 'også for leting, (eh) og det vi ser at oljeanalytikerne kommenterer nå om endringene, er at det er andre prosjekt, ikke sant, de store selskapene vil komme godt ut av det her, særlig i starten, fordi de betaler mindre skatt.

Rotevatn: (bryter inn) Men hvordan tar...

Bastholm: ... (fortsetter) og så er det til og med insentiv

Rotevatn: (bryter inn) staten risikoen for olje og gass-utvinning med det nye skattesystemet? Dette er nøytralt, det sier alle fagøkonomer som har uttalt seg. Hva er det MDG vet som de ikke vet om at det her er subsidiering i det nye systemet?

Bastholm: Ja, fordi det er jo selvfølgelig fortsatt en risiko å investere i olje og gass på norsk sokkel.

Rotevatn: Ja, skattemessig....

Bastholm: Det burde jo Venstre også forstå, for eksempel oljeprisen kan jo plutselig 'falle, og derfor hadde vi en ledighet i 2015, 2014, hvor veldig mange mistet jobben.. Så det her er jo.. Det vi gjør i alle andre næringer er at selskaper selv tar risikoen, det er det som er 'vanlig i

norsk næringspolitikk, og det gjør jo at man har et naturlig insentiv til å kanskje gå inn i prosjekter som uansett ikke ville ha vært lønnsom.

Lydersen: Er dere så opptatt av at egentlig, uansett da hvilken risiko oljeselskapene tar, så lenge de tar og leter etter olje?

Bastholm: Ja, jeg sitter jo i finanskomiteen, så jeg er jo litt opptatt av å holde på velferden til nordmenn ja. Men ...

Lydersen: Men dere mener det at vi er avhengige av oljeinntektene for denne velferden?

Bastholm: [Nei, det er vi ikke], og grunnen til det er at vi har et oljefond. Da er vi over på en annen diskusjon, men vi har et oljefond som ikke lenger av avhengig av friske penger fra sokkelen, altså salg av olje og gass, (eh) fordi vi.. tjener veldig mye mer på det fondet hvert år, enn det vi får inn av friske penger, på grunn av de investeringene som vi har gjort rundt omkring i verden. Tusen milliarder kroner har vokst det norske oljefondet med det siste halvåret, men det, poenget her, poenget mitt, selv om det er en justering som jeg tror helt riktig veldig mange har ventet på, av petroleumsskatten nå, så har det ingen reell, det er ingenting som tyder på at dette har en god klimaeffekt, og det her kommer jo midt i en valgkamp hvor FNs generalsekretær har gått ut og bedt alle land om å slutte å lete etter olje og gass, det var det som var debatten, så hasteinnkalte man til pressekonferanse, og prøver å få det til å fremstå som nå er vi liksom i gang med å svare på et klimaoppgjør i Norge, og det er man jo på ingen måte, for det her er en justering av en 'skatt som sikkert er helt grei, men klimaeffekten av det er helt umulig å finne.

Lydersen: Når vi snakket om klimaeffekten, Rotevatn, kan du garantere at det vil gi mye mindre leting på norsk sokkel med det skatteregimet som du nå har markedsført som.. et klimagrep nå?

Rotevatn: (Eh) det nye skatteregimet vil medføre at når man driver med letevirsomhet på norsk sokkel, så er det selskapene som tar risikoen for at det er lønnsomt, ikke...

Lydersen: (bryter inn) Hvorfor er det så vanskelig å besvare det spørsmålet som jeg spør om. Blir det 'mindre leting med dette skatteregimet?

Rotevatn: Fordi det kommer an på hvordan selskaper vurderer ulike felt som lønnsomme

Lydersen: (bryter inn) Hvordan kan du si da at det er et klima-grep om det ikke blir mindre leting?

Rotevatn: Fordi (eh) det blir 'mindre risiko for staten, du får 'mer inntekter til staten i oljeskatt, og så må jeg få lov til å si..

Lydersen: (bryter inn) Men da snakker vi om penger?

Rotevatn: Ja, men det er jo det vi snakker om her. Skatteregime. Og så det jeg må si...

Lydersen: (bryter inn) Jeg trodde vi snakket om klima, jeg?

Rotevatn: Vi snakker om begge deler. Og det som er en bløff her, og jeg må lov til å si det, er måten MDG argumenter på i debatten. For det MDG 'egentlig sier, er at det er fornuftig skattejusteringer, som de er enige i, men det Una Aina Bastholm egentlig argumenter i mot, er at det skal drives norsk leting på sokkel, uavhengig av skattesystemet. Det er Venstre enig i, men det er en helt annen diskusjon. Og det er ikke det vi her snakker om. Det går vi jo begge til valg på.

Bastholm: [Nei]

Rotevatn: Og så må velgerne ta stilling til det. Spørsmålet nå er, MDG er dere enig i dette skattesystemet, ja eller nei?

Bastholm: Det har jeg sagt ja til før.

Rotevatn: [Men da] er vi jo enige

Bastholm: Nei, fordi det jeg reagerer på, er at dere går ut og kaller det her for en stor seier for klima. Dere.. Jeg mener at det er å være direkte uærlige, å snakke usant (eh) ti dager før vi har et Stortingsvalg i Norge, og det er rett og slett uredelig fra regjering.. fra regjeringshold. @ (latter fra Rotevatn) Og Venstre står og sier noe helt annet enn Høyre. Jeg har jo stått og diskutert saken med Tina Bru i Høyre, og hun sier at poenget med det her er ikke å ha en klimaeffekt, poenget er å gjøre skattesystemet på sokkelen mer nøytralt som man sier, og unngå de mest risikable investeringene, som jo ikke er hensiktsmessig for staten og heller ikke for selskapene. Men det er ikke et 'klimatiltak, men Venstre går altså ut med brask og bram og kaller det det. Og det det synes jeg er uredelig, for det er mye bedre at.. altså, vi partiene som ønsker en stans i leting etter olje og gass, (eh) og som burde vært alliert egentlig, i kampen for at vi tar vare på kloden for ungene våres og verdens fattigste, vi burde jo snakke sant om hva det er som faktisk har en klimaeffekt og ikke... Og nå går dere altså

Rotevatn: (bryter inn) Jeg registrerer at når MDG diskuterer det her med Venstre, så kaller dere det for en bløff, og alt det der, selv om dere er enige, mens for eksempel når 'fagbevegelsen i går er ute og er kritiske, da er MDG på sosiale medier og sier <SIT skuffende, fagbevegelsen må anerkjenne at vi ikke kan kaste penger etter ulønnsomme oljefelt SIT>. Så jeg tror MDG har litt...

Bastholm: (bryter inn) Hvor er det derfra?

Rotevatn: (fortsetter) litt ulik, dette var det vel en MDG-politiker, Eivind Trædal

Bastholm: [En MDG-politiker? Okei ja..]

Rotevatn: Ja, det var Eivind Trædal som twittet det i går, jeg antar at du er enig i det

Bastholm: [Men hør her]

Lydersen: Men spørsmål, dere er uenige, men er noe av disse reaksjonene, kommer det litt av at man ser et Venstre som nå plutselig har fått valgvind litt i ryggen. x-stående på målingene, dere sliter litt, og nå angriper dere det som er miljøpartiet i regjeringen, for å ikke få til mer.

Bastholm: [Jeg skjønner] spørsmålet, men 'nei. For jeg er i politikken fordi at jeg @ ønsker å få til en endring. Jeg mener norsk politikk i dag 'ikke er bærekraftig. Jeg mener at man har snakket usant om klima i 'veldig mange år. Man har jo egentlig 'lurt befolkningen til å tro at man kan fortsette, (eh) både aktiviteten på sokkelen, og med det høye forbruket vi har og den høye forurensningen vi har, uten å måtte endre 'oss. Og nå har vi endelig en valgkamp hvor 'endelig på en måte det her er oppe i dagen, og vi diskuterer det og debatterer det

Rotevatn: [Mhhhm]

Bastholm: Og da synes jeg på en måte at Venstre skulle vært så redelige å si at dette er en skattendring vi støtter, men vi kommer til å fortsette å jobbe for stans i leting etter olje og gass først og fremst, for det er 'det som har den store effekten.

Lydersen: Og det er en oppfordring jeg regner med

Bastholm: [Det er det FNs generalsekretær har bedt om]

Lydersen: at du kommer til å bli konfrontert fra MDG flere ganger i løpet av x

Rotevatn: [Men det er akkurat det] akkurat det vi sier, vi sier akkurat det

Lydersen: (bryter inn) [Da var det] det siste ordet du fikk si, at det er det dere sier

Rotevatn: [Ja, det er det.]

Lydersen: Tusen takk Sveinung Rotevatn @ (latter fra flere) og leder i MDG, Une Bastholm. Vi skal videre, for vi skal se på hva slags Storting vi kanskje nå får, med de meningsmålingene vi ser på snitt. Og det siste vi ser i september. Og vi har da invitert også Morten Myksvoll fra Bergens Tidende. Og Myksvoll... hvis vi ser nå på en partiflora med ni partier som på de siste målingene, alle i snitt av dem, er over sperregrensa. Hva betyr det for hva slags storting vi kan få?

Myksvoll: Det gjør jo at det er flere partiene som fordeler disse utjevningsmandatene. Og det gjør at det blir et mer fragmentert storting. Det blir færre partier med litt store partigrupper på rundt syv åtte ni representanter. Og da blir det vanskeligere for Jonas Gahr Støre for eksempel, å styre etter valget. Hvis han må samarbeide med flere enn de to partiene, Senterpartiet og SV, som han er mest komfortabel med å sitte i regjering med. (eh) Så har Erna Solberg på høyresiden vist at der har fire partier samarbeidet. Det har jo gått litt sånn opp og ned de siste årene, de har jo levert regjeringensavklaringer nå i januar i et par år, (eh) fordi partiet går inn og ut av regjering, og det har vært gnisninger. Så det blir komplisert, og det vil jo ligne litt på den politiske situasjonen vi har i Bergen, hvis det blir et så på en måte fragmentert Storting med en kanskje liten regjering som må lete etter flertall i stortinget fra sak etter sak. Så er fordelene til Støre er at han har en del ulike veier til makt, sånn som, sånn som målingene ser ut nå.

Lydersen: Hvis vi ser også på et storting som skal da eksempelvis vedta eller stemme ned den oljeskatten vi så nå. Det at vi får et partiflora og vi hører diskusjonen. Hva betyr den fragmenterte, et mer fragmentert Storting sånn sett i forhold til sakene vi kan se, og saksbehandlingene vi kan se og hva som reelt sett blir norsk politikk?

Myksvoll: Det er vanskelig å si fordi at de partiene som skal inngå et budsjettssamarbeid, kan jo plutselig gå i løs hvis Arbeiderpartiet finner sammen med høyresiden i noen sånne store ting som for eksempel oljeskatt, og spesielt hvis det er noe SV motsetter seg. (eh) Så det er ikke bare sånn at Støre kan shoppe flertall som han vil. Det er fortsatt et statsbudsjett som må gjøres opp, (eh) så det kan bli en veldig vanskelig situasjon (eh) utover perioden, hvert fall hvis slitastjen kommer.

Lydersen: Magnus Takvam, (ehm) vi ser de store partiene har blitt mindre, vi.. hvis vi ser litt utenfor vår egen lille andedam, og ikke så veldig langt, men vi ser både i Sverige og Danmark.. vi ser ingen tredje prosent partier lenger. Hva betyr det, hvis vi ser for hvordan sammensetningen blir og styringsdyktigheten for regjeringene?

Takvam: Nei, det er riktig. Det er en generell trend at de klassiske 'gamle styringspartiene som ofte var på trettifem, opp mot førti prosent, for eksempel i Sverige, nå er langt mindre. Så det er en ny situasjon, (eh) og vi måtte ha hatt, skal vi si, et topartisystem ala Storbritannia tror jeg for å komme opp i så stabile for, store tall for partiene. Og det som rett og slett er årsaken, hvis vi skal snakke 'litt om det, er jo at samfunnet er i 'stor endring. Verden er mer kompleks enn vi hadde i etterkrigstiden. Og i Norge føler jeg det er 'to 'store trender som presser, for eksempel den koalisjonen arbeiderpartiet har utgjort, det er nemlig 'by-land, vi har et skisma mellom 'storby og 'distrikt, og 'klima- og miljøsaken på samme måte 'presser disse store tidligere styringspartiene slik at de på mange måter er 'fragmentert og delt opp i flere (eh) partier så og si.

Lydersen: Og hvis vi ser litt på hva som nå skjer eventuelt på rødgrønn side etter et valg. Nå har det har vært mye diskusjoner hele tiden og det har vi holdt på med lenge. Men Ap-Senterpartiet usannsynlig, og så begynner man å se at kanskje Ap-Senterpartiet-SV heller ikke får et flertall. Hva skjer da?

Takvam: Nei, det er jo (ehm) hva skal en si, litt hodepine for Jonas Gahr Støre nå, og vi legger merke til at han 'insisterer på at hans mål jo er denne dette flertallsprosjektet med Senterpartiet og Sv, rett og slett fordi det er det som er det beste styringsgrunnlaget for han. (eh) Men hvis det ikke går slik så er det jo en serie av alternativer. Jeg tror at Arbeiderpartiet da for eksempel vil være opptatt av å 'binde senterpartiet i regjering, og en en opsjon er da en mindretallsregjering av Arbeiderpartiet og Senterpartiet, men også med SV. Fordi, (eh) gitt det bildet vi streket opp med Stortinget så vil det være da en ganske sterk venstrefløy, miljøvennlig venstrefløy som 'ikke er representert i regjeringen. Så dermed får den delen av velgerkorpset ikke den representasjonen. Så det er veldig åpent og nettopp kanskje et av de mest spennende liksom, (eh) resultatene etter valget vil nettopp være hvordan dette kommer til å se ut.

Lydersen: Myksvoll, vi snakker jo mye om den kommende seieren nærmest på rødgrønn side, men man har jo hatt, mange ganger har man kommet med mye odds før om at et valg skal bikke i den ene retningen og så blir man overrasket. Hvilke muligheter er det egentlig faktisk for at vi kan se en en borgerlig comeback her?

Myksvoll: Nei noe av det som skal til for at Erna Solberg skal få fortsette her, har på en måte allerede skjedd. At Venstre og Krf måles over sperregrensen, og de må nok havne over sperregrensen for at det skal være sjans. Mens når både Rødt og MDG 'og måles konsekvent over sperregrensen, så gjør det det vanskeligere igjen. Så Rødt og MDG må nok falle litt for at Erna Solberg skal ha en sjanse. Og så er i tillegg Høyre og Frp.. de måles nå ca fem

prosentpoeng 'lavere ganske konsekvent enn det valgresultatet var sist. Så det står egentlig mest på Høyre og Frp, at de må heve seg for at Erna Solberg skal ha en sjanse. Og så er det.. det var målinger og for fire år siden (eh) som viste veldig stor ledelse på rødgrønn side, men det var 'tettere da enn før. Så det er nok 'mindre sjanse nå for at det skal snu på slutten enn det det var forrige gang.

Lydersen: Magnus.. mindre sjanse for at det vil snu. Hvilke saker er det eventuelt som vil holde det bildet vi ser nå?

Takvam: Det er klart, vi hadde jo nettopp nå en debatt om klima og miljø relatert til oljeskatten, (eh) så det pågår 'mange store og små knallharde kamper om velgerne. Det dette, den debatten var et eksempel på var jo at det grep, og den timingen oljeskatten kom inn i valgkampen på, gjorde at miljøsakene kom i 'spill, og åpenbart er MDG nervøse for at det skal gi en klima-goodwill både til Venstre og Høyre nå i innspurten, og da kjemper de 'hardt for å holde på eierskapet til den saken. Det er ett eksempel.

Lydersen: Så hvis vi skal oppsummere så vidt, så kan det kanskje virke som det er klimasaken sånn sett som skal holde partiene over sperregrensen som nå kjemper med den. Tusen takk Magnus Takvam. Tusen takk Morten Myksvoll. Mitt navn er Trond Lydersen.

Vedlegg 5:

NRK. 07.09.21. Politisk valgkvarter – “Dropp Oslo-modellen!”

Programleder: Bjørn Myklebust

Gjester: Arild Hermstad (MDG), Knut Arild Hareide (Krf) og Skjalg Fjellheim (kommentator i Nordlys).

00.00-00:09 (intromusikk)

Myklebust: Om en uke har vi svaret, 'hvem har velgerne gitt flertall på stortinget. Og 'hvis det blir maktskifte, en Oslo-modell der MDG og Rødt får makt, bør være utenkelig for Norge, mener Skjalg Fjellheim i Nordlys. For det kan få folk til å flykte over til ekstreme høyre-krefter. Fjellheim er uansvarlig og driver subjektiv tolkning av vitenskap, svarer MDG. (lydspor med kjenningsintro)

Myklebust: Men vi starter med innholdet i den skumle politikken deres, Arild Hermstad, nestleder i Miljøpartiet de grønne. God morgen i Bergen.

Hermstad: God morgen, god morgen.

Myklebust: (Eh) Tok du toget fra Oslo for å komme til bergen der du sitter nå?

Hermstad: Nei, nå er det en del uker siden, (eh) det 'tror jeg faktisk jeg gjorde ja, ja, jeg tok toget fra Arendal gjennom Drammen til Bergen, og det gikk faktisk på skinner.

Myklebust: Men selv MDG-politikere tar kanskje fly når det tar over syv timer med tog til Bergen?

Hermstad: (eh) Ja, det hender. Men det er faktisk ganske mange år siden jeg har gjort det mellom Bergen og Oslo.

Myklebust: På grunn av denne lange reisetiden blant annet da, og... å gjøre noe med klimautslipp, blant annet, så kom dere i Bergens Tidende med løfte til velgerne: Denne turen skal ikke ta mer enn fire timer. Hvordan får dere til det?

Hermstad: Altså grunnen til at vi vil ha det ned på fire timer, er at vi vil ta klimahensyn (eh) og vi vil ta vare på naturen. Og det betyr at vi vil gjøre dette i stedet for å bygge nye motorveier og satse hardt på nye flyruter. (eh) Så det er grunnen til det. Og når vi skal ha det ned på fire timer (trekker pusten) så må vi bygge banen på en måte som ikke strider mot klimamålene og som heller ikke bygger ned mye natur, (eh) og da er det et par ting som gjelder. Det ene er å komme i gang med Arna-Voss, som er en strekning som har ventet lenge og som veldig mange her venter på fordi det også handler om rassikring langs veien. Folk er veldig utålmodige her fordi at den, det prosjektet har blitt skjøvet ut i tid, (eh) og så er det å forkorte reisetiden mellom Oslo og Hønefoss, hvor det er et stort potensiale for å få ned reisetiden. (Eh) Og så er det mange andre tiltak som kan gjøres på kort sikt med kryssingsspor og nye tog.

Myklebust: Du nevnte, du nevnte Oslo-Hønefoss, og dere mener at denne strekningen, Sandvika til Hønefoss, den mye omtalte Ringeriksbanen, 'den skal skrotes på grunn av store naturinngrep, og Bergensbanen bør heller gå en annen vei, da gjennom Nittedal for de som er

lokalkjent, og vi kan spare like mye tid, rundt en time på veien til Bergen med deres alternativ?

Hermstad: Ja, det mener vi og vi mener at vi må sette alle kluter til med å komme i gang med å utrede den løsningen og lage et planprogram, fordi det ba egentlig stortinget om for fryktelig lenge siden fordi (trekker pusten) det har alltid vært sånn at den løsningen som har vært vurdert over lang tid, den (eh) går over et helt umistelig våtmarksområde. (eh) Og vi lever i en tid hvor vi ikke bare lever i tid hvor vi ikke bare har en klimakrise, men vi har også en naturkrise hvor vi mister helt umistelige naturverdier. Og der som elven Storelva renner ut i Tyrifjorden så er det et enormt viktig fugleområde, det er viktig gyteområde for fisk og det er altså en våtmark som er internasjonalt vernet, og det er faktisk et naturreservat. Og der tenker man å legge, ikke bare jernbanen, men også et firefelts motorvei.

Myklebust: Men du, Ringeriksbanen den er ferdig planlagt, den kan begynnes å bygges nå. Hvor lang tid tar det før det er byggestart med din løsning?

Hermstad: (Eh) Man skal jo i politikken her være forsiktig med å love ting, men vi har sett fra andre prosjekt at det er mulig å lage et planprogram på fem år, (eh) sånn at man mister fem år. Men.. vi synes jo ikke at vi kan bygge et prosjekt (eh) som innebærer en svær firefelts motorvei, som kommer til å ha større påvirkning på klima enn det den jernbanen kommer til å ha. Det kommer til å flytte lastebiler 'fra bane til vei, det kommer til å 'øke biltrafikken på det strekket, og det er altså et prosjekt som kommer til å gi 'klar negativ klimanytte i 'tillegg til at vi ødelegger natur som vi ikke kan miste.

Myklebust: Men (eh) MDG har jo tidligere klaget på at disse gryteklare jernbaneprosjektene skyves stadig ut i tid, og nå går du for en løsning som kan skyve det, ikke i den neste stortingsperioden, kanskje den neste etter der, og så sier regjeringen at det kan ta 'ti år. Hvordan kan du forsvare det?

Hermstad: Først må vi spørre, er dette et jernbaneprosjekt eller er det et motorveiprojekt? Og dessverre så har regjeringen en tendens til å bygge jernbane 'kun de stedene hvor de 'også får bygge firefelts motorvei samtidig. I mitt hode så er det helt feil vei å gå, fordi når man bygger dobbeltsporing jernbane så er det nettopp for å konkurrere ut bilen, ikke for å bygge ut mest mulig infrastruktur. Og veien er jo det som virkelig knuser naturen her, med.. den er mye større og bredere og kommer til å føre til mye mye større konsekvenser. Så, når vi skal gjøre et tiltak som i utgangspunktet er for å ta vare på natur og klima, så kan vi ikke gå med på et premiss om at da 'må vi knuse klimamålene og ødelegge naturen.

Myklebust: Men du nevnte klima her i sted og... hvor mye utslipp kutter man ved å bygge en ny trase mellom Oslo og Hønefoss?

Hermstad: (trekker pusten) Det kommer jo an på premissene rundt, men hvis du lar vær å bygge den firefelts motorveien så vil du altså forbedre gods sin konkurransefortrinn mye mye mer, for den Ringeriksbanen som nå er planlagt, den er ikke ment for å kjøre gods på, og den gir ganske liten positiv effekt for gods. Og effekten fra å bygge firefelts motorvei er altså mye større og flytter, flytter godset fra (eh) bane eller hvert fra det gjør at det blir mer attraktivt for de som kjører lastebil. Og det er jo regjerings politikk på 'veldig mange områder, man gjør jo nettopp dette, man fremskynder motorveier, bygger de gjerne for 110 kilometer i timen. Resultatet er at det blir flere lastebiler på veiene og færre (eh) container på togene våre. Og

det er det motsatte av det regjeringen sier er målet, og jeg mener det ikke kan fortsette på den måten.

Myklebust: Knut Arild Hareide, du er samferdselsminister, og er fra Kristelig folkeparti, og er med oss fra flyplassen. God morgen.

Hareide: Ja, god morgen, god morgen.

Myklebust: Hva vil konsekvensene bli av MDGs planer om å skrote Ringeriksbanen og bygge den via Nittedal?

Hareide: Ja, dette har jo vært planlagt før. (eh) @ Vi har jo snakket om Ringeriksbanen, og i 150 år har vi planer om det her. Så sånn sett kan du si, om det blir 150 eller 160 år som da MDG ønsker så bør det ikke ha så stor effekt. Men nå vet jo Ringerike, nå vet jo alle de som er glad i Bergensbanen, at nå er den i realiteten snart klar for oppstart, og da å stoppe Ringeriksbanen det vil altså bety en tidsbesparelse på en time, (eh) mellom Bergen og Oslo. Du vil kunne reise fra Hønefoss og Oslo på en halvtime, så det er et prosjekt som er veldig godt, som nå ligger der klart. Og det viktigste med det MDG sier er at da vil vi skyve det i mange mange år ut i tid, og så vet vi og at jernbaneverket i 2008 hadde en utregning hvor de så på konsekvensene å gå via Nittedal, så førte det til en 40 prosent lengre strekning, det tok 40 prosent lenger tid med jernbanen. Og vi bygger jo jernbane fordi det er en veldig effektiv miljøvennlig klimavennlig måte å transportere seg på. Men det er klart at hvis du lager for store omveier, så blir heller ikke jernbanen effektiv med de mange som skal reise der.

Myklebust: Klarer de det på fem år som de hevder?

Hareide: (Eh) Jeg skal ikke spesifisere om det tar mellom åtte og ti år, men alle erfaringer har vist at skal du starte på nytt, en helt ny trase, så er det et stort stort arbeid. Her har det og vært en statlig plan som har landet dette arbeidet. Rett nok i god dialog med kommunene, og vi har funnet gode løsninger hvor det har vært et kompromiss, så vet vi og at med den traseen MDG vil ha, så vil det gå utover veldig mye da landbruksjord som og jeg synes er problematisk. Å bygge ned landbruksjord, er heller ingen enkel sak. Så kan man si, at når man bygger både jernbaner og vei, så vil det alltid gå utover noe. En plass må veien, jernbanen gå, (eh) og det, men det jeg tror er det viktigste for meg er at (eh) vi har altså jobbet med planene på dette i 150 år. Nå har vi gjennom et veldig godt arbeid de siste årene, kommet i mål med Ringeriksbanen. Hvis vi nå skal få en ny utsettelse, en ny stopp, så vil det være en veldig stor nedtur, naturlig nok hele Ringerike, og Hønefoss-regionen, men alle de som er glad i Bergensbanen.

Hermstad: For det første så må Hareide, (eh) han later som det ikke forsvinner masse matjord med den traseen som er valgt. 600 dekar med matjord kommer til å bli borte, det er noe av den beste matjorden vi har i Norge (eh) blir borte. Et internasjonalt vernet ramsarområde, og regjeringen kunne jo valgt en annen trase, men valgte altså å gå videre med denne til tross for de nedsidene det har. Og så er det jo, hvis man er så glad i tog, og tenker det er en miljøvennlig og riktig måte å reise på, hvorfor skal man da bygge en firefelts motorvei over det samme området parallelt med jernbanen? Og hvorfor har det blitt standarden for måten å bygge ut jernbane i Norge? Altså har man ikke magemål i det hele tatt? Vi har altså ikke så mye penger at vi kan koste på oss både å satse milliardene på jernbane og på (eh) motorvei. Vi er garantisten for å flytte pengene fra motorvei til jernbane, for at jeg er enig i Hareide i at dette er den mest miljøvennlige måten vi kan reise på, men da må vi jo også gjøre det

miljøvennlig, da må vi ikke velge de dårligste traseene, de traseene som gir økning i klimagassutslipp, som også knuser naturen og. Det er, det er en gammeldags måte å tenke på, vi må opp.. altså vi kan ikke finne frem disse gamle 60-talls planene for motorveier og tenke at nå kan vi fortsette som før med å bygge infrastruktur i Norge. Vi må tenke helt nytt om hvordan vi skal gjøre det.

Myklebust: Hareide.

Hareide: Altså det vi som ser, er x, vi vet at her er det behov for en ny vei. Her er det kø, her er det nettopp og utfordringer med godsene, (eh) det er vogntog som står i lang lang kø. Vi er 'nødt til å få og en bedre vei. Og det er sånn at ja, jernbanen er veldig bra. I mitt første budsjett så valgte jeg altså å øke jernbanebudsjettet med 'over seks milliarder, og jeg måtte og kutte i vei for å få det til. 'Men det er altså sånn at de som reiser med jernbanen i Norge, det er fire til 'fem 'prosent av transporten vår som går til jernbanen. Det er 'veien som er transporten som de aller aller fleste i vårt land. Og det må vi ikke underslå. Og jeg vet at MDG, de har valgt å kutte mellom 30 og 40 store veiprojekt, som MDGs topp i Nordland sa, <SIT det blir ikke lett valgkamp for meg med MDG når vi kutter i prosjekt som alle i for eksempel da Nordland vet vi trenger ord SIT>. Og det mener jeg er en viktig helhet

Myklebust: (bryter inn) [Men Hareide, HAreide], denne indignasjonen din over utsettelsen i 2015 så (trekker pusten) spiste du kake og lovet byggestart for Ringeriksbanen i 2019. Det er to år siden. Hva slags, (eh) hvor stor autoritet synes du at du har når du nå klager på at MDG kommer til å utsette denne strekningen?

Hareide: Nei, vi har lovet ting som vi ikke har greid å følge opp. Derfor synes jeg det er ekstra synd om vi nå skal få en ny stopp på på Ringeriksbanen fordi det prosjektet som altså forkorter reisetiden på Bergensbanen med en time, sammen med at vi nå er klar for da byggestart på K5-prosjektet og 2024 (eh) vestpå, så får vi altså gjort to veldig viktige deler på Bergensbanen. Og så kan en si, er det så veldig stor forskjell på om det blir 2024, 2025.. eller 2035 da. Ja, jeg tror for denne regionen som har ventet så lenge, som har opplevd at Ringeriksbanen har vært et prosjekt som er skjøvet ut i tid. Og sånn sett er den kakespisingen jeg holdt på med for noen år tilbake i tid, så er i alle fall det ingen grunn til at vi nå skal skyve ytterligere åtte til ti år ut i tid. Og det som vi vet når vi har gitt dette prosjektet nå til Nye Veier, er at dette prosjektet vil komme, og det ligger altså ikke mange år frem i tid før vi kan starte. Og da synes jeg det er et lite paradoks at MDG, som er et lite togparti, velger å skyve dette prosjektet ut i tid.

Myklebust: Okei da avslutter vi med et ekko fra Hareide. Det prosjektet vil nå komme. Takk for debatten. (lydinnslag) Og da sier vi god morgen til Skjalg Fjellheim, politisk redaktør i Nordlys.

Fjellheim: God morgen

Myklebust: (eh) Hørte du noen eksempler på det du kaller, skal vi se, kompromissløse, uforsonlige og utopiske klimatiltak fra MDG i denne debatten?

Fjellheim: Ja, det vil jeg jo absolutt si. Og dette er jo god dokumentasjon på hvorfor det som er politikk for Oslo og Oslo-området ikke er nødvendigvis politikk for Norge. Og det er jo temmelig åpenbart for alle som har en viss innsikt i norsk politisk historie. Så jeg tror at den politikken for Oslos ideale som vi nå ser, den radikale, de radikale og hva skal vi si..

uforsønlige politiske løsninger som målbæres fra hovedstadens klima og miljøfløy, vesntrefløy, den korresponderer dårlig med resten av landet og det vil vi komme til å se mer av de neste årene.

Myklebust: Ja, jeg startet med å si at neste uke så vet vi svaret på om rødgrønn side har fått flertall, også advarer du da da, og sier at 'ikke se til Oslo, 'ikke velg denne Oslomodellen hvor MDG og Rødt har makt. Og hvorfor er det at du sier det?

Fjellheim: Jeg sier det fordi at, det er farlig for et land å bli drevet inn i alarmisme og følelsesladet politikk, og hvis man ender opp med å omstille dette landet for raskt, og med en mangel på den finstemthet som er nødvendig i et langstrakt land som Norge, så ender man opp med å skape mye mer splittelse enn nødvendig, og det er nettopp dette som er så farlig med den politiske radikalismen i hovedstaden der 40 prosent av velgerne nå gir sin støtte til Rødt, MDG, SV og Venstre. Jeg tror dette..

Myklebust: (bryter inn) Hva slags politikk er det du mener kan skremme folk over til det du kaller for ekstreme høyrekrefter da?

Fjellheim: Ja altså det er for eksempel en politikk som ikke tar hensyn til.. eller la meg si det slik, det er ikke et problem i Oslo hvor bensinen koster 30 kroner literen for der går trikken hvert femte minutt, men det er et stort problem i distriktene der det er lange avstander og kollektivtilbudet er dårlig utbygd. Og hvis man ikke fanger opp disse signalene og sørger for å differensiere klimapolitikken på en finstemt måte i dette landet, så kan man ende opp med å drive velgerne i retning, i retninger som vi ikke ønsker. Dette har vi sett i andre europeiske land, der storbyens politiske idealer (eh) kolliderer med periferien, vi har sett det i Storbritannia blant annet, og jeg tror dette spesielt er viktig for arbeiderpartiet å være oppmerksom på de neste årene. Arbeiderpartiet 'kan ikke med respekt for sin historie gå i allianse med de radikale og svermeriske politiske impulsene vi ser i hovedstaden nå. For politisk så er Oslo en planet i dette landet nå.

Myklebust: Arild Hermstad, hva sier du til analysen?

Hermstad: Nei, for det første, for å begynne med det aller siste han sa, så er ikke Oslo en egen planet i (eh) Norge (eh). Vi har, MDG er med å styre i syv av de åtte største byene i Norge, og i tillegg så sitter vi og styrer i Vestland, vi har også makten, vi har en varaordfører i distriktskommuner, vi har en ordfører i Vardø. Og det som kjennetegner vår politikk er at den appellerer selvfølgelig til unge, som er utålmodige etter løsninger på vår tids største utfordring. Og jeg mener at dette handler ikke om følelsesladet politikk, dette handler om å ta vitenskapen på alvor, og at det er det viktigste politiske prosjektet akkurat nå, det er å gjøre noe med naturkrisen og med klimakrisen. (eh) Og det tror jeg er en politikk som gagnar hele landet, det er ikke bare noe som Oslofolk vil ha. Og det er viktig å huske at i Oslo så har vi styrt i seks år, (eh) det er en stabil, et stabilt byråd og det er sånn at det er veldig populært den politikken for de som bor i Oslo, og den var så populær at også nabokommuner og andre kommuner i rundt omkring i landet så til Oslo og at dette er noe vi vil ha her også.

Myklebust: Fjellheim, du roper på den gamle storalliansen av Arbeiderpartiet og Høyre, at de bør snakke sammen etter valget for å hindre dette her.

Fjellheim: For å være helt ærlig, så tror jeg kanskje det hadde vært det beste for nasjonen med de strømningene vi ser nå. Det er selvfølgelig politisk umulig, realpolitisk umulig å få det til,

fordi det er et etablert bilde av de to partiene som hovedmotstandere i norsk politikk. Men det som er situasjonen her, det er riktig som Hermstad sier at MDG også er store i andre byer enn Norge enn Oslo. Men Oslo og akershus har altså 38 mandater til det norske stortingsvalget, det er ca en fjerdedel av mandatene på Stortinget, og det er klart at de kommer til å 'prege norsk politikk på en helt tydelig måte de neste årene. Tromsø, Trondheim, Bergen, MDG er også sterke der, miljøpartiene er også sterke der, men de er jo ikke egne valgkretser, Tromsø, Trondheim og Bergen, til Sttingsvalg. Og dette er byer som balanseres av et omland av av regionen rundt. Det er ikke tilfelle i Oslo og Akershus, der disse politiske trendene er nesten 'helt entydige nå. Og det er klart det er grunn til bekymring om hva slags Norge vi får etter dette stortingsvalget. Jeg tror vi kan risikere 'veldig skarpe spenninger i dette land, og de vil komme til uttrykk først og fremst gjennom de valgene Arbeiderpartiet tar. Det er veldig viktig for Norge fremover.

Myklebust: Storkoalisjon Hermstad, hva tenker du om den?

Hermstad: Altså (eh) vi mener jo på mange måter at Skjalg har litt rett her, fordi at et problem i for eksempel i oljepolitikken og klimapolitikken er jo at Høyre og Arbeiderpartiet dessverre ligner for mye på hverandre, men jeg tror at hvis Skjalg også kunne fulgt litt med på og sett at Arbeiderpartiet har flyttet seg litt mer i miljøpolitikken enn det Høyre har gjort. De har et mer troverdig program, og vi tror at det er større mulighet for å få gjennomslag for de viktige miljøkravene og de klimakravene som

Myklebust: Okei

Hermstad: miljøpartiet de grønne går til valg på akkurat der. Og jeg tror heller ikke at de kommer til å samarbeide etter valget.

Myklebust: Okei, takk for debatten. Skjalg Fjellheim og Arild Hermstad. Dette var politisk valgkvarter og jeg heter Bjørn Myklebust.